

Diakonia-alan toimijat muutoksessa

Tulkaa diakoniakaapista ulos
Keskustasta kohti asuinalueita
10 teesiä Diakoniabarometristä

4

34

14

10

24

28

3 Pääkirjoitus Aamuruskon diakoniaa tervehtimässä	30 Diakoniatyöntekijöiden osaamiselle sokea kirkko
4 Kuvassa Seppo Sulkko	32 Han vill bemöta alla ungdomar
6 Keskustasta kohti asuinalueita	34 Merenkulkijatyöstä sosiaali- ja diakoniatyöksi
8 Sote-uudistus ei uhkaa kirkon työtä	36 Olemme taistelleet osaamisen puolesta
10 Muuttuva toimintaympäristö
– haaste vai mahdollisuus?	38 Kun kaiken keskiössä on ihminen
12 Ihmistä on autettava kokonaisvaltaisesti	40 Suomen saavutettavin kirkko
14 Diakoniaa Saksan Baijerissa	42 Rikkaasta köyhäksi – pienistä suureksi = Salo
18 Yhteisöpajat oppimisen ja muutoksen
mahdollistajina	44 Etsivää ja tavoitettavaa vanhustyötä
21 Kyläturvallisuus	47 Henttoset Lukkarin koulussa Migrissä
22 Yhteinen pöytä	48 10 teesiä Diakoniabarometri 2016 tuloksista
24 Viron kirkon perhekeskus	50 Kuka saa tuottaa palveluja?
26 Oulun Caritas-Säätiö	53 Työttömille paluu yhteisöön
28 Kirkon diakonian päivät 2016 – Kutsuttu	54 Kirjat
	55 Iltahartaus Älkää

Aamuruskon diakoniaa tervehtimässä

Arkkipiispa emeritus **John Vikström** haastoi Kirkon diakonian päivillä Turussa diakoniatoimijoita olemaan aamuruskon ihmisiä iltaruskon ihmisten sijaan. Iltaruskon ihminen takertuu vanhaan ja aiempaan hyvään ja värjöttelee sen kajossa viimeiseen auringonsäteeseen saakka. Aamuruskon ihminen sen sijaan löytää uskallusta siitä uudesta, joka on jo tulossa näkyviin.

Diakonia-alan toimijat elävät monenlaisten muutosten keskellä. Osa muutoksista tulee pyytämättä ja yllättäen, kuten vaikkapa viimesykyinen turvapaikanhakijatilanne. Osa muutoksista on puolestaan omaehtoisesti johdettuja ja suunniteltuja. Kun vanhasta, vakaasta ja turvallisesta luopuminen on niin vaikeaa, moni toivottaa jopa kriisit tervetulleiksi. Ne kun pakottavat tarttumaan toimeen loputtoman suunnittelun tai byrokratiavelluksen sijaan. Tai luopumaan vanhoista toimintatavoista. Tai hakeutumaan yhteistyöhön. Ehkä tuollaisessa on myös jotain ihmismielelle ominaista. Kun olosuhteet pakottavat tekemään ratkaisuja, mahdollisiin virheisiin ei tule liitettyä samantilaista häpeäriskiä kuin muutoin. Voisiko tätä uskaltamisen kynnystä madaltaa muutoinkin? Kirkon kun tulisi olla armon yhteisö.

Diakoniaväkeä innosti ja rohkaisi Turussa uuteen myös yli-inno-

vaatioaktivistiksi itseensä kutsuva **Anssi Tuulenmäki**. Hän kehotti aloittamaan uuden kehittämisen kummastelemalla. Kummastelusta siirrytään toimintaan. Meille on tuttua varman päälle pelaava suunnittelukulttuuri, jossa työryhmä suunnittelee pitkään ja hartaasti. Esimerkki lapsesta, joka opettelee kävelemään yritysten ja erehdysten kautta, on kuvaava.

Tuulenmäki kehotti suunnittelemaan kokeilemalla. Uutta ideaa lähdetään testaamaan pienellä käynnistyskitkalla. Virheet ovat tällöin jopa tervetulleita, koska niiden avulla opimme.

Diakoniajohtaja **Seppo Sulkko** kertoi päivillä nk. Bikva-arviointityön tuloksista. Ryhmähaastatteluihin perustuvassa menetelmässä kuunneltiin ihmisten kokemuksia seurakuntien diakoniatyöstä. Tulokset osoittavat, että diakoniatyössä osataan kyllä kohdata ihminen. Ihmiset kertoivat, että kirkon diakoniatyö on ollut heille ainoa paikka, jossa joku on kuunnellut heitä ja heidän elämäntarinaansa. Seurakunta on ollut ainoa paikka, jossa on heidän kanssaan käyty arvostava vuoropuhelua. Kehittämistä on sen sijaan siinä, miten hyvin ihmiset diakoniatyön tuntevat. Moni ei tieninyt entuudestaan juurikaan mitään, ja yllättävän paljon ihmisillä on yhä pelkoja hengellisyysvaateista.

Helsingin yhteisen kirkkovaltuuston puheenjohtaja **Kaisa Raittila** unelmoi Facebook-kirjoituksessaan diakoniaviestinnästä, joka yhtä aikaa kertoo haasteista että kutsuu ihmisiä tekemään asialle jotain: "Lautsaaren seurakunnan Facebook-ryhmässä julkaistiin tieto, että turvapaikanhakijat tarvitsevat apua nyt. Kaksikymmentä minuuttia myöhemmin kirkon ovella oli kymmenkunta ihmistä, joita ei ollut nähty siellä koskaan ennen. Puskaradio kertoi Paa-valin seurakunnassa vaatekeräyksen täyttäneen käytävät. Tuntemattomat työikäiset naiset tulivat ja sanoivat, että antakaas kun me."

Olemme diakoniassa ja kirkossa hyvien muutosten äärellä. Kanustetaan toisiamme kummastelemaan ja oppimaan kokeilemalla, myös virheitä tekemällä.

● KALLE KUUSIMÄKI

DIAKONIA

- ◆ JULKAISIJA: Diakonia ry, Kirkon diakonia ja sielunhoito, Diakoniatyöntekijöiden Liitto, Suomen Kirkon Seurakuntaopiston Säätiö, Kirkkopalvelut, Suomen Merimieskirkko, Espoon Diakoniasäätiö, Oulun Diakonissalaitoksen Säätiö, Martinus-säätiö. ◆ HALLITUKSEN PUHEENJOHTAJA: Tapio Pajunen
- ◆ KUSTANTAJA: Kotimaa Oy ◆ TOIMITUSKUNTA: Pekka Asikainen, Kari Latvus, Heini Lekander, Irene Nummela, Marko Pasma, Sari Peltonen, Terttu Pohjolainen, Seppo Sulkko ◆ TOIMITUS: PL 210, 00131 Helsinki ◆ PÄÄTOIMITTAJA: Kalle Kuusimäki, p. 050 501 2901
- ◆ TOIMITUSPÄÄLLIKKÖ: Raili Suviranta: ext-raili.suviranta@evl.fi ◆ TOIMISTOSIHTTEERI: Eila Karkkunen, p. 050 369 0988, eila.karkkunen@evl.fi
- ◆ TAITTO JA KUVANKÄSITELY: Kotimaa Oy ◆ TILAUKSET JA OSOITTEENMUUTOKSET: Eila Karkkunen, p. 050 369 0988, eila.karkkunen@evl.fi
- ◆ TILAUSHINTA KOTIMAAHAN: Tilaushinta kotimaahan 45 €/vuosikerta, ulkomaille 50 €/vuosikerta, opiskelijahinta 18 €. Osoitteietoja voidaan luovuttaa kaupallisille ilmoittajille. ◆ KANSI: Antti Sepponen ◆ LEHTI ILMESTYY 4 kertaa vuodessa. Numero 4/2016 ilmestyy 21.12.2016. Lehden teemana on Ammattitaitoinen auttaminen
- ◆ ISSN 0355-8797 ◆ ILMOITUSHINNAT: nelivärisenä 1,30 €/pmm. Ilmoitushintoihin lisätään arvonlisävero 24 %. ◆ ILMOITUSMYynti: Pirjo Teva, p. 020 754 2284, 040 680 4057, pirjo.teva@kotimaa.fi
- ◆ ILMOITUSTEN VASTAANOTTO JA VALMISTUS: ilmoitusmyynti@kotimaa.fi, p. 020 754 2000

"On surullista, miten vähän seurakunnan työntekijät ja työmuodot tekevät yhteistyötä, vaikka ne toimivat usein samojen ihmisten kanssa. On harvinaista herkkua, että työntekijät ja luottamushenkilöt pohtivat yhdessä, mihin suuntaan vaikka diakoniassa pitäisi mennä. Tämä ei edistä osaamisen ja resurssien yhdistämistä."

Tulkaa

Diakonian resurssit vähentyvät. Tämä pakottaa hallittuun ja hyvin suunniteltuun työn priorisointiin. On aika miettiä, mihin työn painopisteet asetetaan ja mitä karsitaan, sanoo Seppo Sulkko.

Kirkkopalveluiden diakoniajohtaja **Seppo Sulkko** antaa diakonian muutosprosessiin ilmaista tukea ja työvälineitä kiertäessään Suomen seurakuntia.

"Diakonialla on peiliin katsomista siinä, että se sanoittaa huonosti työtään ulospäin. Jos ihminen etsii tietoa diakoniasta vaikka nettisivujen kautta, sitä on usein vaikea löytää."

"Työtä on vaikea kuvata, koska se on usein sirpaleista tulipalojen sammuttamista. Toiseksi jos alamme kovasti mainostaa työtämme, saatamme antaa liikoja lupauksia. Työpaine on jo nyt kova."

"Kolmas tekijä siihen, miksei diakoniakaapista haluta tulla ulos, on asiakkaiden suojeleminen ongelmista vaikenemalla. Minusta tämä on tekosyy. Asenneilmasto muuttuu, kun ihmiset saavat tietää, mistä erilaisissa ilmiöissä on kysymys", Sulkko pohtii.

Hän muistuttaa, että diakonia on olemukseltaan myös ihmisoikeustyötä. Diakonian täytyisi puolustaa rohkeammin ihmisarvoa ja yrittää palauttaa se niille, joilta se on viety.

Johtajan on hallittava koko taistelulentä

Diakonian muuttuvaa toimintaympäristöä pitäisi analysoida joka seurakunnassa tarkasti tutkimus- ja kokemustiedon avulla. Onko tällai-

diakoniakaapista ulos

seen pohdintaan aikaa, kun ihmiset odottavat oven takana?

Kirkossa eri alojen ammattilaiset ovat tottuneet tekemään työtään itsenäisesti ja jopa luomaan työnsä sisälön pitkälti itse. Sooloilu ei ole tehokasta. Diakoniatyöntekijätkin ansaitsevat heidän työhönsä perehtyneitä johtajia.

”Joskus joudutaan törmäyskurssille, kun johdolla ei ole ymmärrystä siitä, mitä kentällä tehdään. Jos johtaja menee liian kauas joukkojen taakse, hän ei enää tiedä, missä omat ovat.”

Seurakunnissa diakoniajohtajat osaavat usein johtaa edestä. Heidän täytyisi mennä myös joukkojen taakse, jossa voi analysoida taktisia siirtoja ja millainen taistelutilanne on.

”On osattava olla edessä, kun omia joukkoja täytyy tukea ja puolustaa, etteivät työntekijät jää yksin. Mutta on viisasta tarkastella asioita kauempain, pois asiakastyön syövereistä. Johtajan on rakennettava verkostoja ja lisättävä ymmärrystään toimintaympäristöstä.”

Diakonia on piikki seurakunnan lihassa

Monessa seurakunnassa pyöritetään hyväkuntoisten eläkeläisten kerhoja, joilla ei Seppo Sulkon mielestä ole välttämättä tekemistä diakonian kanssa.

”Vanhuus ei tarkoita, että ihminen tarvitsee diakonian apua. Monet seurakunnan retket, tapahtumat ja ihmiset, joista diakonia vastaa, kuuluisivat normaalin seurakuntatyön piiriin.”

Vakava ongelma on se, ettei kirkossa aina arvosteta ihmisiä, joiden kanssa diakonia työskentelee.

”Ellei kirkko toivota tervetulleeksi niitä köyhimpiä ja heikoimpia samalla tavalla kuin kaupunginjohtajan ja opettajan kaltaista ’parempaa väkeä’, se on todella falskia.”

Voimavaroja vapautuisi diakonian kiireellisimpään tarpeisiin, jos nä-

mä kirkossakin syrjityt ihmiset vain osattaisiin kohdata säällisesti. Sen sijaan vähänkään laitapuolen kulkijoilta näytävät tyytit ulkoistetaan diakonian asiakkaisiksi, Sulkko huomauttaa.

”Pelkästään seurakunnan tilojen käyttöä saa usein perustella kovasti, jotta sinne voi viedä tietyn porukan. Heitä epäillään rikollisiksi, vaikka juuri tälle joukolle täytyisi pitää ovet auki kristillisen näkemyksen mukaan.”

”Diakonia on positiivisessa mielessä piikki seurakunnan lihassa. Moni työntekijä kokee, että he joutuvat taistelemaan näiden henkilöiden ihmisarvon puolesta myös seurakunnan sisällä. Näin ei pitäisi olla!”

Hädän ääripäästä hakusessa

Diakonia auttaa ihmisiä, jotka ovat hädän ääripäässä. Seppo Sulkon mukaan jalkautuvalle ja etsivälle työlle on tarvetta.

”Työntekijöiden pitäisi päästä enemmän pois toimistosta. Heikoimassa kunnossa oleva porukka ei jaksakaan lähteä itse hakemaan apua. Joissakin seurakunnissa on menty päivystämään ostoskeskuksiin, asukastupiin ja kerrostaloaluille, joilla on ongelmia. Kotikäyntityötäkin pitäisi lisätä.”

”Katiskamummojen” kasvava joukko asuu yksinäisenä neljän seinän sisällä. He eivät ole käyneet vuosiin ulkona eivätkä koe ehkä enää pärjäävänsä kotona, mutta kotihoito pitää heitä hengissä.

”On halvempaa ruokkia heidät pienessä häkissään kuin järjestää ohjelmaa tai palveluasunto, jossa näkisi muita ihmisiä. On puppupuhetta, että jokainen haluaa olla kotona mahdollisimman pitkään”, Sulkko kritisoii.

Hädän ääripäässä ovat myös narkomaanit.

Diakonian tukemien nuorten perheiden joukossa on sukupolvien yli ulottuvaa huono-osaisuutta yhteiskunnan normielämän ulkopuolella.

Pitkäaikaistyöttömien ja sairaseläkkeellä olevien joukossa on rutkasti ylivelkaantuneita, pääosin miehiä, jotka eivät näe toivoa paremmasta.

Ryhmäkeskusteluja hyödyntävässä Bikva-mallissa näillekin ihmisille on onnistuttu antamaan toivoa.

”Itsetunnon ja ihmisarvon palauttamisessa ja voimaantumisessa auttaa yhteisöllisyyden kokemus: Minulla on jokin paikka ja tehtävä. Jos ei muuta, niin kaverit kaipaavat, ellen ole paikalla. Muutaman hengen mikroyhteisöt, jotka välittävät sinusta, synnyttävät mehenkeä, yhteistä tekemistä ja jakamista.”

Yksinäinen nuoralla-kävelijä putoaa

Resurssien vähentyessä diakonia ei voi toimia ohjelmatoimistona, joka tuottaa tapahtumia mahdollisimman monille ryhmille. Ihmisiä on aktivoitava auttamaan itseään, toimimaan ja kantamaan toisistaan vastuuta vapaaehtoisina ja vertaistukina, Sulkko näkee.

Työntekijän rooli muuttuu valmentajan ja mahdollistajan suuntaan.

Vapaaehtoistyö on iso voimavara diakonialle, mutta auttajan ja avun saajan kohtaamisen mahdollistamiseen tarvitaan reilusti resursseja. Vapaaehtoisista on pidettävä hyvää huolta.

Yhteiskunta purkaa päihde- ja mielenterveyspalveluita, vanhusten ja vammaisten huoltoa. Tämä tulee kalliseksi, kun ihmiset putoavat pohjalle, Seppo Sulkko varoittaa.

”Ihmiset sinnittelevät, kunnes he joutuvat vaikeuksiin. He ovat olleet kuin nuorallakävelijöitä, jotka ovat juuri pärjänneet tukitoimilla. Kun ne oteetaan pois, he putoavat nuoralta.”

Priorisointia ja työn uudelleen organisointia tarvitaan, jotta kaikista hädänalaisimpia saadaan autettua.

● JANNE VILLA

Keskustasta kohti asuin

Lahdessa diakoniatyö toimii nyt aiempaa enemmän alueilla: siellä, missä ihmiset asuvat ja elävät. ”Keskustaan tuleminen on monelle asiakkaalle myös taloudellinen kysymys”, kertoo diakonia- ja sairaalasielunhoidon johtaja Petri Määttä.

Uudistuksen taustalla on hallintorakenneselvitys, joka tehtiin vuonna 2012. Tuolloin pohdittiin, yhdistettäisiinkö Lahden seurakunnat vai jatkaisivatko ne toimintaansa seurakuntayhtymänä. Seurakuntayhtymän malli todettiin toimivaksi. Selvitystyössä tuli esiin kuitenkin uudistustarpeita, esimerkiksi miten seurakunnat toimivat ja näkyvät alueillaan.

”Seurakuntien työtä päätettiin suunnata aiempaa enemmän niiden alueille: sinne, missä ihmiset asuvat ja elävät”, toteaa Petri Määttä.

Viime kevääseen asti diakoniatyöntekijöiden työtilat sijaitsivat keskustassa, Mariankadulla. Nyt ne ovat eri

puolilla kaupunkia, paikallisten seurakuntien tiloissa.

Määttä jatkaa, että työntekijät olivat toki toimineet alueilla ennenkin. Diakoniatyössä oli kuitenkin huomattu, että vähävaraiselle asiakkaalle keskustaan matkustaminen saattoi olla taloudellinen kysymys. Liikkuminen oli hankalaa myös esimerkiksi joillekin ikääntyneille ja pitkäaikaissairaille.

Diakoniatyössä havahduttiin myös siihen, että asiakkaiden määrä oli laskusuunnassa. Samaan aikaan pitkäaikaistyöttömyys kaupungissa oli kuitenkin lisääntynyt ja yhä useampi joutui turvautumaan säännöllisesti toimeentulotukeen. Jotain uutta täytyi kokeilla.

Lahden seurakuntayhtymä koostuu nyt viidestä paikallisesta seurakunnasta. Nastolan seurakunta liittyi yhtymään vuoden alusta kuntaliitoksen yhteydessä.

Uusia näkökulmia työhön

Muutoksen vaikutuksia vielä kuulostellaan. Määttä on kuitenkin saanut varovaisen myönteistä palautetta työntekijöiltä. Seurakuntien eri työalojen työntekijät ovat nyt enemmän tekemisissä toistensa kanssa ja he ovat pystyneet hyödyntämään toistensa osaamista.

”Esimerkiksi aamukahvipöytien keskusteluissa on löytynyt uusia yhteistyömalleja ja näkökulmia työhön. Yhteistyötä eri työmuotojen välillä painotetaan nyt aiempaa enemmän kaikessa toiminnassa.”

Eri seurakuntien ja diakoniatyöntekijöiden yhteistyöstä on myös tärkeää huolehtia. Diakoniatyöntekijöillä on edelleen säännölliset kokoukset, joissa he käyvät läpi omaan työalaansa liittyviä asioita sekä suunnittelevat yhteisiä tehtäviä.

Resurssit ja työntekijärakenne seurakunnissa määräytyvät niiden jäsenmäärän mukaan, ja tämä luo haasteita työhön. Asuinalueet eroavat toisistaan paljonkin siinä, minkä ikäistä väestöä niissä asuu ja millainen niiden sosiaalinen tilanne on. ”Tämä vaatisi nykyistä suurempaa joustavuutta työntekijärakenteeseen.”

Sosiaalitoimi ja diakoniatyö tiiviissä yhteistyössä

Diakoniatyö on mukana useissa verkostoissa. Se tekee tiivistä yhteistyötä mm. kaupungin sosiaalitoimen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Asiakkaita ohjataan tarvittaessa sosiaalitoimeen ja sosiaalitoimesta diakoniatyöhön. Diakoniatyössä on tullut esiin se, että osa asiakkaista ei tiedä, mihin tukiin heillä on oikeus, ja ne saattavat jäädä hakematta.

Lahdessa on paljon työttömyyttä ja pienituloisia eläkeläisiä. Heillä on usein taloudellisen ahdingon mukanaan tuomia ongelmia.

”Meillä oli kaupungin sosiaalityöntekijöiden kanssa juuri yhteinen koontuminen. Perustoimeentulotuen maksaminen siirtyy ensi vuoden alusta Kelan tehtäväksi ja keskustelimme siitä, miten tämä vaikuttaa työhömmö.”

”Samalla pohdimme myös keinoja, joilla voisimme vähentää yksinäisyyttä

alueita

ja osattomuutta kaupungissamme: mitkä ovat yhteistyömme roolit ja rajat?”

Myös seurakunnat antavat taloudellista apua talousvaikeuksissa oleville. Seurakunnilla on mahdollisuus käyttää joissakin tilanteissa laajempaa harkintavaltaa kuin sosiaalitoimella. Diakoniatyön taloudelliset resurssit ovat kuitenkin rajalliset. Pääperiaate on, että diakoniatyön antama apu olisi kertaluontoista.

Määttä korostaa sitä, että diakoniatyössä ihmisen elämäntilannetta kartoitetaan kokonaisvaltaisesti ja häntä yritetään auttaa pääsemään tilanteestaan eteenpäin.

Vapaaehtoistyö ja virkistystoiminta tukevat ikääntyviä

Diakoniatyö ja sairaalasielunhoito on yhdistetty Lahdessa yhteiseksi yksiköksi. Lahdessa ikääntyvän väestön osuus on suuri ja kasvaa edelleen.

”On laskettu, että vuonna 2030 neljäsosa lahtelaisista on eläkeläisiä.”

Kaupungin taloudelliset resurssit ovat niukat, eikä muutosta parempaan ole juuri näkyvissä. Diakoniatyö järjestää ikäihmisille monentyyppistä virkistystoimintaa kaikkien seurakuntien alueella. Keskustassa sijaitseva Marian Kammarin kahvila on avoinna joka päivä. Seurakuntien leireillä ja retkillä on suuri merkitys mm. niille, joilla ei ole varaa tai muuten mahdollisuutta lähteä lomamatkoille. Määttä nimeää ikääntyvien yleiseksi ongelmaksi yksinäisyyden.

Diakoniatyö järjestää ja koordinoi vapaaehtoistyötä mm. ikääntyvien tueksi. Vapaaehtoistyö tarjoaa myös mielekästä toimintaa ihmisille, joilla on halua ja aikaa auttaa muita. ”Vapaaehtoistyöntekijöinä toimii erilaisia ihmisiä, erilaisilla taustoilla. Perustavaa työssä on halu olla lähimmäinen toiselle.”

Tia-Maria Lehto

Petri Määttä muistuttaa, että ihmiset voivat auttaa lähimmäisiään pienilläkin teoilla.

Eräs työmuoto on Liikuntaystävä-toiminta. Vapaaehtoiset käyvät ulkoilemassa ikäihmisten kanssa, jotka eivät pysty liikkumaan yksin ulkona. Asiakkaita ohjautuu toimintaan pitkälti kaupungin sosiaali- ja terveystoimen kautta.

Osa tekee vapaaehtoistyötä sairaalasielunhoidon ohjaamana. Määttä sanoo olevansa ilahtunut ja yllätynytkin siitä, miten moni vapaaehtoinen on halunnut lähteä mukaan saattohoitotyöhön.

Määttä painottaa, että vapaaehtoisen on tärkeää saada työhönsä riittävä tuki. Seurakunnat järjestävät vapaaehtoisille koulutuksen, työnohjausta sekä purkutilanteita.

Miten tavoittaa eniten apua tarvitsevat?

Diakoniatyössä pohditaan paljon sitä, miten tavoittaa eniten apua tarvitsevat

ihmiset: he eivät useinkaan pysty hakemaan apua omin voimin. Määttä kertoo, että kyse ei ole aina köyhyydestä. Varakaskin voi kärsiä esimerkiksi sosiaalisesta osattomuudesta.

”Olen miettinyt, pitäisikö järjestää kampanja. Ihmisiä rohkaistaisiin ottamaan diakoniatyöhön yhteyttä, kun he näkevät esimerkiksi naapurinsa olevan avun tarpeessa.”

Määttä pohtii, että yksityisyyden suoja on hyvä asia, mutta joskus sen kunnioittaminen voi mennä Suomessa liiankin pitkälle. Hän toivoisi diakonisen ajattelutavan leviävän laajalle: ihmiset voivat auttaa lähimmäisiään pienilläkin teoilla nähdessään avun tarvetta.

Määttä viittaa Raamatun kertomukseen laupiaasta samarialaisesta.

”Jeesus opetti, että lähimmäinen on se, joka osoittaa laupeutta.”

● TIA-MARIA LEHTO

SOTE-UUDISTUS ei

”Kirkolla ei ole erityistä pelättävää sote-uudistuksessa, paitsi että muutosta pitää sietää.

Diakoniatyötä tarvitaan entistä enemmän ja sen kannattaa toimia tiiviissä yhteistyössä sosiaali- ja terveysalan toimijoiden kanssa”, sanoo kansanedustaja, Keskustan varapuheenjohtaja Annika Saarikko.

Suomessa on **Annika Saarikon** mukaan muodostunut konsensus siitä, että sosiaali- ja terveyspalvelut täytyy uudistaa.

”Hyvinvointierot kasvavat, mikä näkyy diakonianikin kautta selkeästi. Meillä on sukupolvien yli siirtyvää osattomuutta sekä ongelmien ja palveluiden kasautumista samoille väestöryhmille”, Saarikko toteaa.

Terveyserot kasvavat myös Suomen eri alueiden välillä, mikä liittyy palveluiden saatavuuteen.

Sote-integraation lähtökohtana on korjata nykytilanteen ongelma: erilaiset toisiaan tukevat palvelut ovat tarjolla hyvin sirpaleisesti.

Perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoidon toimivat liian erillään toisistaan. Tieto ei aina kulje terveyskeskuksesta sairaalaan. Myös terveydenhuollon ja sosiaalitoimen pitäisi tehdä läheisempää yhteistyötä.

”Väestö ikääntyy ja syntyvyys on hyvin alhaista. Tämä on vakava yhtälö. Kustannuskäyrää on taitettava.”

Jatkuuko tuskien taival

”Sote-uudistuksen suunnittelu on ollut tuskien taival eikä erityisen kunniakas polku”, Annika Saarikko myöntää.

Useiden hallitusten ja monien vaiheiden jälkeen on päädytty maakuntapohjaiseen malliin, jossa Suomi jaetaan 18 sote-alueeseen. Vaativin erikoissairaanhoidon keskitetään viiteen alueeseen yliopistollisten keskussairaaloitten ympärille.

Jatkossa kunta ei enää järjestä näitä palveluita vaan rahojen käyttämis-

tä päättää maakunta, joka taas saa rahansa valtiolta.

”Tämä vaatii uudenlaista ajattelua kunnalta, kun sote-viuluista vastaakin maakunta. Sotessa pyritään siihen, että kunnalla on intressi satsata kuntalaisten hyvinvointiin jo ongelmia ennaltaehkäisevästi.”

Lenkkipolut kannattaa pitää kunnossa ja hiekoittaa, ettei tule lonkkamurtumia. Nuorisotilat on syytä pitää auki, jotta joku ottaa putoamisvaarassa olevista nuorista kopin. Eläkeläisille kannattaa jakaa liikuntaseteleitä, jotta he pitävät itsensä kunnossa, Saarikko antaa esimerkkejä.

Menkää vaikuttamaan rohkeasti

Seurakunnat ovat jatkossakin tärkeitä tekijöitä ihmisten hyvinvoinnin edistämässä, Annika Saarikko uskoo.

”Diakonia on usein mukana korjaavassa vaiheessa, kun moni asia on jo mennyt pieleen, mutta diakonia tekee myös ennaltaehkäisevää työtä.”

Kirkon edustajien kannattaa olla aktiivisia maakunnissa soten valmisteluorganisaatioissa.

”Kannustan seurakuntia tuomaan vahvasti osaamisensa ja näkemyksensä valmistelutyön tueksi. Menkää rohkeasti mukaan vaikuttamaan niihin piireihin, joissa uudistuksia suunnitellaan!”

Kirkko on ollut poikkeuksellisen osaava sairaalasielunhoidon ja perheneuvonnan kaltaisten erityispalveluiden tuottamisessa, Saarikko kiittää.

”Kirkon erityisosaamista hyödynnetään varmasti jatkossakin. Sairaalasie-

lunhoidosta sopiminen siirtyy kuntien sijaan maakunnille. Perheneuvonnan järjestämistä selvitetään parhaillaan.”

Kansanedustaja haluaa häivyttää muutokseen liittyviä huolia.

”Sosiaali- ja terveystoimen palkanmaksaja muuttuu maakuntien tasolle, mutta sama tuttu sosiaalityöntekijä tekee yhä töitä samassa työpisteessä – ja on edelleen diakoniatyöntekijän läheinen yhteistyökumppani.”

Epävarmuutta on siedettävä

Sote-lait ovat lausuntokierroksella. Eduskunta aloittaa ensi vuonna soten käsittelyn. Vuonna 2019 sote voidaan aloittaa.

Lähtökohtaisesti kaikki maakunnat toteuttavat samaa mallia, mutta alueen erityispiirteet voi jokainen huomioida palvelulupauksessaan väestölle, Saarikko selvittää.

”Diakoniatyöntekijät ovat mukana ihmiselämän isoissa murroskohdissa, surun tai työttömyyden kohdatessa ja kun ihminen etsii suuntaansa ja hänellä on paljon kysymyksiä ja vähän vastauksia.”

”Tämä on ehkä ontuva vertaus, mutta olen aistunut soten maakuntauudistuksessa jotain samanlaista kuin siinä tilanteessa, missä diakonia on totunut toimimaan. Meidän pitää sietää hirveästi epävarmuutta. Kaikkiin kysymyksiin ei ole vastauksia, eikä sotesysteemi ole täydellinen ainakaan heti.”

”Muutoksen tuoman epävarmuuden sietämiseen liittyy paljon epämu- kavuutta. Nykytilanne on kuitenkin

uhkaa kirkon työtä

kallis ja sietämätön. Kyllä sotesta hyvä tulee. Meidän täytyy vain uskoa siihen ja puhaltaa yhteen hiileen. Uudistuksen parhaat vaikutukset tulevat vasta kymmenen vuoden kuluttua.”

Diakonia paikkaa systeemin aukkoja

Sote-keskustelussa Annika Saarikko haluaa nostaa esiin eritoten vanhustenhoidon ja ikäihmisten kohtelun yhteiskunnassa.

Monet läheiset kokevat, ettei heidän omaisiaan kohdella hyvin. Lähihoitajat ja sairaanhoitajat tuntevat riittämättömyyttä nykyisillä resursseilla.

”Toivon, että seurakuntien työntekijöiden ja vanhustenhoidon yhteistyö lisääntyisi. Kirkko osaa organisoida myös vapaaehtoistyötä ja lähimmäisenrakkautta, joita tarvittaisiin enemmän ikäihmisten hoivaamisessa.”

Yhteiskunnassa on purettu laitostalvaisuutta. Pyrkimyksenä on, että vanhus voisi asua mahdollisimman pitkään omassa kodissaan.

”Kirkolla ja diakonialla voi olla iso rooli ikäihmisten kotona asumisen tukemisessa. Tämä ei tarkoita sitä, että yhteiskunta voisi jättää aukkoja, joita paikataan yksityisten ihmisten hyvävyydellä. Tiedän, että diakoniatyö paikkaa jo joitakin aukkoja, jotka kunnan tulisi hoitaa, enkä ole siitä päättäjänä ylpeä.”

”Lain vaatimat velvoitteet on hoidettava julkisen järjestelmän piirissä,

mutta hoitotyön ulkopuolisessa välittämisessä ja ihmisten kohtaamisessa on paljon parannettavaa”, Saarikko linjaa.

Hän tunnustaa joutuneensa tekemään kansanedustajana päätöksiä, joita ei ole ollut helppo tukea. Hallituksen säästöt sosiaali-, terveys- ja koulutuspolitiikassa ovat kirpaiseet.

”Hyvinvointiyhteiskunnan puolustajan tekee tänään kipeää olla politiikassa mukana, mutta koviakin päätöksiä on tässä taloustilanteessa pakko tehdä.”

● JANNE VILLA

”Arvostan suuresti kirkon työtä”, sanoo Annika Saarikko, joka on ollut lapsesta lähtien aktiivisesti mukana seurakunnan toiminnassa.

Hän on työskennellyt Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymässä sekä Kirkkohallituksessa tiedottajana ja kirkon lapsi- ja nuorisotyön neuvottelupäivien projekti sihteerinä.

Muuttuva toimintaympäristö – haaste

Muutosten pyörteet ovat viime vuosina ravistelleet suomalaista yhteiskuntaa.

Murrosvaihe on haastanut myös yhteiskunnalliset instituutiot etsimään uusia toimintatapoja.

Kuntien sosiaalityön ja kirkon diakoniatyön toimintaympäristö on pitkälti yhteinen. Opinnäytetyöni tavoitteena oli kartoittaa, millaisia kokemuksia Kokkolan kaupungin sosiaalityöntekijöillä on yhteistyöstä seurakunnan diakoniatyön kanssa. Erityisesti olin kiinnostunut toimintaympäristön muutoksista ja niiden mahdollisista vaikutuksista yhteistyöhön, sekä siitä, miten yhteistyötä muutosten keskellä voitaisiin kehittää. Opinnäytetyötäni varten haastattelin kevään 2015 kuluessa kuutta Kokkolan kaupungin sosiaalihuollon eri sektoreilla työskentelevää sosiaalityön ammattilaista.

Lakimuutokset haastavat

Haastattelemilleni sosiaalityöntekijöille toimintaympäristön muutokset asettivat suuren haasteen. Eten-

kin kevään 2015 kuluessa voimaan astuneen uuden sosiaalihuoltolain koettiin muuttavan sosiaalityön käytäntöjä kerta heitolla niin paljon, että yhteistyön kehittämiseen muiden toimijoiden kanssa ei riittänyt voimavaroja. ”Tapahtuu niin isoja lakimuutoksia... että lokerikko on täynnä täällä... ei oikein viritellä mitään uutta...” totesi eräs haastateltavista. Jatkuvat muutokset ja niiden aiheuttama stressi koettiin yhteistyön osalta suurimmaksi uhkaksi.

Toisaalta nykyinen sosiaalihuoltolaki velvoittaa sosiaalityöntekijöitä yhteistyöhön myös muiden kuin viranomaistoimijoiden kanssa. Yhteistyö ei ole enää vapaavalintainen vaihtoehto. Lakiin kirjatun asiakaslähtöisyyden haastatellut arvioivat lisäävän tarvetta tarjota sosiaalihuollon asiakkaille uusia palveluvaihtoehtoja ja näin laajentavan

yhteistyöverkostoa. Uusien toimijoiden nähtiin rikastuttavan hyvinvointityön kenttää. Työnjaosta, osapuolten toimintatavoista ja tavoitteiden asetelusta olisi kuitenkin lähtökohtaisesti päästävä yhteisymmärrykseen.

Toinen keskeinen yhteistyöhön vaikuttava, lähitulevaisuudessa tapahtuva lakimuutos oli haastateltavien mukaan perustoimeentulon siirtyminen Kelan hoidettavaksi. Muutoksen myötä päätöksenteko siirtyy etäälle toimeentulokiasiakkaista. Sosiaalityöntekijät arvioivat tämän lisäävän painetta diakoniatyön suuntaan etenkin silloin, jos toimeentulotukipäätös syystä tai toisesta viivästyy.

Voimavarat vähenevät, käytännöt muuttuvat

Haastateltavat näkivät sosiaalityön tarpeen yhteiskunnassa lisääntyvän. He olivat huolestuneita kasvavista työttömyysluvuista, yhteiskunnan kahtiajakautumisesta ja sosiaalisten ongelmien ylisukupolvistumisesta. Myös väestön ikärakenteen muutoksen nähtiin asettavan sosiaalityölle ison haasteen ikääntyneiden palvelutarpeen kasvaessa. Sosiaalisen eriarvoistumiskehityksen yhteiskunnassa arvioitiin jatkuvan eikä siihen katsottu voitavan vaikuttaa: ”...yhteiskunnan talous menee siihen suuntaan, että se väkisinkin eriyttää”, kiteytti eräs haastateltava.

Muuttuvassa toimintaympäristössä sosiaalityöntekijät toivoivat diakoniatyöltä tukea ja osallisuutta etenkin asiakkaiden henkiseen kannatteluun. Diakoniatyöntekijöiden ammatti-

Diakoniatyöntekijä Johanna Rönnkvist, diakoniatyöntekijä Aila Viiperi, johtava diakoniatyöntekijä Camilla Honkala, diakoniatyön johtok. pj. Johanna Paloranta, diakoniatyöntekijä Lea Wentin, johtava sos. työntekijä Risto Vähämaa Kokkolan kaupunki, diakoniatyöntekijä Mervi Keränen. Kuvasta puuttuu diakoni, toiminnanohjaaja Taina Lamminen.

vai mahdollisuus?

taitoon luotettiin, ja heillä arveltiin olevan enemmän aikaa ihmisten kuunteleluun ja psyykkiseen tukemiseen. Käytännössä sosiaalityöntekijät eivät kuitenkaan aktiivisesti olleet yhteydessä diakoniatyöntekijöihin, vaikka omat resurssit asiakkaan kokonaisvaltaiseen auttamiseen tuntuivat riittämättömiltä. Yhteistyömahdollisuus ei arjen työssä ”tullut mieleen”, asiakas ei itse ottanut asiaa puheeksi tai sosiaalityöntekijät eivät tunteneet seurakunnan diakoniatyöntekijöitä.

Julkinen hallinto on tänä päivänä ison haasteen edessä. Palvelut on tuotettava yhä pienemmillä resursseilla koko ajan tehokkaammin. Talous on toiminnan keskiössä. Vähenevien voimavarojen todellisuudessa sosiaalityön käytäntöjä joudutaan haastateltujen arvion mukaan muokkaamaan ja toimintaa sopeuttamaan resursseja vastaavaksi. Tässä yhteydessä diakoniatyön perinteikäs työmuoto, ryhmätoiminta, nousi esille. Yksi haastatelluista pohtikin mahdollisuutta kokeilla ryhmämuotoista toimintaa yhteistyössä diakoniatyön kanssa. Näin hänen mukaansa voitaisiin hyödyntää kummankin toimijan osaamista ja kokemusta sekä tarjota asiakkaille uusia palveluvaihtoehtoja.

Yhteisen pöydän ääreen

Sosiaalityön ja diakoniatyön välinen yhteistyö koettiin varsin löyhäksi. Poikkeuksena nähtiin niin sanottu avustusjaosto, joka säännöllisesti kokoontuu arvioimaan yhteisten asiakkaiden tilannetta. Jaostossa ovat mukana sekä diakoniatyön-, sosiaalityön- että diakoniatyön johtokunnan edustajat. Kokolassa tämän tyyppisestä toiminnasta on vuosien kokemus, ja se on koettu tuloksiltaan varsin hedelmälliseksi.

Yhteistyön kehittämisen osalta parhaimmaksi ratkaisuksi haastateltavat näkivät sosiaalityöntekijöiden ja diakoniatyöntekijöiden välisen tapaamisen. Tapaamisella nähtiin olevan useita yhteistyötä parantavia ulottuvuuksia. Yhteydenoton diakoniatyöntekijään uskottiin helpottuvan, jos tämä olisi entuudestaan tuttu. Tapaamisen nähtiin mahdollistavan työnjaollisen keskustelun sekä tuovan yhteistyöhön suunnitelmallisuutta ja jatkuvuutta. Keskustelua toivottiin kummankin osapuolen työn sisällöistä ja periaatteista. Tapaamisen kautta uskottiin ymmärryksen toisen osapuolen toimintaa kohden lisääntyvän, kumppanuuden tunteen kasvavan ja etenkin luottamuksen vahvistuvan. Monialaista yhteistyötä koskevissa selvityksissä näiden tekijöiden onkin todettu olevan toimivan yhteistyön kulmakiviä.

Sosiaalityön toimijoiden ja diakoniatyöntekijöiden välinen tapaaminen toteutui lokakuussa 2015. Molemmat osapuolet olivat hyvin edustettuina, ja paikalla oli myös sosiaali- ja terveystoimen keskeisiä virkamiehiä. Virkamiesten puheenvuoroissa korostuivat pitkälti samat asiat kuin sosiaalityöntekijöiden haastatteluissa: mittavien muutosten ja vähenevien resursseiden todellisuudessa yhteistyön lisääminen eri toimijoiden välillä on välttämätöntä. Tapaaminen oli osallistujien mielestä onnistunut ja yleisesti toivottiin, että siitä tulisi pysyvä käytäntö.

Tukea muutosprosesseihin

Työelämässä tänä päivänä vain muutos tuntuu olevan pysyvää. Muutos on prosessi, joka toisaalta haastaa, toisaalta antaa mahdollisuuksia. Opinnäyteytöni varten haastattelemani sosiaalityöntekijät kokivat kuitenkin jatkuvien

muutosten syövä pohjaa yhteistyön kehittämistä diakoniatyön kanssa.

Muutosprosesseista huolimatta sosiaalityöntekijät suhtautuivat diakoniatyöyhteistyöhön myönteisesti. Voimavaroja haluttiin yhdistää ja keskinäistä vuorovaikutusta lisätä. Aikaisempien selvitysten mukaan kunnissa on valmiutta ja halua yhteistyön tekemiseen eri alojen asiantuntijoiden välillä. Keskeinen yhteistyön onnistumisen edellytys on henkilöstön motivaatio ja sitoutuminen uusien toimintatapojen ja asenteiden oppimiseen. Tämä puolestaan edellyttää hyvää johtajuutta sekä henkilöstön hallinnollista, henkistä ja myös taloudellista tukemista.

● ANNE KELLOSALO

Sairaanhoitaja (AMK)-diakonissa
Kokkola

Artikkeli perustuu kirjoittajan opinnäytetyöhön ”Vain muutos on pysyvää – kokemuksia diakoniatyöyhteistyöstä sosiaalityön näkökulmasta”
Diakonia-ammattikorkeakoulu,
Pieksämäki 2015

Aarne Kiviniemi:

Ihmistä on autettava kokonais

Sininauhasäätiö on pyrkinyt auttamistyössään entistä kokonaisvaltaisempaan otteeseen.

Aarne Kiviniemen mielestä sote-uudistus kannustaa parhaimmillaan kehittämään palveluja ja auttamistyötä nykyistä tiiviimpänä kokonaisuutena. Kirkon diakoniatyössä tulee satsata heikoimmassa asemassa olevien auttamiseen ja tarjota ehdotonta rakkautta.

– Vaikeuksissa olevaa ihmistä on tärkeää auttaa kokonaisvaltaisesti. Usein vaikeaan tilanteeseen joutuneella on monia erilaisia elämänhallinnan ongelmia, esimerkiksi päihde- ja muita riippuvuusongelmia, mielenterveysongelmia tai oppimishäiriöitä. Nämä ongelmat kasautuvat turhan helposti möykkyksi, jota kukaan ei lähesty kokonaisvaltaisesti, Sininauhasäätiön toimitusjohtaja **Aarne Kiviniemi** toteaa.

Ihmisille annettu apu on kuitenkin ollut usein sektorikohtaista. Kiviniemen mukaan useilla aatteellisilla järjestöillä on vahvistunut erityisesti viimeisen kymmenen vuoden aikana ajatus siitä, että auttamismallien pitää muuttua.

– Perinteinen malli, jossa ihmisen ongelmat pilkkotaan osiin, on tullut tiensä päähän. Esimerkiksi me järjestötyöntekijät olemme nähneet arkisessa työssämme, miten ihminen pyörii palvelujärjestelmän rattaissa ja joutuu kulkemaan luukulta toiselle.

– Resurssija menee paljon hukkaan, jos jokainen tekee työtään lähinnä oman organisaationsa näkökulmasta käsin. Silloin kukaan ei ota kokonaisvastuuta. Tämä on kestävätilanne sekä resurssien että autettavien ihmisten kannalta.

Järjestökentän toimijat ovat pyrkineet vaikuttamaan asiassa myös rahoitaviin tahoihin. Kiviniemen mukaan kysymys on ollut kuitenkin pitkistä prosessista.

– Kokonaisvaltaisuuden ajatusta ei ole ollut helppoa viedä eteenpäin. Esimerkiksi järjestöjen rahoitusjärjes-

telmä sekä palvelujen kilpailutukset karsinoivat edelleen liian usein järjestöjä toimimaan tarkasti tietyllä sektorilla tai kehittämään yhtä tiettyä irrallista palvelumuotoa.

Sote tuo toivoa

Kiviniemi toteaa tuoreen sote-uudistuksen antavan paljon toivoa paremmasta tuodessaan eri sosiaali- ja terveysalan työntekijöitä yhteen.

– Nykyisessä taloudellisesti tiukassa tilanteessa päättäjät ovat oivaltaneet, että asiat voidaan tehdä kustannustehokkaammin ja samalla vaikuttavammin.

Kiviniemi muistuttaa, ettei pelkkä rakenne tai systeemi takaa mitään. Ratkaisevaa on käytännön toteutus.

– Yksittäisten eri alojen ammattilaisten pitää toimia nykyistä avoimemmassa yhteistyössä. Meillä Suomessa on tässä asiassa opettelemista. Rakenteilla, johtamisella ja ylätasoin päätöksenteolla voidaan kuitenkin vaikuttaa paljon. Uudistuksen toimivuus mitataan lopulta aina asiakastason tuloksilla.

Kiviniemen mukaan monilla paikakunnilla on tehty jo aiemmin hyvää yhteistyötä, jonka myötä ihmisiä on pystytty auttamaan kokonaisvaltaisesti.

– Tarvitaan kuitenkin nykyistä laajemmin vahvoja asiakaslähtöisiä prosesseja, joilla varmistetaan esimerkiksi se, että sosiaaliryöön ja terveydenhuollon ammattilaiset asettavat yhdessä tavoitteet sote-työlleen. Onneksi useat ovat nähneet muutoksen välttämättömyyden. Asiaan ei olla kuiten-

kaan riittävän useilla työpaikoilla tarjuttu, koska prosessi on tuntunut liian vaikealta. Sote-integraation keskeinen onnistumisen edellytys on, että sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset löytävät toisensa ja työtä tehdään yhdessä yhteisten tavoitteiden mukaisesti.

Diakoninen armonviesti

Monesti ihmisiä jaetaan julkisessa keskustelussa hyvä- ja huono-osaisiin jo pelkän asuinpaikan tai vanhempien koulutus- ja ansiotason perusteella. Kiviniemi muistuttaa, että myös niin sanottujen hyvien perheiden lapset voivat ajautua elämässään ongelmiin.

– Vaikka perheellä menisi ulkoisesti hyvin, lapsi voi myöhemmin syrjäytyä. Lapsen henkiset valmiudet voivat romuttua, jos hänellä on kotonaan ongelmia.

Kiviniemen mukaan taustalla voi olla esimerkiksi vanhempien päihdeongelma.

– Tilastojen mukaan joka kymmenes on kasvanut ympäristössä, jossa päihteitä on käytetty haitallisesti. Vanhemmat voivat menestyä työelämässään ja olla vaikka johtavassa asemassa, mutta päihdeongelmainen koti ei silti tarjoa turvallista kasvualustaa.

Tutkimusten mukaan reilulla 90 prosentilla syrjäytymisen syyt löytyvät lapsuuden turvattomuudesta.

– Näillä syrjäytyneillä ei ole ollut lapsena yhtään turvallista aikuista, johon olisi voinut kiinnittyä ja jonka kautta olisi saanut kokea turvaa. Syrjäytyneeltä puuttuu ajatus siitä, että

valtaisesti

hän on tärkeä ja kelpaa. Myöhemmin moni hakee tähän apua esimerkiksi päihteistä. Sininauhasäätiö auttaa osaltaan näitä aikuisikään ehtineitä löytämään terveen itsetunnon.

Kiviniemi toteaa, että kirkon ansaitsemattoman armon julistamisen uskottavuus mitataan konkreettisten ihmisarvotekojen ja itsensä likoon laittamisen kautta.

– Ajattelen siten, että kirkon pitää yhteisönä tarjota teologiaa ja evankeliumia, jonka viestinä on: sinä kelpaat, olet arvokas juuri sellaisena kuin sinä olet, eikä sinun tarvitse muuttua yhtään mitenkään. Tämä on diakonin armonviesti.

– Sen sijaan viestinä ei pidä olla: sinun pitää muuttua. Monella syrjäytyneellä on ollut lapsesta asti kokemus siitä, että hän ei kelpaa. Ei toisille, eikä missään tapauksessa Jumalalle. Tällaiselle ihmiselle pitää tarjota ehdotonta rakkautta. Ja kaikki kaikessa on se, että kirkon julistus ja teot ovat täsmälleen samassa suunnassa. Muuten kirkon uskottavuus ehtymättömän armon julistajana murenee pahasti.

Ihmisarvoisia tekoja

Kiviniemen mielestä kirkon diakonian pitäisi olla ennen kaikkea yhteiskunnassa kaikkein heikommassa asemassa olevien ihmisten auttamista ehdoilla.

– Diakonian identiteetistä on käyty iät ja ajat keskustelua sekä kirkon että muiden diakoniatoimijoiden keskuudessa. Turhan usein diakoniatyön resursseja kohdistetaan niille, jotka ovat helpommin autettavissa. Tästä esimerkkinä sinänsä ansioitunut perhekerhotoiminta. Keskiluokkaisiin hyväosaisiin perheisiin kohdistuva toiminta ei ole diakoniaa.

Kiviniemen mukaan diakonian strategisen suunnan tarkistamisessa

yksi vaihtoehto on se, että vaikeimmassa tilanteessa olevien auttaminen siirretään diakonisille yhdistyksille ja säätiöille.

– Ne voisivat tuottaa diakonisia palveluja yhteiskunnan lisäksi myös kirkolle. Samalla seurakunnan diakoniatyössä voitaisiin keskittyä muihin kohderyhmiin. Paikallisesti tällaista työnjakoa onkin jo toteutettu.

Kiviniemi toteaa, että kyselytutkimusten mukaan suomalaiset odottavat kirkon kohdistavan nykyistä enemmän resursseja vaikeassa tilanteessa olevien ihmisten auttamiseen, satsaavan ylipäättään diakoniatyöhön sekä olevan mer-

kittävä sosiaalinen toimija ja vaikuttaja.

– Käsittäökseni kirkon sisällä diakonia nähdään edelleen yhtenä työalana. Diakonian tulisi olla koko kirkon toiminnan läpileikkaava keskeinen identiteetti, eikä työmuoto, jonka tietty osa työntekijöistä hoitaa.

– Usein puhutaan siitä, että kirkko on ihmiselle se viimeinen luukku ja paikka, josta apua saa. Tämän toteutumisessa mitataan kirkon diakoniatyön uskottavuus. Kirkolla on arkkipiispa, joka pitää ansiokkaasti esillä ihmisarvopuhetta. On välttämätöntä, että puheiden lisäksi kirkko osoittaa vahvoja ihmisarvotekoja.

● JUHANA UNKURI

Institutionaalinen diakonia ja seurakuntadiakonia löysivät toisensa S

Etelä-Saksan Baijerissa diakonian kattojärjestön Diakonisches Werkin ammatillinen, institutionaalinen diakonia ja seurakuntadiakonia vetävät yhtä köyttä. Yhteistyö sai kipinän vuoden 2006 kirkolliskokouksessa, jonka pääteemoihin kuului institutionaalisen diakonian ja seurakuntadiakonian yhteistyön tarve.

Myös Saksassa kirkon ja seurakuntien taloudelliset resurssit pienenevät kirkon jäsenkadon takia. Institutionaalisen diakonian ja seurakuntadiakonian toimiva yhteistyö on huomattu yhdeksi keinoksi saada pienenevistä resursseista enemmän irti. Diakonian kautta kirkko ja kristityt voivat kulkea kappaleen matkaa kenen tahansa kanssa.

– Diakonia on käten evankeliumia, sanoo **Fritz Blanz** Baijerin diakonian kattojärjestöstä Diakonisches Werk Bayernistä siteeraten unkarilaista papia **Gabor Sztehloa**.

Blanz toimii Diakonisches Werk Bayernissa vastaavana työntekijänä sekä yleisen kirkollisen sosiaalityön ja köyhyyteen liittyvien kysymysten että Itä-Eurooppaan suuntautuvan yhteistyön parissa. Hän kertoo, että etenkin köyhyyteen liittyvä diakoninen työ koskee lukuisia osa-alueita kuten perheiden parissa tehtävää työtä, maahanmuuttajatyötä ja vanhustyötä. Ajankohtaisimpina haasteina Baijerissa erottuvat maahanmuuttajatyö, Itä-Euroopasta tulevan työvoiman palkkaukseen ja hyvinvointiin liittyvät kysymykset sekä vammaistyö.

Vapaaehtoiset Saksan seurakuntien voimavarana

Fritz Blanz kertoo seurakuntadiakonian ja laitosdiakonian tai laajemmin institutionaalisen, ammatillisen diakonian yhteistyön toteutuvan maahanmuuttajatyössä erinomaisesti. Institutionaalisen, ammatillisen diakonian edustajat huolehtivat etenkin pakolaisten tarvitsemasta asiantuntija-avusta kuten erilaisista neuvontapalveluista ja asumisen järjestämisestä. Seurakuntadiakoniaa taas tarvitaan varsinkin paikallisiin yhteisöihin integroimiseen.

– Ilman seurakuntadiakoniaa pakolaisten arkeen osallistuminen ja siinä auttaminen jäisivät liian vähiin, Blanz sanoo.

Saksassa seurakunnilla ei yleensä ole omaa diakoniatyöntekijää niin kuin Suomessa ja vapaaehtoisten rooli seurakuntien toiminnan pyörittämisessä on ylipäätään tärkeämpi. Blanzin mukaan Baijerissa diakoniatyöhön osallistuu noin 20 000 vapaaehtoisen joukko. Noin 80 prosenttia Baijerin seurakunnista toimii diakonisesti.

Baijerilainen diakonia on organisoitunut Nürnbergistä käsin toimivan

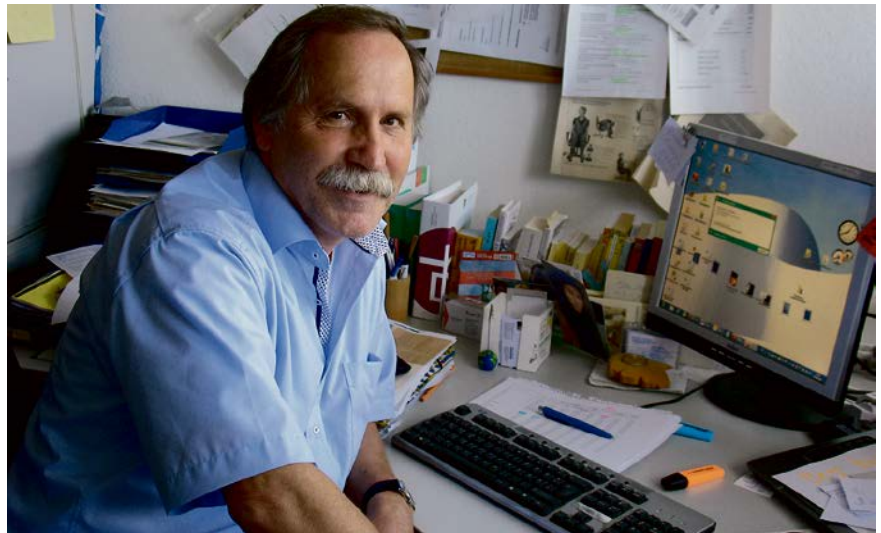

kattojärjestön eli Diakonisches Werk Bayernin alaisuuteen. Kattojärjestöön kuuluu noin 1360 erilaista diakonia-alan toimijaa ja seurakuntaa. Toimijoiden joukko on hyvin kirjava. Mukaan mahtuu niin muutaman työntekijän pieniä diakoniapalveluja tarjoavia toimipisteitä kuin myös suuria laitoksia kuten sairaaloita.

Diakonisches Werk Bayernin tapaisia alueellisia katto-organisaatioita löytyy Saksasta kaikkien maakirkkojen alueilta. Niiden huipulla taas hallinnoi kaikki Saksan alueelliset katto-organisaatiot yhteen kokoava liittovaltion kattojärjestö Evangelisches Werk für Diakonie und Entwicklung e.V. in Deutschland, joka toimii maan pääkaupungista käsin. Saksan diakonian nykyinen organisaatiomuoto sai alkunsa toisen maailmansodan jälkeen, kun maata rakennettiin uudelleen.

– Yhteisestä kattojärjestöstä huolimatta seurakuntadiakonia ja institutionaalinen diakonia olivat päässeet kas-

aksan Baijerissa

Fritz Blanz korostaa diakonijärjestöjen ja valtion yhteistyön tärkeyttä tulevaisuudessakin.

vamaan erilleen. Yhteistyön kehittämiseen on herätty myös muualla maassa viimeisen kymmenen vuoden aikana, Blanz kertoo.

Neuvokasta varainkeruuta tarvitaan

Esimerkkinä erinomaista yhteistyötä ammatillisen diakonian kanssa tekevistä seurakunnista Fritz Blanz mainitsee St. Martin -seurakunnan pienessä Schwabachin kaupungissa lähellä Nürnbergiä. Seurakunnan toiminnan sydän sykkii seurakuntatalon ja päiväkodin molempia rikastuttavassa rinnakkainelossa. Ne sijaitsevat lähekkäin, mikä tuo lisää lapsiperheitä mukaan seurakuntatoimintaan.

Seurakunta tekee tiivistä yhteistyötä yleisen kirkollisen sosiaalityön edustajien kanssa samoin kuin myös kaupungin sosiaalitoimen työntekijöiden kanssa. Lisää synergiaa tulee siitä, että seurakunnalla on yhteisiä hankkeita myös alueella toimivien

hyväntekeväisyysyhdistysten kanssa.

Schwabachin alueen johtava pappi (Dekan) Klaus Siegler pitääkin jatkuvaa yhteistyökumppanien etsintää tärkeänä toiminnan jatkuvuuden ja kehittämisen kannalta.

– Pitää olla liikkeellä avoimella mielellä ja sydämellä niin seurakuntalaisten kuin mahdollisten yhteiskumppanien suhteen, Siegler sanoo.

Seurakuntatalo tarjoaa monipuolista ohjelmaa. Toimintapiirejä riittää vauvasta vaariin. Myös maahanmuuttajat on huomioitu muun muassa kielikurssein, ja heitä on integroitu toimintaan pyörittämällä esimerkiksi pyöräkorjaamo yhteistyössä heidän kanssaan. Second hand -tavaratalo puolestaan kutsuu edullisille ostoksille.

Vapaaehtoiset tekevät paljon monipuolisen toiminnan järjestämiseksi, mutta siitä huolimatta tarvitaan myös rahoitusta. Sieglerin mukaan seurakuntadiakonian suurin haaste onkin sen rahoituksen järjestäminen. Innova-

tiivisena varainkeruun muotona seurakunnassa on otettu käyttöön niin kutsuttu sosiaaliosake (Sozialaktie). Osakkeita ostamalla voi sijoittaa seurakunnan rahastoon ja iloita siitä, että varat menevät ilman välikäsiä oman lähiympäristön olojen parantamiseen.

Ammatillisen, institutionaalisen diakonian ja seurakuntadiakonian toimintatavat erilaisia

Lähiympäristön olojen parantamiseen kuuluu myös vammaisten seurakuntaelämään osallistumisen helpottaminen. Se kuuluu tavoitteisiin koko Schwabachin alueen dekanaatin alueella, joka kattaa 26 seurakuntaa. Vammaistyön kehittäminen kuuluu diakonian ajankohtaisimpiin haasteisiin koko maassa. Tavoitteena on vammaisten yhteiskunnallinen integrointi ja mahdollisimman tasa-arvoinen yhteiskunnallinen osallistuminen.

Vammaistyön kehittäminen on synnyttänyt paljon seurakuntadiakonian ja ammatillisen diakonian yhteistyö-

tä. Perusasetelma sen synnylle muistuttaa maahanmuuttajatyön piirissä syntyneen seurakunta- ja institutionaalisen diakonian yhteistyön käynnistymistä. Institutionaalisen diakonian edustajat hoitavat pääpiirteissään ammatillista koulutusta vaativat asiantuntijapalvelut, ja seurakuntadiakoniaa tarvitaan taas vammaisten integroimiseen ja arjessa auttamiseen.

– Paljon on saavutettu, vaikka institutionaalisen- ja seurakuntadiakonian yhteistyön kehittäminen ei aina olekaan ollut helppoa niiden toimintatapojen erojen takia, Blanz sanoo.

Järjestelmät eroavat etenkin siinä, että institutionaalinen, ammatillinen diakonia on yleensä tehokkaasti organisoitua ja tuloksiin pyrkivää ammatillista toimintaa, kun taas seurakuntadiakonia perustuu Saksassa vapaaehtoisuuteen. Päätösten toimeenpano seurakunnissa kestää usein pidempään kuin ammatillisissa organisaatioissa, koska niissä kartoitetaan ensin seurakuntalaisten enemmistön mielipide.

Saksan diakoniset kattojärjestöt tekevät tiivistä yhteistyötä valtion kanssa, ja niiden toiminnan rahoitus tulee suurelta määrin julkisista varoista. Yhteistyöhön kuuluu myös se, että kattojärjestöt saavat sosiaalilainsäädännön lakiehdotukset luettaviksi ja kommentoitaviksi. Blanzin mukaan tiiviin yhteistyön ja taloudellisen riippuvuuden haittapuolena on se, että diakonia ei aina voi kritisoida valtiota sillä terävyydellä kuin se olisi tarpeen tai vaikka se kritisaisikin, niin se ei johda muutoksiin. Kaiken kaikkiaan yhteistyö sujuu kuitenkin hyvin.

– Me haluamme muovata yhteiskuntaa valtion työparina jatkossakin, Blanz sanoo.

● EEVA BODE

Suomessakin voisi tuulettaa samalla innovatiivisuudella kuin Saksassa

Diakonia-ammattikorkeakoulun lehtori ja pitkän linjan Saksan diakonian tuntija Kai Henttonen arvostaa saksalaisen diakonian innovatiivisuutta. Seurakuntadiakonian ja institutionaalisen diakonian yhteistyö on yksi hyvä esimerkki siitä.

Kai Henttonen uskoo, että saksalaisten rohkeudesta kokeilla uutta voisi ottaa mallia myös Suomessa, vaikka ratkaisuja ei voidaan suoraan soveltaa järjestelmien erojen takia. Saksassa evankelisen kirkon diakoniatyö jäsentyy Diakonie Deutschlandin kattojärjestön Evangelisches Werk für Diakonie und Entwicklung alaisuuteen. Siihen kuuluvat moninaiset toimijat tuottavat maksullisia diakonisia palveluja, ja järjestöstä löytyy korkeatasoista taloudellista ja ammatillista osaamista. Samalla periaatteella toimii myös katolisen kirkon diakonia järjestysten Caritas-järjestön piiriin.

Saksan diakonia kuuluu maan suurimpiin työnantajiin. Se on suomalaista laaja-alaisempaan organisaation koon, työntekijöiden ammatillisen pätevyyden ja erikoistumisen sekä taloudellisten voimavarojen suhteen. Henttonen mukaan saksalaisella diakonialla on myös huomattavasti enemmän yhteiskunnallista vaikutusvaltaa ja näkyvyyttä kuin suomalaisella.

Diakonian arvostus on suurta niin Saksassa kuin Suomessakin, ja sitä pidetään molemmissa maissa tärkeänä syynä kuulua kirkkoon. Henttonen painottaa diakonian tärkeyttä kirkon toiminnassa myös silloin, kun on pakko säästää tai tehdä leikkauksia.

– Kannattaisi varmasti pohtia rauhassa ja avoimin mielin, että voisiko diakonia alkaa myös Suomessa tuottamaan osin myös maksullisia palveluja kasvatuksen, sosiaali- ja hoivatyön aloilla. Ne voisivat taata kirkon läsnäolon yhteis-

kunnassa ja ihmisten arjessa uudella tavalla, Henttonen sanoo.

Laitosdiakonia käy vähiin

Saksalaiseen diakoniaan kohdistuu maksullisten sosiaali- ja hoitoalan palveluiden tuottajana paljon paineita ja sen on pakko uusia uusia. Asiakkaista kilpaillaan hoito- ja sosiaalialan yritysten kanssa. Tarjolla on myös puhtaasti kaupallisia sosiaali- ja hoivapalvelujen tuottajia, ja asiakkaat saavat valita mieleisensä. Palveluiden laatu on keskeinen kilpailuvaltti.

Kilpailutilanteessa diakoniapalvelujen tarjoajat löysivät kristillisyytensä uudelleen. Se keksittiin keinona erottua kilpailijoista. Kristillisyyden ja inhimillisyyden kokeminen vahvuudeksi loi otollisen maaperän seurakuntadiakonian ja institutionaalisen diakonian yhteistyölle. Sen käynnistymistä helpotti monissa seurakunnissa jo tapahtunut diakonisen toiminnan vahvistuminen.

Saksassa seurakuntadiakonia ei siis ole pääsääntöisesti palkattujen työntekijöiden tekemään diakoniaa, vaan vapaaehtoisten työn tulosta. Toki joissakin seurakunnissa voi toimia palkattujakin diakoniatyöntekijöitä. Saksassa alueelliset erot ovat ylipäätään suuria, niin myös seurakunnissa, Henttonen toteaa.

Joissakin seurakunnissa seurakuntadiakonian ja institutionaalisen diakonian yhteistyö toimii, joissakin toisissa taas ei. Seurakunnilla ei ole velvollisuutta ryhtyä yhteistyöhön.

Lisäksi Henttonen painottaa sitä, että palkattujen diakoniatyöntekijöiden toimintaan Saksassa sopii usein paremmin institutionaalisen tai ammatillisen diakonian käsite kuin laitosdiakoniasta puhuminen. Maan diakonian trendi on ollut jo 1980- ja 1990-lukujen vaihteesta lähtien suurten laitosten purkaminen ja korvaaminen pienemmillä yksilöillä. Suuria diakonisia laitoksia edustavat monilla alueilla enää lähinnä sairaalat.

● EEVA BODE

Saksan diakonia panostaa äärioikeiston vastaiseen työhön

Saksat kirkot pitävät äärioikeiston leviämistä ja toimintaa uhkana kristilliselle vieraanvaraisuudelle turvapaikanhakijoita ja pakolaisia kohtaan. Taustalla ovat jo 20 vuoden ajan jatkuneet ja nyt entisestään lisääntyneet polttopullohyökkäykset turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskuksia vastaan. Voimakkainta rasistinen ajattelu ja toiminta on Saksan itäisissä osissa, vaikka sitä löytyy kaikkialta maasta.

Äärioikeiston retoriikkaan kuuluu puhe sisällissodasta ja vallankaappauksesta.

Uusi äärioikeiston nousi tapahtui ns. Pegida-liikkeen (Patriotic Europeans Against the Islamisation of the West) myötä Dresdenissä, entisessä Itä-Saksassa. Kyse on melko laajasta, erilaisia äärioikeistolaisia ryhmittymiä enemmän tai vähemmän kokoavasta liikkeestä. Liike on voimistunut siksi, ettei se ole linkittynyt perinteisiin uus-natsien ryhmiin, vaikkakin niihin kuuluva on Pegida-liikkeessä näkyvästi mukana. Se mahdollisti äärioikeistolaisen AfD-puolueen (Vaihtoehto Saksalle) vaalivoiton keväällä Saksan osavaltiovaaleissa.

Miksi tämä on tärkeä huomioida diakoniatyössä?

Kirkolla ja sen diakonialla on ainutlaatuinen vastuu demokratian ja aktiivisen kansalaisyhteiskunnan puolestajana. Siksi rasismi ja erilaiset vihaideologiat on haastettava. Saksan diakonia painottaa teologisista lähtökohdista nousevaa tehtäväänsä ja näkee äärioikeiston olevan rankasti ristiriidassa kristillisten arvojen ja diakonian kanssa. Juuri seurakuntien jäsenet ovat olleet Saksassa johtavia rasismien vastustajia.

Maakirkoilla ja seurakunnilla on runsaasti rasisminvastaista työtä, ja ne ovat linkittyneet liittovaltion tasolla palvelemaan ekumeeniseen rasisminvastaisen työn verkostoon. Diakonian resurssien katsotaan olevan parhaat mahdolliset, sillä diakoniassa tavoitetaan eri sosiaalisten ryhmien jäseniä erittäin laajasti kaikkialla maassa.

Itäisen Saksan alueella neljässä provinssissa on käynnissä mittava Demokratia voittaa! -hanke (Demokratie gewinnt!). Jokaisessa provinssissa työtä koordinoi 1–2 työntekijää. Hankkeen tavoitteena on rasismien ja äärioikeistolaisen ideologian tuntemus ja tietoisuus niiden vaikutuksesta. Diakonian alalla toimivia työntekijöitä ja vapaaehtoisia koulutetaan, jotta he voivat omilla alueellaan kouluttaa seurakuntalaisiaan. Koulutusohjelma sisältää 10 opiskelupäivää vuodessa, ja siitä myönnetään todistus. Ideaa pidetään kestävässä mallina. Se on saanut rahoitustukea liittovaltion sisäasiainministeriöltä.

Lisätietoja:

Henning Flad, henning.flad@diakonie.de
Diakonie Deutschland- Evangelischer Bundesverband'lla on hyvä materiaalipaketti aiheesta (saksaksi) www.diakonie.de

● MARJA-LIISA LAIHIA

Yhteisöpajat oppimisen ja

Viime vuosina Yhteisöpajoja on syntynyt Diakin koulutusten yhteyteen. Yhteisöpajojen ideana on kehittää toimintaa, joka vahvistaa yhteisöllisyyttä ja kirkon jäsenyyttä sekä tukee vapaaehtoistoimintaa. Tavoitteena on myös hyödyntää olemassa olevia mahdollisuuksia entistä paremmin. Yhteisöpajoissa on mukana seurakuntien työntekijöitä, vapaaehtoisia ja luottamushenkilöitä. Diakista mukaan tulevat opiskelijat ja yhteisöpajatoiminnasta vastaava lehtori.

Yhteisöpajat ovat osa Diakin opetusta

Vaikka Yhteisöpajat ovat osa Diakin opetussuunnitelmaa, niiden omistaja on aina seurakunta, kristillinen järjestö tai joku muu työyhteisö tai toimija. Yhteisöpajoissa asetetaan tavoitteita ja suunnitellaan toimintaa paikalliset näkökohdat ja tarpeet huomioiden. Tämän vuoksi ne voivat olla sisällöltään hyvin erilaisia. Yhteisöpajatoimintaa on ollut esimerkiksi jumalanpalvelusyhteisön kehittäminen Paavalin seurakunnassa, hiljaisuuden polun suunnitteleminen Partaharjulla ja peräkonttikirppis Porissa.

Diakin vuonna 2015 käyttöön otettu opetussuunnitelma on osaamisepurustainen. Tämä tarkoittaa, että opintojaksoille asetetut tavoitteet on mahdollista saavuttaa monin tavoin. Yhteisöpajat ovat yksi mahdollisuus oppia ja saavuttaa näitä tavoitteita. Jumalanpalveluselämää on mahdollista oppia suunnittelemalla ja toteuttamalla messuja yhdessä seurakunnan työntekijöiden kanssa, ja perhelähtöiseen työotteeseen voi syventyä ideoimalla seurakunnan perhetapahtumaa.

Yhteisöpajat ovat Diak-opintoihin sisältyvää osallistavaa ja tutkivaa kehittämistä. Tämä prosessi alkaa opiskelijalla jo opintojen alkuvaiheessa ja syvenee myöhemmin teoria- ja menetelmäopintojen myötä. Opiskelijat perehtyvät opintojen aikana erilaisiin ammattillisen kehittämistyön välineisiin, esimerkiksi jäsen 360 -ohjelmaan. On mahdollista, että opiskelijan opintojen alkuvaiheessa aloittama yhteisöpajatyo skentely muotoutuu opintojen edetessä opinnäytetyöksi. Myös ylem-

män ammattikorkeakoulututkinnon (YAMK) opinnäytetöitä on tehty Yhteisöpajoissa.

Yhteisöpajojen tiimeissä opiskelijat ovat aktiivisia toimijoita. He oppivat vuorovaikutustaitoja ja analysoivat tietoa. Yhteisöpajoissa opittua he dokumentoivat eri tavoin, esimerkiksi perinteisinä teksteinä, artikkeleina, kuvina, blogikirjoituksina sekä videoina.

Yhteisöpajoissa yhteinen oppiminen on keskeistä

Yhteisöpajoissa oppimassa eivät kuitenkaan ole ainoastaan opiskelijat, vaan ajatuksena on, että kaikki oppivat. Yhteisöpaja-idean isän **Matti Helinin** mukaan yhteisöpajojen toiminta perustuu keskinäisoppimisen ajatukseen. Tärkeää on vastavuoroinen ja tutkiva työote sekä saadun tiedon soveltaminen paikallisiin oloihin.

Yhteisöpajoihin on liittynyt vahvasti Avoimen ammattikorkeakoulun tarjonnassa oleva Yhteisönrakentajakoulutus, jonka tavoitteena on luoda pohjaa yhteisöpajojen käynnistämislle. Koulutus on rinnakkainen Cable- tai Kaapeli-koulutusten nimellä toteutettujen kokonaisuuksien kanssa. Yhteisönrakentajakoulutus on osallistavaa ja kokemuksellista oppimista. Osallistujan kokemuksilla, ajatuksilla ja arvoilla on keskeinen merkitys oppimisprosessissa. Vapaaehtoiset, työntekijät ja opiskelijat ovat opiskeluryhmissä tasavertaisina opiskelijoina.

Yhteisönrakentajat-koulutuksen sisällössä painottuvat oman elämäntarinan pohtiminen ja jakaminen, ympäröivän todellisuuden tutkiminen ja analysointi avoimin aistein. Osallis-

muutoksen mahdollistajina

tujat valitsevat yhdessä merkittävaksi koetun kehittämisalueen ja aloittavat toiminnan kehittämisen. Tulokseksi on kehittämishanke, joka nousee arkisen toimintaympäristön tarpeista. Näin syntyneiden kehittämishankkeiden toteuttaminen voi jatkua Yhteisöpajan toiminnassa tai muuten sovitusti. Nopean kuvan Yhteisöpajatoiminnasta voi saada osoitteesta:

<http://www.diak.fi/tyoelama/yhteisopajat/Sivut/default.aspx>

Yhteisöpajojen periaatteet

Yhteisöpajojen toiminta rakentuu kolmelle periaatteelle: ihmisarvo ja kunnioittaminen (dignity), yhteisöllinen joustavuus, sinnikkyys ja vaikeuksista selviytyminen (recilience) sekä keskinäisen jakamisen ja yhdessä elämisen taito, erilaisuuden juhliminen (conviviality). Yhteisöpajoissa työskentele-

minen haastaa kaikkia niissä toimivia pohtimaan, miten nämä periaatteet toteutuvat käytännön työssä.

Ensimmäisenä periaatteen mukaisesti jokainen ihminen on arvokas (dignity). Tämän vaaliminen on erityisesti kirkon keskeinen tehtävä. Yhteisöpajatoiminnassa tämä ilmenee ihmisten hyvinkin erilaisten tarinoiden, kokemusten ja näkemysten kuuntelemisena ja jakamisena. Eettinen ja kunnioittava kohtelu ja kohtaaminen merkitsevät aina tasavertaiseen dialogiin asettumista. Ihmisarvon kunnioittaminen rakentaa sekä yksilön että yhteisön identiteettiä.

Toisena yhteisöpajatoimintaa ohjaavana periaatteena on joustavuus, sinnikkyys ja vaikeuksista selviytyminen (recilience). Resilienssi tarkoittaa sekä yksilön että yhteisön kykyä sopeutua ja toimia joustavasti muuttu-

vissa tilanteissa, sekä toipua ja kehittyä jopa entistä vahvemmiksi kriisin jälkeen. Yksinäisyyden tai yksin jäämisen kokemus syö ihmisen sisäisiä voimavaroja ja omanarvontuntoa. Avoin ja myönteinen kohtaaminen ja ystävällinen yhteisöllisyys sen sijaan voivat rakentaa yksilön positiivista minäkuvaa.

Seurakunta voi tarjota rakenteiden lisäksi osallistumisen ja vaikuttamisen paikkoja ja rakentaa sillä tavoin yhteisöä. Tärkeää olisi, että yhteisö tarjoaisi ”tyhjän tilan” jatkuvalle dialogille ja mahdollistaisi kysymykset asioista, joita on pidetty itsestään selvyyksinä. Joskus vanhojen rakenteiden kyseenalaistaminen ja purkaminen voivat olla välttämätön lähtökohta yhteisön vahvistumiselle.

The World Council of Churches Ecumenical Review korostaa ihmisten uskon ja yhteisöjen resilienssin välistä suhdetta. Se mukaan resilienssi on riippuvainen yhteisön ja siihen kuuluvien ihmisten arvoista eikä niitä voida erottaa hengellisistä (spiritual) arvoista. Resilienssi rakentuu merkityksellisestä tekemisestä, vaikutusmahdollisuuksista ja siitä kokemuksesta, että on osa jostain suurempaa yhteisöä.

Kolmas yhteisöpajatoimintaan liittyvä periaate kuvaa keskinäisen yhdessä olemisen tapaa, jossa erilaisuuteen ei liity uhkia vaan mahdollisuus jakamiseen ja solidaarisuuteen. Yhdessä toimiminen ja ongelmien tunnistaminen luovat ratkaisuja ja muodostavat pohjan yhteiselämälle ja erilaisuuden keskellä juhlimiselle (conviviality). Conviviality edellyttää yhdessä työskentelyä ja toinen toisiltaan oppimista. Se ei voi toteutua, jos joku ottaa oikeudekseen puhua toisten nimissä. Jokaisella ihmisellä on oikeus oman kokemuksen kertomiseen ja kuulluksi tu-

Yhteisöpaja

Porin Yhteisöpaja toteuttaa Peräkonttikirppistä yhdessä Satakunnan Kansan ja Länsi-Suomen diakonialaitoksen kanssa. Tapahtuman tuotto käytetään vanhusten yksinäisyyden torjuntaan palkkaamalla tehtävään nuoria.

lemiseen. Samoin jokaisen osaamista tarvitaan kokonaisuuden hyväksi.

Yhteisöpajat nyt ja tulevaisuudessa

Ensimmäiset Yhteisöpajat käynnistyivät vuoden 2015 aikana. Tällä hetkellä toimivia yhteisöpajoja on Inarissa, Oulussa, Porissa, Jyväskylässä, Pieksämäellä, Helsingissä ja Vantaalla. Osa niistä toimii täydellä teholla, osa on vasta liikkeellelähtö- tai idea-asteella. Joidenkin kohdalla on jouduttu toteamaan, että juuri nyt ei olekaan otollinen aika toiminnan käynnistämiseen.

Yhteisöpajan aloittaminen on aina monen asian summa ja edellyttää sitoutuneita vastuuhenkilöitä sekä seurakunnista että Diakista. Opetustyön näkökulmasta Yhteisöpajat ovat myös oppimisen paikka; haasteena on esimerkiksi yhteisöpajojen sisältöjen linkittyminen opintojen tavoitteisiin. Tämä edellyttää yhteistä suunnittelua ja ideointia ja yhteistä päämäärän asettamista. Tällainen käynnistysvaihe on juuri nyt me-

neillä Tampereella, jossa tammikuussa 2015 alkanee diakoni-, kirkon nuorisotyönohjaaja- ja kirkon varhaiskasvatuksen ohjaaja -koulutukset toteutuvat suureksi osaksi työelämän oppimisympäristöissä. Tampereen hiippakunta ja seurakuntayhtymä ovat tässä aktiivisia yhteistyökumppaneita.

Vuoden 2016 aikana Diakissa on käynnistynyt Yhteisöpajoja tarkasteleva tutkimushanke. Tarkoituksena on koota tietoa yhteisöpajojen toiminnasta, kerätä palautetta toimintaan osallistuneilta, kartoittaa yhteisöpajoista kirjoitettuja artikkeleita ja kaiken tämän avulla luoda kokonaiskuvaa siitä, mitä ollaan tekemässä. Tällä hetkellä ensimmäiset seurantalomakkeet on käytetty läpi ja niiden perusteella voi todeta, että yhteisöpajat voivat hyvin. Ne elävät ja muuttavat muotoaan tilanteiden mukaan ja ne mahdollistavat uudenlaista oppimista ja yhteisöllisyyden rakentamista. Maailma muuttuu yhteisöpaja kerrallaan.

● MINNA VALTONEN JA RAILI GOTHÓNI

Diakonian tutkimuksen päivä 2016 teemalla

”Tulevaisuuden diakonian osaaminen”

maanantaina 14.11. klo 9–16.
Helsingissä, Kirkon talossa,
os. Eteläranta 8.

Käsitlemme diakonian tulevaisuuden osaamistarpeita esimerkiksi osaamisen ennakkoinnin, kumppanuuden ja verkostoitumisen sekä digitalisaation näkökulmista. Iltapäivän työryhmissä on mahdollista esitellä ja keskustella ajankohtaisista tutkimushankkeista ja -aihoista. Tuo rohkeasti uutta käsitteilyyn!

Ota yhteyttä titi.gavert@evl.fi.

Huomaathan, että ensi kertaa kokoonnumme taustayhteisömme Kirkkohallituksen tiloissa. Tilaisuus on maksuton eikä edellytä ilmoittautumista. Tutkimuksen päivä on oiva mahdollisuus ajankohtaisen diakoniatiedon omaksumiseen ja verkostoitumiseen. Tapahtumatiedot päivittyvät osoitteessa <http://dts.fi/diakonian-tutkimuksen-paiva/>

Lämpimästi tervetuloa!

Kylien ja kotien arjen turvallisuutta parannetaan koulutusten avulla

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö (SPEK) toteutti Palosuojelurahaston rahoittamana Kyläturvallisuus - tukea maaseudun asukkaiden omatoimiseen varautumiseen -hankkeen vuosina 2015–2016. Hankkeessa kehitettiin kotien ja kylien turvallisuutta muun muassa seuraavien toimenpiteiden kautta:

- Meidän turvallinen kylä -koulutukset ja yhdyshenkilöiden rekrytointi maanlaajuisesti.
- Kylissä asuvien erityisryhmien tavoittaminen diakoniatyön kautta (henkilökunnan koulutus).

Meidän turvallinen kylä -koulutukset

Meidän turvallinen kylä -koulutuksia järjestettiin 14 kappaletta eri puolilla Suomea pelastuslaitosten ja järjestöjen yhteistyönä, ja niihin osallistui yli 200 kyläläistä. Koulutuspäivien sisältö rakentui paloturvallisuudesta ja omatoimisesta varautumisesta arjen häiriötilanteisiin (mm. sähkökatkot, myrskytuhot). Lisäksi koulutuksissa pohdittiin kylien hyvinvointia ja turvallisuus-suunnitteluun liittyviä haasteita sekä ideoitiin erilaisten turvallisuustapahummien järjestämistä omalla kylällä.

Meidän turvallinen kylä -koulutusten aikana halukkaat osallistujat ovat voineet liittyä yhdyshenkilöiden postituslistalle, jonka kautta heille lähetetään säännöllistä ja ajankohtaista kyläturvallisuustietoa. Kyläturvallisuuden yhdyshenkilöiden postituslistalle liittyi 146 henkilöä lähes sadalta eri kylältä.

Yhteistyössä ikäihmisten arkea turvaamassa

Suurimpana riskiryhmänä harvaan asutuilla alueilla ovat kotona asuvat vanhukset, joiden toimintakyky on heikentynyt. Omaiset, kotihoidosta vastaavat tahot ja seurakuntien työntekijät ovat osaltaan näiden vanhusten turvallisuutta varmistamassa. Ymmärrys en-

sitoimista häiriötilanteiden tai onnettomuuksien uhatessa on avainasemassa tilanteessa, jossa pelastustoimi ei tavoita asukkaita riittävän nopeasti. Tieto miten toimia oikein on tärkeää, koulutus ja harjoittelu vielä tärkeämpää.

Hankkeessa tarjottiin Turvallinen koti – turvallinen arki -koulutuksia kirkon diakoniatyöntekijöille. Erityisesti diakoniatyön on havaittu olevan merkittävä toimija harvaan asutuilla alueilla. Kirkko on näillä alueilla yksi harvoista julkisista toimijoista, joilla on vielä merkittävä palveluverkosto olemassa. Lisäksi näyttää siltä, että maaseudun ikäihmisten keskuudessa kirkko nähdään toimittuna yhteistyökumppanina.

Kotikäyntejä tekeville diakoniatyöntekijöille järjestettiin kolme koulutusta, yhteistyössä kirkkohallituksen kanssa. Koulutuksiin osallistui yhteensä 34 diakoniatyöntekijää 14:stä eri seurakunnasta. Koulutusmalli ja aineisto soveltuvat myös muille ikäihmisten luona kotikäyntejä tekeville tahoille.

Turvallinen koti – turvallinen arki -koulutusohjelma:

- Kodin paloturvallisuus pähkinänkuoressa
- Paloturvallisuusriskeistä ilmoittaminen pelastusviranomaisille – miten ja milloin?
- Työkaluja kodin turvallisuuden havainnointiin
- Kodin turvallisuuden tarkistuslista
- Turvaohjeita senioreille

Varautumistesti tutuksi Esteetön liikkuminen

Koulutuspaikat:

- 5.2.2016 Oulu, Heinäpään seurakuntatalo. Kouluttajina turvallisuuskouluttaja Marko Hottinen ja Aikku Eskelinen. 14 osallistujaa eri seurakunnista.

KYLÄTURVALLISUUS

- 22.4.2016 Rovaniemen seurakuntakeskus. Kouluttajina Esa Alatörmänen, Lapin pelastuslaitos ja Aikku Eskelinen. 10 osallistujaa.
- 2.5.2016 Jyväskylä, Palokan kirkko. Kouluttajana Aikku Eskelinen. 10 osallistujaa.
- 2.9. 2016 Mikkelin seurakunta. Kouluttajana Aikku Eskelinen. 26 osallistujaa eri seurakunnista.

Lisätietoja:

Aikku Eskelinen

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö (SPEK)
Kyläturvallisuus- ja varautumiskoulutukset
aikku.eskelinen@spek.fi

040 834 4545

Mikä on SPEK?

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö (SPEK) on vapaaehtoisten palokuntalaisten pääkouluttajajärjestö, jolla on myös kattava omatoimisen varautumisen valtakunnallinen koulutusjärjestelmä. SPEK kouluttaa vuosittain noin 400 kurssinjohtajaa, jotka vastaavat vapaaehtoisen palokuntalaisen kouluttamisesta Suomessa. SPEK on myös valtakunnallinen omatoimisen varautumisen asiantuntija, joka vastaa pääkouluttajiensa koulutuksesta. SPEK on toteuttanut hankkeita mm. erityisryhmien asumisen turvallisuuteen liittyen.

Yhteinen pöytä

YHTEISÖN VOIMAA VANTAALLA

Kokosimme kesän rippijuhliin sateen varalle juhlateltoa. Huomattiin, että telta oli väärässä paikassa. Tarvittiin kuusi siirtäjää, ja paikalla oli viisi teltanrakentajaa. Hiekkakasalla leikki kolmevuotias Eveliina. Hiekkalelut lensivät kaaressa sivuun, kun pyysimme häntä mukaan siirtämään teltoa. Eveliina selvisi tehtävästä hienosti ja me muut talkoolaiset huomasimme, että tästä pikkutyöstä kasvoisinä päivänä teltanrakentaja meidän tiimiin.

Perustarpeisiimme on kuulua johonkin sopivaan porukkaan. Jos porukalla vielä on joitain yhteisiä päämääriä, valinnan vapautta ja kykyä toteuttaa niitä haluamallaan tavalla, syntyy osallisuutta, joka saa tärkeän merkityksen. Yhteisötyön taustalla on usko ihmisen haluun ja kykyyn vaikuttaa omaan elinympäristöönsä. Eveliinan reaktio kutsumme tulla auttamaan näytti tämän todeksi hetkessä.

Hävikistä kansalaistoinnaksi

Yhteisen pöydän verkostossa osallisuutta rakennetaan tekemällä yhdessä hyvää hävikin avulla. Näyttää siltä, että erityisesti ruoka-apu-toiminta kasvat-
taa nopeasti uusia yhteisöjä. Tästä esimerkkinä alueella toimivat yhteisöruokailut erilaisine toimintamalleineen kahvilamallista pöytiin tarjoiluun.

Vapaaehtoisten kuvaukset yhteisöruokailujen yhteisestä järjestämisestä ovat olleet lämpimiä: ”odotamme vieraita” tai ”paras paikka olla vapaaehtoinen” -kuvaukset kertovat työn mielekkyydestä ja tärkeydestä. Työntekijöiden kommentit tästä työtavasta eivät juurikaan poikkea vapaaehtoisten kuvauksesta, ne ovat olleet pääsääntöisesti myönteisiä. Yhteisöllisen työotteen aloittamisen koetaan alussa työllistävän enemmän. Työtapa vaatii tekijältään vahvaa rinnalla kulkemisen taitoa ammatillisessa viitekehityksessä. Kokemukset siitä, että osaa työntekijänä asettautua osaksi yhteisöä, tuovat työhön uudenlaista mielekkyyttä.

Palautetta erilaisista haasteista-kin tulee. Tilanteet sisältävät monenlaista vääntöä yhteisön tarpeista lähtien. Saattaa olla, että yhteisö alkaa toimia vain keskenään eikä uusia tuloja mahdu mukaan. Voi syntyä jäykkiä perinteitä, joissa määrätään liian tarkkaan toiminnasta. Vaikuttamisen

mahdollisuudet katoavat, eikä yhteisö enää toimi luovasti ja tasa-arvoisesti. Ruoka-avun kentässä yhteisön epäreilisuus ja vallankäyttö haavoittavat avun varassa olevia ihmisiä, joilla on omassa elämässäänkin merkittäviä haasteita.

Yhteisönrakentajien kouluttaminen onkin seuraava askel tähän tarpeeseen. Auttamisessa arvostetaan ammatillista otetta, jonka pitäisi suojata meitä toisen puolesta tekemiseltä ja liialta päämääröinniltä. Rinnalla kulkemisen taidon kehittäminen ja vertaistuen mahdollistaminen nähdään tässä työtavassa avainasemassa. Vantaalla kehitetään parhaillaan yhteisönrakentajien verkostoa. Tavoitteena on kehittää yhteisöpedagogisia lähestymistapoja erilais-
ten ryhmien tarpeisiin sekä vakiinnuttaa yhteisönrakentajakoulutuksen saatavuutta Vantaalla.

Yhteisönrakentajakurssin kokemuksia keväältä 2016

Yhteisövalmennuksia ja -rakentajakursseja on järjestetty Vantaalla aiem-
minkin. Valmius yhteisölähtöiseen auttamiseen on alkanut jo vuosikymmeniä sitten. Yhteisen pöydän ensimmäinen yhteisönrakentajakurssi on toteutettu yhteistyössä Diakin kanssa. Kouluttajana toimi kokenut lehtori **Kaija Tuuri** ja työelämän edustajana allekirjoittanut. Kurssilla tutustuttiin omaan identiteettiin uudella tavalla, opeteltiin havainnoimaan ympäristöä uudesta vinkkelistä, analysoitiin ja kehitettiin omia mielenkiinnon kohteita ruoka-avun piirissä.

Kurssi koostui mahdollisimman erilaisista osallistujista. Mukana olivat muun muassa Yhteisen pöydän palveluesimies, yhteisöruokailusta vastaava diakoni, varastomies, leipäjonosta vastaava vapaaehtoinen ja asukastilanhoitaja. Näkemyksen takana on ajatus eri-

laisten ihmisten myönteisestä vaikutuksesta toisiinsa – ja tämä toimi.

Ryhmämme keskustelut ja toistensa haastaminen uusiin näkökulmiin olivat voimauttavia ja avartavia. Kenelläkään meistä ei ollut tilaisuutta vetäytyä omien näkemystensä taakse, omaan kuplaansa. Ryhmästä löytyi asiantuntijuutta ja kokemusta riittävästi avartamaan ajatuksia uusille tulokulmille. Yhteisönrakentajakursillamme ohjaajat pyrkivät tasavertaiseen suhteeseen ryhmän kanssa. Jokainen meistä, ohjaajia myöten, muuttui prosessin myötä. Ryhmän palautteessa toistui hämmästyksistä, kuinka monipuolinen kuva syntyi ruoka-avun kentän haasteista koulutuksen aikana. Motivaatio tarkastella kehittämishaasteita ryhmän tuella antoi voimaa tarttua myönteisen muutoksen mahdollisuuksiin.

Kurssin osallistajat jatkavat edelleen omassa kehitystehtävissään. Osa on mukana edelleen ruoka-avussa ja osa uusien kurssilainen on lähtenyt siirtämään kehittämistehtävissään tulleita osaamistaan omassa elämässään jotenkin käytäntöön. Voi olla, että vaikutus ei lainkaan näy konkreettisesti ruoka-avun hankkeina vaan uutena asenteena vanhaan tehtävään. Yhteisönrakentajakoulutuksen tehokkuus voimaannuttajana hämmästyttää ja sai ryhmämme osallistajat suosittamaan koulutusta uusille tulijoille.

Yhteisödiakoniaa

Diakoniaa vaivaa edelleen ajoittain myytti yksilöohjauksen voimasta. Kärjistän ajatuksen, jossa vahvempi opastaa heikompa ja siitä heikko sitten ottaa opikseen ja alkaa voida paremmin. Yksilön ohjauksella on ajoittain tärkeä paikkansa, mutta juuttuminen

asetelmaan, jossa on avun kohteena, ei vie eteenpäin pitkällä aikavälillä. Tarvitaan vuorovaikutteinen kokemus siitä, että voi itsekkin olla avuksi jollekin toiselle. Auttamistyön muutoksen entistä yhteisöllisempään työotteeseen tulisi olla nykytiedolla väistämätöntä.

Yhteisötyön perusajatuksiin kuuluu, että jokainen osallistuu omilla lahjoillaan. Emme olisi saaneet teltaa siirtymään ajoissa ilman 3-vuotiaan Eve-

liinan osaavaa toimintaa. Tarvitsemme toisiamme ja ennen kaikkea opimme toisiltamme jatkuvasti. Yhteisöimme jokainen jäsen kasvattaa meitä. Tavoite on saavutettu, kun tietoisuus omasta voimasta, vastuusta ja vaikutuksesta rohkaisee meitä uskomaan kykyihimme toimia itsemme ja toistemme hyväksi.

● EEVA LEHTINEVA

Diakoniatyöntekijä
Yhteinen pöytä hanke
Vantaan seurakunnat

Parisen vuotta toiminut Viron luterilaisen kirkon perhekeskus palvelee luovalla työotteella hyvin monenlaista asiakaskuntaa. Samalla kehitetään virolaisille seurakunnille malleja tehdä perhetyötä.

Viron kirkon

Perhekeskus eli Perekeskus toimii Tallinnan keskustassa Lastenkodu-kadulla, aivan Stockmannin tuntumassa.

Vuonna 2012 Viron silloinen arkkipiispa **Andres Põder** kutsui Viron olosuhteet hyvin tunnevan **Pia Ruotsalan** valmistelemaan perhekeskuksen perustamista. Keskus avattiin tammi-kuussa 2014.

Paikkaa johtava Pia Ruotsala vertaa sitä suomalaisten seurakuntien perheasiain neuvottelukeskukseen.

– Meillä työ on kuitenkin jonkin verran laajempaa. Keskukseemme ei tule vain pariskuntia, vaan autamme erilaisia kriisejä kohdanneita ihmisiä. Asiakkaisiimme kuuluu vammaisia, pakolaisia ja monenlaisia erityisryhmiäkin.

Virossa ei välttämättä noudateta erilaisia raja-aitoja yhtä tarkasti kuin Suomessa. Sosiaalialallakin asioita lähestytään usein luovasti.

– Ja on tämä myös aikamoista pioneerityötä. Vastaavanlaista toimintaa ei Viron kirkolla tai sen seurakunnilla ole juurikaan aikaisemmin ollut.

Talkoilla paikka kuntoon

Kellarikerroksessa sijaitsevat perhekeskuksen tilat ovat avarat ja viihtyisät. Ruotsala muistelee hieman hymyillenkin ensimmäistä tutustumiskäyntiään Viron kirkon omistamaan kiinteistöön.

– Tämä huoneisto oli aivan täynnä roskia ja siinä oli osittain maalattia. Sähköjäkään ei ollut.

Ruotsalalla on onneksi kontakteja Herättäjä-yhdistykseen, jolla on laajaa kokemusta paikkojen remontoinnista talkootyönä. Projekteja on ollut muun muassa Venäjällä ja Senegalissa.

– Sitä kautta saatiinkin Tallinnaan viikoksi osaava porukka, joka laittoi tämän paikan hyvään kuntoon.

Merkittävää apua perhekeskukselle on saatu myös Suomen Lähetysseuralta. Se vastaa Ruotsalan palkasta.

perhekeskus tekee pioneerityötä

– Evankelinen Lähetysyhdistys ELY on puolestaan ottanut tukikohteekseen Tartossa sijaitsevan yksikkömme. Sen toiminta käynnistyi helmikuussa 2016 **Lea Saaren** johdolla. Tartossakin työ on päässyt hyvään vauhtiin.

Vastaa moniin tarpeisiin

Kahdessa ja puolessa vuodessa Viron kirkon perhekeskus on Ruotsalan mukaan lunastanut hyvin paikkansa. Pelkästään viime vuonna keskus antoi erilaista tukea yli 800 ihmiselle.

– Virossa on huutava tarve tällaiselle työlle. Neljännes maan lapsista elää köyhyysrajan tuntumassa tai sen alapuolella. Täällä on paljon myös yksinhuoltajaperheitä.

– Ja valitettavasti esimerkiksi vauvojen ravistelukuolemia tapahtuu tässä maassa Euroopan eniten.

Viron työmarkkinoiden erikoinisuus on se, että useissa perheissä toinen – tai molemmat – aikuisista työskentelee ulkomailla. Tämä luonnollisesti aiheuttaa perheille monenlaisia paineita.

– Olemmekin joutuneet miettimään miten toimitaan, kun joku perheenjäsenistä ei pääse fyysisesti paikalle. Silloin voidaan käyttää esimerkiksi Skype-videoneuvotteluyhteyttä.

Perhekeskuksen työn onnistuminen takeena on jatkuva yhteydenpito erilaisiin sosiaalialan toimijoihin.

– Meille ohjautuu asiakkaita monia eri reittiä. Heitä tulee muun muassa lastenpsykiatrien, opettajien ja seurakunnan työntekijöiden lähettäminä. Pystymme palvelemaan viron lisäksi myös venäjäksi, englanniksi ja saksaksi, Ruotsala kertoo.

Vapaaehtoisista suuri apu

Viron luterilaisella kirkolla ei ole verotusoikeutta, ja sen voimavarat ovatkin varsin vaatimattomat. Suurin osa kirkon kasvatus- ja diakoniatyöstäkin tapahtuu vapaaehtoisohjalta.

– Tämän takia perhetyön aloittamiseen on pitänyt saada laajaa tukea. Rahoitusta on saatukin Viron ministeriöiltä ja kunnilta. Lisäksi saimme starttirahan ulkomaiselta säätiöltä.

Keskeisen tärkeää perhekeskuksen toiminnalle on monipuolinen vapaaehtoistyö. Pia Ruotsala on heidän panoksestaan todella kiitollinen.

– Olen aktiivisesti kutsunut vapaaehtoisia auttajia mukaan. Jo heti ensimmäisen infotilaisuuden jälkeen kaksi osaavaa ammattilaista ilmoittautui mukaan. Tällä hetkellä meillä on moniammatillisessa tiimissämme yli kymmenen vapaaehtoista työntekijää.

Myös Suomesta on saatu avuksi useita päteviä kouluttajia ja työnhajajia. Hekin työskentelevät talkoohengessä.

– Moni heistä on todennut, että on innostavaa työskennellä maassa, jossa asioita lähdetään kehittämään aivan nollatasolta.

Viron kirkolle tärkeä projekti

Pia Ruotsalan mukaan kirkon perhetyön tulee Virossa olla korostetun laadukasta, koska kirkkoon ei maassa välttämättä luoteta.

– Tämän takia meidän pitää vielä normaaliakin enemmän todistaa oma pätevyys ja tuloksellisuutemme. Onnistuneella perhetyöllä olemme pystyneet muovaamaan ihmisten kuvaa kirkosta positiivisemmaksi.

– Olemme saaneet myös tuotua evankeliumin ja Kristuksen ihmisten arkeen. Puhumme niistä asioista elämänläheisesti, ilman mitään teologisia koukeroita.

Virossa ei juurikaan ole tarjolla sie-lunhoidollista apua. Kirkon perhekeskukseen ohjataankin myös sellaisia ihmisiä, jotka haluavat pohtia hengellisiä kysymyksiä.

– Meillä pystyy halutessaan ripittäytymäänkin. Sellaista ei Suomessa kirkon perheneuvojan työhön sisällykään, Ruotsala hymyilee.

Mallit leviävät kautta maan

Tallinnan pääpaikan ja Tarton sivutoimipisteen lisäksi Ruotsala haaveilee toiminnan laajentumisesta. Tarvetta perhetyölle onkin eri puolella Viroa.

– Olemme käyneet jo alustavia keskusteluja Pärnun sekä Itä-Virumaan kanssa. Jälkimmäinen alue on enemmistöltään venäjänkielistä.

Fyysisten toimipisteiden lisäksi uudenlaisia perhetyön malleja on mahdollista levittää myös muulla tavalla.

– Koulutamme aktiivisesti Viron kirkon ja sosiaalialan työntekijöitä sekä tarjoamme heille työnhajusta.

Perhekeskus käyttää jatkuvasti myös ulkopuolisia harjoittelijoita.

– Tämäkin osaltaan auttaa kehittämään perheterapian laatua koko Virossa.

Osaamisen tulee jäädä Viroon

Pia Ruotsala on urallaan toiminut Suomen Lähetysseuran tehtävissä Jordaniassa ja vuodesta 2009 Virossa. Luova ja energinen nainen on hyvin motivoitunut myös nykyisessä tehtävässään.

– Kun otan asiakkaan vastaan, niin ei kyseessä ole pelkkä ammatillinen kohtaaminen vaan siinä lähimmäinen kohtaa toisen.

Ruotsala muistuttaa myös siitä, että perheneuvontatyössä oppii koko ajan tuntemaan itseäänkin paremmin.

– Kehityn tässä ihmisenä, puolisona ja äitinä. Ja samalla kasvan kristittynäkin.

Pia Ruotsala on keskeisessä roolissa ollut viemässä Viron kirkon perhetyötä monta pykälää eteenpäin. Pitkällä tähtäimellä hänen päämääränsä on kuitenkin tehdä itsensä tarpeettomaksi.

– Toimin sillä ajatuksella, että kaikki se mitä teen ja osaan, siirtyy vaiheittain virolaisten tehtäväksi. Perhetyön kompetenssin tulee jäädä tähän maahan.

● VESA KEINONEN

Antti Sepponen

Lähimmäisenrakkautta, – Caritaksen toiminnan ja diakonian

Vuonna 1998 Oulun seurakuntayhtymä teki merkittävän, kauaskantoisen linjavedon, kun se yhdessä paikallisten vammais- ja veteraanijärjestöjen kanssa perusti Caritas-Säätiön. Säätiön tarkoituksena on kristillisen diakonian hengessä edistää vanhusten ja vammaisten asumisoloja ja kuntoutusta.

Tänä päivänä yhteisössämme työskentelee lähes 500 työntekijää, ja ensi vuonna laajennamme toimintaamme Rovaniemelle. Tytäryhtiöidemme Caritas Palvelut Oy:n ja Caritas Lääkärit Oy:n kautta tarjoamme asumisen, kuntoutuksen, kotihoidon ja ateriapalveluja, sekä yksityislääkäri- ja työterveyspalveluja. Lisäksi Caritaksella on uusi yksityinen 27 potilaspäikkäinen sairaala. Caritakselle on myönnetty Suomalaisen Työn Liiton Yhteiskunnallinen yritys -merkki, joka kertoo, että yhteisömme ensisijainen tarkoitus ja tavoite on yhteiskunnallisen hyvän tuottaminen. Monelle yhteistyökumppanillemme on tärkeätä se, että olemme kotimainen toimija ja makamme verot Suomeen.

Arvopohja ohjaa toimintaamme

Tytäryhtiöiden toiminnasta syntyvä taloudellinen tulos ohjataan Caritas-Säätiön yleishyödylliseen ja diakoniseen toimintaan, jolla tuetaan vanhusten ja vammaisten hyvää elämää. Diakonisen toiminnan tärkein toimintamuoto on monipuolinen vapaaehtois- ja virkistystoiminta. Vapaaehtoistoiminnan tavoitteena on tarjota osallistujille yksilöllisiä ja ryhmämuotoisia voimaannuttavia osallisuuden kokemuksia heille tutuissa arkisissa toimintaympäristöissä. Vapaaehtoisille järjestetään yhteisiä tapaamisia sekä koulutus- ja virkistysmahdollisuuksia. Koulutusyhteistyötä tehdään muun muassa VaRes-keskuksen

kanssa. Tuemme myös vammaisten urheilu- ja harrastetoimintaa myöntämällä stipendejä, järjestämällä kehitysvammaisten maksutonta jalkapallokerhotoimintaa ja sponsoroimalla vammaisurheilutapahtumia.

Säätiömme perustamisvuonna 1998 Oulussa elettiin yhteiskunnallisesti haastavaa, lamavuosien jälkeistä aikaa. Nyt elämme taas haasteitten aikaa. Sote-ratkaisut vaikuttavat kaikkiin sosiaali- ja terveystoimintoihin. Lähes kahden vuosikymmenen ajan olemme vastanneet yhteiskunnan haasteisiin luomalla uusia toimintamuotoja. Olemme kuitenkin uskollisia yhteisömme arvoille: lähimmäisenrakkautta, eettisyys ja yhteisöllisyys. Nämä arvot ovat, paitsi palvelutuotantomme, myös diakonisen toimintamme lähtökohta ja sen ytimessä.

Diakonian avulla rakennetaan yhteisöllisyyttä

Me Caritaksessa koemme, että lähimmäisenrakkautta voi ja sen tulee näkyä yrityksen toiminnassa. Meille lähimmäisenrakkautta on toisten ihmisten huomioon ottamista ja kunnioittamista sekä erilaisuuden hyväksymistä. Kunnioitamme ihmisen yksityisyyttä, henkilökohtaisia elämänarvoja ja elämäntapojen, jokaisella on oikeus itsenäiseen elämään ja päätöksentekoon.

Arjen valintojamme puolestaan ohjaa eettisyys. Yhteisöllisyys näkyy Caritaksessa vastuunottamisena

eettisyyttä, yhteisöllisyyttä

kuulmakivet

omasta tekemisestä, mutta myös ympäröivästä yhteisöstä ja siihen vaikuttamisesta. Yhteisöllisyyden tavoitteena on yhdessä elämisen taito. Uskomme, että ihmiset tarvitsevat toisiaan ja että välittäminen ja palvelu kuuluvat kaikille Jumalan kuvaksi luoduille. Yhdessä elämisen taito edellyttää, että joukkoon mahtuu kaikenlaisia ihmisiä.

Caritas ei ole varsinaisesti kirkollinen toimija, mutta Oulun seurakuntayhtymällä Säätiön yhtenä perustajajäsenenä on valtuuskuntaan nimeämiensä jäsenten kautta vahva vaikutus toiminnassamme ja päätöksenteossamme. Säätiön säännöt määrittelevät toimintaamme niin, että olemme vahva kristilliseen arvopohjaan nojaava toimija. Teemme myös aktiivista yhteistyötä paikallisseurakuntien kanssa. Yhteistyömuotoja ovat esimerkiksi erityisdiakoniatyöntekijöiden ryhmät kuulo- ja näkövammaisille, kehitysvamma- ja pastoreiden pitämät hartaudet, retket ja leirit, diakoniatyöntekijöiden ryhmät ja kotikäynnit sekä paikallisseurakuntien pitämät säännölliset hartaudet ja messut. Teemme myös aktiivista yhteistyötä Oulun kaupungin ja alueen eri järjestöjen kanssa.

Omalla toimialueellaan Caritas haluaa kantaa vastuuta pohjoisesta yhteisöstä. Koska kanavoimme suurimman osan tuloksestamme yhteiskunnallisen hyvän tuottamiseen vanhusten ja vammaisten asumisolojen, kuntoutuksen ja hyvän elämän edistämiseksi, voimme kehittää ja aloittaa uudenlaisia diakonisia toimintoja. Diakoniamme tavoitteena on yhteisöllisen elämän kautta tukea arjessa selviytymistä ja mahdollistaa turvallisuuden ja toivon kokemuksia.

Miten eletään Hyvinä Naapureina

Tänä syksynä olemme aloittaneet Pohjois-Suomessa uuden ja kontekstissamme ainutlaatuisen Hyvä Naapuri -hankkeen. Idea toimintamalliin on saatu Hollannista, ja Etelä-Suomessa vastaavanlaista toiminnasta on jo kokemuksia. Hanke on toimintamalli, jossa opiskelijat elävät Hyvinä Naapureina kahdes-erilaisessa yhteisössämme Härkälinnassa ja Metsolan Kartanossa. Härkälinnassa asukkaat ovat sekä monivammaisia että ikäihmisiä. Metsolan Kartano puolestaan on ikäihmisten monipuolinen palvelutalo. Opiskelijat asuvat palvelutaloissa edulliseen hintaan ja toimivat aktiivisina yhteisön jäseninä.

Hyvä Naapuri -hankkeessa eletään todeksi yhdessä elämisen taitoa. Yhdessä elämisen kautta hahmottuu myös arkkinen yhdessä tekeminen diakoniseksi toiminnaksi, sillä arkisen toiminnan kautta tuetaan osallisuutta yhteisössä. Osallisuus vahvistaa turvallisuuden ja toivon kokemuksia ja rakentuu ihmisen omasta halusta elää yhteisön jäsenenä ja toimia yhteisön hyväksi. Hyvät Naapurit järjestävät omien lahjojensa ja vahvuksiensa pohjalta yhteisöllistä toimintaa kuten musiikkihetkiä, levyraateja, pelituokioita ja kisastudioita. Ryhmämuotoisen toiminnan ohella tärkeätä ovat Kahden Naapurin kohtaamiset. Nämä kohtaamiset voivat olla esimerkiksi keskustelua, ulkoilua, musiikin

kuuntelua, kirjastokäyntejä, ostoksilla tai kirkossa käyntejä.

Hyvä Naapuri-toiminta on Caritaksen uutta diakonista toimintaa, ja odotukset ovat korkealla. Oletamme, että eri-ikäisten, erilaisten ihmisten kohtaaminen luo uudenlaista yhteisöllisyyttä. Ryhmämuotoinen tai kahdenkeskinen kohtaaminen on läsnäolon diakoniaa, joka torjuu yksinäisyyttä ja tuo elämään turvallisuuden ja toivon kokemuksia.

Nähdyksi ja kuulluksi tulemisen kokemus

Lähimmäisten diakoninen kohtaaminen on aina vuorovaikutuksellinen prosessi. Caritaksen diakoninen vuorovaikutus on olemisen tapa, jossa ihminen otetaan tosissaan ja elämää uskalletaan katsella sellaisena kuin se on. Tällainen olemisen tapa kantaa sielunhoidollista merkitystä. Sielunhoidossa voi tulla nähdyksi ja kuulluksi. Tarve tulla nähdyksi ja kuulluksi on ihmisen perustarve, jonka toteutuminen on kiinteässä yhteydessä toivon kokemiseen. Caritaksen diakoniasse toivo todellistuu vierellä olevissa ihmisissä, turvallisuuden kokemuksessa sekä avun ja tuen saamisen kautta, konkreettisissa tilanteissa. Toisen läsnäolo tukee kokemusta Jumalan läsnäolosta.

● MARJA-LEENA TAHKOLA
Terveystyöntekijä, TM
Diakonijaohjaja
Caritas-Säätiö

Kirkon diakonian päivät 2016 – Kutsuttu

Juhlailallinen Logomossa, mukana diakonian ammattilaisia sekä vapaaehtoisia.

Piispankadun kävely arkkipiispa emeritus Jukka Paarman opastuksella.

Turun tuomiokirkko täyttyi Kirkon diakonian päivien avajaisvier

Ohjelmien välillä taukojumptattiin.

Diakonian kultaisen ansiomerkin saaneet Raili Gothóni, Ulla-Maija Harju, Eila Jantunen, Sirpa Juola, Marja Kantanen, Rita Salviander ja Päivi Tapaninen vastaanottivat merkkinsä, kunniakirjansa ja ruusunsa iloisissa tunnelmissa.

Värityskanavan intensiivistä työskentelyä.

Kuvat Timo Jakonen

Visualisoija Salla Lehtipuu kuvasi eri tapahtumia kaikkien katseltavaksi.

Jonglöör Lauri Koskinen ihastutti taidoillaan.

Vuoden diakoniatyöntekijä Katja Lehto Hämeenlinna-Vanajan seurakunnasta.

Mikko Helenius House Band laulatti Toivon veisuja Mikaelinkirkossa.

Vihreät kädet toivottivat avajaismessun jälkeen soppalounaalle tuomiokirkon edustalle.

Diakonia hukassa kirkon linjassa

Diakoniatyöntekijöiden osa

Diakoniasta puhutaan kirkossa kahdella diskurssilla. Toinen korostaa diakonian tärkeyttä, toinen sitä, kuinka nykyinen tapa toteuttaa diakoniaa ei ole oikea. Kyseenalaistetaan, tarvitaanko diakoniaa nykymuotoisena – suurin ymmärrys diakoniasta tuntuu siirtyneen diakonian kentän ulkopuolelle.

Selkään koputtamista diakonian ammatillisen osaamisen ulkopuolelta tulee kiitettävän tasaisesti. Milloin diakonian kuuluisi näkyä toreilla ja kadunkulmissa ”hyvää tekemässä”, milloin seurakuntayhtymät luovat projekteja ja tapahtumapäiviä – ”me suunnitelimme, te voitte toteuttaa” – ajattelulla. Diakoniatyöntekijät ovat jo nyt rauvaisessa ytimessä, miksi pitää tavoitella sirkustemppejuja?

Paikallisseurakunnan päättäjät ovat välillä yhtä hukassa. Ajanmukainen käsitys diakoniasta on kadonnut. Kun ammatillisesti pätevät diakoniatyöntekijät eivät kelpaa työnsä parhaiksi sanoittajiksi, kontakti diakonian todellisuuteen ohenee ja vallan ottavat mielikuvat sekä mutu-tuntuma. Diakoniatyöntekijän suusta kuuluukin siksi huudahdus: ”Herra, armahda heitä, sillä he eivät tiedä mitä tekevät.”

Virkojen vähennys kertoo arvot

Diakoniaa arvostetaan kirkkoretoriikassa, mutta samalla luodaan pullamössödiakoniaa: seurakunnat palkkaavat diakoniatyöhön epäpäteviä työntekijöitä ja muodostetaan monimuotoitiimejä, joissa diakoniatyöntekijä ei johda diakoniatyötä. Tästä seuraa päätöksenteon etäänntyminen diakonian todellisuudesta.

Samalla toteutetaan tietoista diakonian alasajoa, kun diakonian virkoja ei haluta täyttää. Suurinta tuho oli 2011–2012, jolloin vähennettiin vajaa 100, vuosina 2014–2015 lisäksi jälleen vajaa 50 työntekijää.

Kirkon tilastojen mukaan 2006–2015 kirkko on systemaattisesti väheksynyt diakoniaa lakkauttamalla tai jättämällä täyttämättä diakonian virkoja yhteensä 11%. Monissa tapauksissa johtava diakoniatyöntekijä on saanut väistyä. Hiippakunnat tekevät samanlaisia arvovalintoja kuin seurakunnat: diakonian hiippakuntasihteeriä ei eläköitymisen jälkeen haluttu Helsingissä – ja Kuopiossakin tilanne näyttää huolestuttavalta. Jos diakoniatyön koulutuksen saanutta ei Kuopion hiippakuntaankaan palkata, osoittaa tämä kirkon painottumista teologisen osaamisen arvostamiseen. Samalla heikentävät kirkon kokonaisuuden hahmottaminen sekä aito diakoninen asiantuntijuus, jolla vahvistaa seurakuntia.

Diakonian osaamisen johtaminen ei tule ulkopuolelta

Palveluja keskitetään kirkossakin, ja asioita katsotaan pitkälti hallinnosta ja taloudesta käsin. Kirkkoretoriikan ja kaanaan kielen lisäksi puhutaan sujuvasti myös ”kolmatta kotimaista”: toistetaan markkinatalouden valitusvirsiä. Kun palvelut yhteiskunnassa vähenevät eniten heikompiosaisilta, kirkko valitsee saman linjan. Aineettoman pääoman johtaminen, niin työntekijöiden kuin seurakunnan alueella asuvien, unohtuu.

Diakoniatyössäkkin tärkein ja paras tukija on saman koulutuksen omaava ja työtä sisältä käsin ymmärtävä lähiesimies: diakoniaa tulee johtaa diakoniatyöntekijän. Käyttämällä diakoniatyön lähijohtamisessa muuta kuin koulutet-

amiselle sokea kirkko

Antti Sepponen

tua diakoniatyöntekijää kirkko väheksyy työntekijöitään ja heidän osaamistaan sekä koulutustaan.

Lähiesimiehen ollessa diakonia-koulutuksen ulkopuolelta jäävät työ, työntekijä ja johtaminen vajaaksi. Tällaisessa tilanteessa kollegalle vuodesta toiseen kehityskeskustelun sisältönä säilyy diakonian paikka messuelämässä sekä kysymys ”onko ollut ikäviä asiakkaita”.

Ulkopuolelta tehdään arvioita, jotka eivät perustu realiteetteihin. Monipuolista ymmärrystä ja laadukasta diakonian johtamista ei tule diakonian ulkopuolelta – kuten uskon ytimessä on ”pelastusta ei ole ilman Jeesusta”.

Kapea tilastointitapa – kapea käsitys

Samanaikaisesti yli-innokkaat diakonian kehittäjät tapittavat katse kovana tilastoihin: se, mikä ei näy tilastoissa, sitä ei ole olemassa. Ilman käsitystä diakoniasta ja sen toimintakentästä on helppo sairastua tilastosokeuteen. Jää huomaamatta se, mikä ei laadullista työtä tehdessä määrällisissä tilastoissa näy: työtä tehdään aiempaa laajemmin, monimuotoisemmin, verkostoissa, syvenevien kompleksisten ongelmien parissa kohtaamisissa, jotka vievät aikaa. Mitä diakonian ajatellaan olevan; jotain Excelin taulukoihin ja suoralumaisiin työhuoneisiin mahtuvaa?

Näillä mittareilla kirkko on aiheuttanut oravanpyörän: vähentämällä diakoniasta ja sen tekijöistä on helppo osoittaa sormella, kuinka nykyään tehdään vähemmän kuin ennen. Kun vähemmän työntekijöitä tekee vähemmän rasti ruutuun -mitattavaa työtä, palkitaan työ viran lopettamisella.

Samalla ruohonjuuritaso kadotetaan – näkemisen kulma muuttuu. Siksi ulkopuolelta, kenttää aidosti tuntematta, pyritään ohjailemaan dia-

koniatyötä? Erilainen tausta ja koulutus antavat erilaiset silmälasit; kenties siksi ulkopuolelta huudellaan kentälle päin? Vieraantuminen liittyy tietoon ja tuntemiseen: kun ei tunneta, ei myöskään käsitetä. Kun ei käsitetä, ollaan tietämättömiä todellisesta laajuudesta, haastavuudesta ja moniongelmaisuudesta, jossa diakoniatyöntekijät ovat ytimessä. Diakonialta asiat eivät ole kätkössä, mutta päättäjät ovat kadottaneet katseestaan diakonian.

Diakoniatyöntekijöiden kompetenssi käyttöön

Diakoniatyöntekijät ovat tunnetusti monipuolisesti koulutautuneita niin kirkon omilla koulutuksilla kuin kirkon ulkopuolisilla ja laajalti verkostoituneita yhteiskunnallisissa sidosryhmissään. Diakoniatyöntekijöissä on osaavia tekijöitä, muun muassa YAMK-koulutettuja, tutkinto, joka antaa paremmat valmiudet johtaa diakoniatyötä kuin papilla. Valitsemalla diakoniaa johtamaan muun kuin diakonian osaajan kirkko tosiasiaa väheksyy diakonian koulutusta.

Kirkon ja seurakuntien yksi kipukohta on ammattitaitoisen johtamisen sekä henkilöstöhallinnon osaamisen puute. Jos käytössä olevaa ammattitaitoista ja koulutettua resurssia ei käytetä osaamista vastaavalla tavalla, ei syy ole työntekijän.

Ydinviesti kyllä välittyi: diakoniaa ei arvosteta. Näin se näyttäytyy – vaikka haluaisin uskoa muuta. Vähentämällä ja väheksymällä diakoniaa kirkko näyttää mieluummin nakertavan oman olemassaolonsa perustaa kuin että aidosti asettaisi diakonian keskiöön, jossa sen kirkon opin mukaisesti kuuluisi olla.

● LEENA KOPPERI

Diakoniatyöntekijä ja opiskelija Lapin yliopistossa pääaineena soveltava psykologia, joka valmistaa johtamisen psykologian asiantuntijaksi.

Han vill bemöta alla

De kommer i hundratal till ungdomssamlingar. De kommer med olika intressen och behov. Att de laestadianska ungdomarna är så många är en utmaning för ungdomsarbetaren Richard Eklund.

Sedan nyåret är **Richard Eklund** i Jakobstad anställd av Laestadianernas Fridföreningars förbund (LFF) som deras första ungdomsarbetare.

En gång i månaden ordnas en stor ungdomssamling, gemensam för alla fridsföreningar. På Eklunds första ungdomssamling deltog över 400 ungdomar, i dag rör sig antalet kring något över hundra. Samlingarna ordnas turvis i de olika bönehusen. Föreningarna har kommittéer och sköter själv sitt ungdomsarbete på frivillig bas. Eklund sitter med i ungdomsrådet som har representanter från alla fridsföreningar. Ungdomsrådet vill aktivera och göra ungdomarnas röst hörd. Eklunds arbete består främst av koordinering och administrativa uppgifter.

Eklund säger att ungdomsarbetet har ändrat mycket under de sex år han varit borta från Österbotten.

– Arbetet har gått framåt. Det har alltid funnits ungdomsarbete men i dag ordnas det mer program skilt för ungdomarna.

Egen skriftskola

Sommartid hålls olika läger och då aktiveras många ungdomar. Det behövs många hjälpledare till barnläger, förskriftskolläger och skriftskolläger. I sommar ordnade LFF första gången egen skriftskola med 25 deltagare.

Eklund ser ingen dramatik i att LFF ordnar egen skriftskola. Även andra väckelserörelser såsom Kansanlähetyt, Rauhan sana och SLEY har egna skriftskolor. LFF är en lekmanarörelse där mycket arbete görs på talko

men nu när man har egen ungdomsarbetare finns det resurser att ha egen verksamhet.

– Skriftskolan är ett bra sätt att lära känna ungdomarna. Dessutom engageras många ungdomar som hjälpledare. Vi planerar också att hålla hjälpledarskolning, säger Eklund.

Eklund anser inte att man isolerar sig då man går in för egen skriftskola. Han anser att samarbetet med lokalförsamlingarna varit bra. Det första skriftskolläget hölls vid den finska församlingens lägergård Merilä i Jakobstad och konfirmationen i Larsmo kyrka.

– Men det är klart att man måste vara försiktig så man inte isolerar sig. Det är kyrkan som är ansvarig för skriftskolan och vi ska följa kyrkans stadgar för skriftskolan.

Så mycket annorlunda var inte LFFs skriftskola än församlingens anser Eklund. En skillnad är att man hade många olika predikanter som undervisade. Församlingarnas skriftskolor är inte heller identiska utan de kan variera rätt mycket till exempel mellan södra Finland och Österbotten.

Stark tradition

Eftersom ungdomsverksamheten inom den laestadianska rörelsen växer var det naturligt att anställa en ungdomsarbetare. Förbundet har nu fyra anställda.

Trenden inom LFF är den samma som i kyrkans församlingar, ungdomar lockas inte till gudstjänster eller till de gemensamma samlingarna. Ungdomskulturen i samhället i dag präglas av individualism, självförverkning

och mycket är inriktat på det egna livet. Många mår dåligt och känner sig vilsna.

– Jag vill kunna bemöta alla ungdomar, säger Eklund.

Skillnaden mellan en laestadiansk ungdom och andra kristna ungdomar är inte stor numera. Men det kan vara lätt att känna igen en laestadian då traditionen är så känd, menar Eklund.

– Ungdomarna uppskattar vår tradition. Det kan bli mer aktuellt att fundera över vad vi håller fast vid och vad vi släpper loss. Teologiskt måste vi vara medvetna om vad vi tror.

Alkohol- och narkotikaproblem har blivit allt större bland de finländska ungdomarna. De laestadianska ungdomarna utgör inget undantag men att problemet skulle vara större i väckelserörelsen än i övriga samhället tror inte Eklund. Men föräldrar och polisen i Jakobstadstrakten är oroliga över utvecklingen. LFF tar problemen på allvar och den ökade droganvändningen är en orsak till att man anställt en ungdomsarbetare. Man har också ordnat information åt både föräldrar och ungdomar tillsammans med andra aktörer. Före detta missbrukare har medverkat. Även polisen har varit på besök och informerat om drogproblem. Nu planeras ytterligare ett tillfälle kring missbruk.

– Bland annat på förskriftskolan tar vi också upp drogmissbruk och andra beroenden såsom pornografi.

Synen på auktoriteter i samhället såsom lärare och polis har ändrat, anser Eklund. Det påverkar också ungdomars inställning. Respekten för auktoriteter har minskat. Här har också hemmen en stor och avgörande roll.

ungdomar

Siw Högnäs

fotbollsspelare och han uppmuntrar andra ungdomar att idrotta.

– Det är viktigt att vi som kristna är med och understöder den kristna gemenskapen men också att vi är med i andra gemenskaper. Till exempel i ett fotbollslag är vi med i en annan sorts gemenskap. Vi har att ge till andra gemenskaper också och det är viktigt att till exempel göra saker man tycker om. Min självkänsla stärktes när jag spelade fotboll.

I dag är det vanligt att kritisera men Eklund tror att största delen är tacksamma för rörelsen.

– De yttre ramarna, vårt sätt att leva, har lite raserat. Vi ska ta vara på de bra saker vi har.

Talkoandan har alltid varit god inom rörelsen. Ungdomarna är ansvarstagande och vill hjälpa till. Men man måste fråga sig vad som är hållbart, vad får ungdomarna att stanna i rörelsen.

– Jag upplever att våra ungdomar i dag är tacksamma för mycket som ordnas. Men tiderna ändras och det finns en risk att vi med vilka medel som helst håller dem kvar. Vi ska bemöta ungdomarnas önskningsmen vad är hållbart? Jo, den personliga tron på Jesus Kristus som personlig frälsare. Förstår vi vår kristna tro och vikten av den kristna gemenskapen vill vi också ta del av den gemenskapen. Då vi är i Kristus är vi i Kristi kropp och det är vår plikt att ta hand om varandra. När min broder lider, lider också jag. Vi ska sträva till enhet, inte bara inom rörelsen, utan mellan alla kristna. Men det är viktigt att komma ihåg i dag att gemenskapen skapas genom Kristus och den verkliga Kristus möter vi i ordet, bibeln och sakramenten.

Eklund tror att rörelsens gemenskap fortfarande ger trygghet åt ungdomarna även om det ibland kan kännas lite trögt.

● SIW HÖGNÄS

Att vara förälder i dag är ett stort ansvar och hemmet utgör en viktig del i hur ungdomarna mår, säger Richard Eklund, här med sonen Alfred.

Vill bemöta alla

Ungdomsarbetaren har ett stort ansvar. Den största utmaningen är att ungdomarna är så många, säger Eklund.

– Men det är ett positivt problem. Jag är inte ensam utan har många som hjälper till. Många är intresserade av bibelsamtal och vill fundera över den

kristna tron. Men det finns de som inte är så intresserade av djupgående undervisning utan är mer praktiskt lagda eller idrottsintresserade och det är viktigt att bemöta dem också.

Det har inte alltid varit tillåtet för laestadianska ungdomar att idrotta och tävla. Självt har Richard Eklund varit

Merimieskirkkotyössä on imua. Merimieskirkoilla toimii vuosittain yhteensä noin 800 vapaaehtoista erilaisissa ja eri pituisissa tehtävissä. Maapalloistumisen myötä työlle näyttää olevan yhä enemmän tarvetta, joten niin vapaaehtoistyö kuin muukin tuki on yhä tarpeen. Kuva kahtena kesänä Hernesaaressa toteutetusta ulkomaiden risteilijöiden merenkulkijoille tarkoitettusta ”palvelukioskista”, joka toimii osittain vapaaehtoisvoimin.

Merenkulkijatyöstä sosiaali- ja diakoniatyöksi

Merimieskirkoilla kohdataan ja välitetään. Toiminnan piirissä olevista vajaat 70 prosenttia on ulkomailta olevia ja liikkuvia suomalaisia.

”Suomalaisten merimiesten ulkomaan satamissa sielunhoitoyhtiö.” Näin ylevästi lausuttiin Suomen Merimieskirkon alkuperäinen nimi ja yhdistyksen syntysanat Suomen Lähetysseuran vuosijuhlassa 1874. Ja kun keisarillinen senaatti hyväksyi tämän ”sielunhoitoyhtiön” säännöt seuraavana vuonna, pääsi enemmän kuin tarpeelliseksi nähty toiminta maailmalla alkamaan.

Aika oli purjelaivojen, suomalaisia aluksia ja merimiehiä seilasi kaikilla vesillä. Merimatkat taittuivat hitaasti verrattuna tämän päivän vauhtiin, samoin laivojen purku ja lastaus. Niin-

pä lepo- ja vapaa-aikaakin jäi kulutettavaksi maailman satamissa monenlaisien harrasteiden ja nautintojen parissa.

Liekö pohjoismaista veljesrakkautta vaiko suomalaiseen mentaliteettiin turhautumista, kun etenkin norjalaiset merimiespastorit olivat lähes tyneet maamme päättäjiä näiden ”jumalattomien” auttamiseksi. Ruotsinkielisiin norjalaispapiit saivat kontaktia, mutta umpisuomalaisiin ei skandinaaviska uponnut. Humalainen, ryöstetty ja synnin teille joutunut nuorempi tai vanhempi merikarhu tarvitsi härmäläisen pastorin, joka osasi käyttää sanan

säilää niin komentaakseen, lohduuttaakseen kuin johdattaakseen.

Tuleman piti. Ensimmäinen suomalainen merimiespappi oli 25-vuotias Porvoon tuomiokapitulin apulainen **Elis Bergroth**, joka aloitti työnsä vuonna 1880 Grimsbyssä. Bergrothia seurasivat vuosien varrella niin Englannissa kuin muualla maailmalla monet pastorit ja maallikot, jotka puolisoineen ja perheineen ovat tehneet oman merkittävän osansa tällä aikajanelalla.

Siirtolaistyössä

Yhdistyksen toiminta laajeni nopeasti merenkulkijatyöstä myös siirtolaistyöhön. Aluksi nämä siirtolaiset koostuivat osittain merimiehistä, jotka olivat karanneet laivasta eli jääneet nousematta takaisin lähtevään paattiin, mutta meriyhteyksien synnyttyä oli muillakin parempaa elämää etsivillä mahdollisuus lähteä sitä rakentamaan. Ja missäpä suomalainen paremmin viihtyi kuin toisen suomalaisen naapurina, joten pieniä suomalaisyhteisöjä syntyi sinne tänne eri puolille maailmaa.

”Sielunhoitoyhtiön” pastorit tekivät parhaansa hengellisen toiminnan ylläpitämiseksi, vaikka esimerkiksi Australiassa jumalanpalveluksia ja hartaushetkiä toimitti vain yksi merimiespappi. Pappi sai olla koko ajan tien päällä tavatakseen tämän ”maailman suurimman suomalaisen seurakunnan” jäseniä onnistuen kuitenkin tapaamaan kutakin yhteisöä vain harvoin valtavien etäisyyksien vuoksi.

Merimiespastorit ja maallikot ovat pyörittäneet niin lukusalitoimintaa kuin tehneet mm. laivakäyntejä, sairaala- ja vankilavierailuja sekä järjestäneet retkitoimintaa. Lukusalien – huoneiden, joissa oli mahdollisuus lukea suomenkielisiä lehtiä ja kirjoja sekä rupertella maanmiestensä kanssa – rinnalla aloitettiin yleensä myös kahvilatoiminta, eikä saunaakaan unohtettu, suomalaisista kun oli kyse.

Yli 140-vuotisen historiansa aikana Merimieskirkko on avannut ulkomailla yhteensä n. 30 toimipaikkaa. Tänä vuonna tulee kuluneeksi tasan sata vuotta suomalaisen merimieskirkkoyön aloittamisesta Australiassa – ja 50

vuotta sen lopettamis päätöksestä. Lukusaleja eli merimieskirkkoja on siis paitsi avattu, myös tilanteen ja resurssien niin vaatiessa suljettu. Tällä hetkellä niistä toiminnassa on viisi, kaikki Euroopassa (Ateena, Bryssel, Hampuri, Lontoo, Rotterdam).

Myös itse työ on ollut ja on jatkuvan kehityksen alla maailman ja toimintaympäristön muuttumisen myötä. Matkailun ja kansainvälisen kanssakäymisen lisääntyminen ovat tuoneet merimieskirkkoille uusia kävijäryhmiä. Esimerkiksi Ateenan merimieskirkon työ on muuttunut merenkulkijatyöstä käytännössä kokonaan ulkosuomalais- ja turistityöksi, ja Kreikan pitkittyneen laman takia työn sisältö on jo pitkään ollut erilaisista sosiaali- ja diakoniatyötä.

Ns. liikkuvaa merimieskirkkotyötä tehdään Antwerpenissa, Luxemburgissa, Lyypekissä, Varsovassa, Irlannissa ja Kaakkois-Aasiassa, joissa Merimieskirkolla ei ole varsinaisia toimitiloja. Luxemburgissa samoin kuin Brysselissä korostuu lapsi- ja nuorisotyö, Lyypekissä ja Antwerpenissa puolestaan merenkulkija- ja rekkakuljettajatyö. Varsovassa ja Irlannissa toimitaan matkapapin voimin samoin kuin Aasiassa, missä työ tarkoittaa reilun kuukauden mittaista itsenäisyyspäivä- ja joulukirkkokierrosta. Työtä siellä olisi ympäri vuoden, mutta resurssija sen tekemiseksi ei toistaiseksi ole saatu.

Siellä missä ihmiset

1900-luvun alussa Merimieskirkon työ laajeni myös kotimaan satamiin. Tällä hetkellä merimieskirkkoja Suomessa on kaikkiaan kahdeksan (Hamina, Helsingin Vuosaari, Kemi-Tornio, Kokkola, Oulu, Pori, Rauma, Turku), joista Porin Mäntyluodon asemaa ylläpitää Saksan Merimieskirkko. Paradoksaalisesti työ kotimaan merimieskirkkoilla on kansainvälisempää kuin ulkomailla, sillä työ Suomen satamissa painottuu ulkomaalaisten merimiesten palvelemiseen.

Toki kotimaan toimipaikat ovat avoinna kaikille muillekin kävijöille, joista esim. rekkakuljettajat ovat löytäneet Vuosaaren ja Turun merimieskirkkojen palvelut. Näitä kahta lukuun

ottamatta toimipaikat sijaitsevat aidatun satama-alueen sisäpuolella, joten päästäkseen vaikkapa Kokkolan merimieskirkolle tulee käynnistä sopia etukäteen. Tähän pieneen eksotiikkaan kaupungin kupeessa ja sataman sydämessä käyvät tutustumassa mm. seurakuntien eri ryhmät ja koululuokat.

Merenkulku alkoi muuttua 1960-luvulta lähtien. Monien tekijöiden summana laivojen satamassaoloajat lyhenivät, joten laivojen miehistö ei enää juurikaan ehdi merimieskirkkoille vapaa-aikansa kuluttamaan. Niinpä Merimieskirkon satamakuraattori menee itse laivalle henkilöstön kuulumisia kyselmään ja puhelinyhteyksiä tarjoamaan. Kansainvälisissä laivoissa on tavallista, että merenkulkija tekee lähes vuoden mittaisia seilauksia käymättä välillä kotonaan.

Niin satamakuraattorin kuin laivakuraattorin, joka seilaa laivalla esimerkiksi viikon osallistuen aluksen eri tehtäviin, työllä on onnettomuuksia ehkäisevä vaikutus. Luotettava kuuntelija tuo, paitsi väylän käsitellä mielessä olevia asioita, myös tervetulleen aikaan tuulahduksen laivan seinien ulkopuolelta. Systemaattinen laivakuraattorityö aloitettiin Suomessa 1980-luvun alussa.

Merimieskirkko on tehnyt monin paikoin pioneerityötä, josta jonkun toisen organisaation on ollut hyvä jatkaa. Samalla kun Merimieskirkko on tehnyt etsivää työtä, on sitä etsitty: kun konsulaatti on hoitanut byrokratian ja paperit, on Merimieskirkko hoitanut ihmisen.

Merimieskirkko elää jatkuvaa muutosta. Vähenevä julkinen tuki ja kasvavat kustannukset pakottavat etsimään uusia uria ja ideoita, joiden myötä toimintaa sitä tarvitsevien hyväksi voidaan jatkaa. Suunta on kohti syvenevää yhteisöllisyyttä ja yhteistyötä. Muutos on pysyvää, ja muutoksissakin on jotain pysyvää. Samoin kuin Pelastusarmeija tunnetaan ”sopasta, saippuasta ja sielunhoidosta”, on Merimieskirkko aina tarjonnut sisua ja siunausta sekä saunaa ja sakramentteja.

● MARKO TOLJAMO
merimieskirkko.fi

Olemme taistelleet osaamisen

Muutos kuuluu diakonian perusluonteeseen. Riitta Hiedanpää on seurannut muutosta edunvalvojan paikalta 37 vuotta Diakoniatyöntekijöiden Liitossa.

Diakonian arvostus kansan syvässä riiveissä on vuosia pysynyt korkealla. Myös yhteistyökumppanit esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollossa antavat tunnustusta.

Mutta on ristiriitaisiakin ääniä.

– Kirkossa olen läpi työhistoriani joutunut puolustamaan diakoniatyöntekijöiden koulutusta, virkaa, ammatillisuutta ja monipuolista osaamista. Se on välillä kiukuttanut ja turhauttanut, **Riitta Hiedanpää** huokaa.

Juhlapuheissa diakoniaa toki ylistetään kirkossakin, mutta arki on karumpaa. Missä ovat puolestapuhujat? Syitä voi arvailla.

Kaikki päättäjät eivät tunne tarpeeksi diakoniaa, minkä vuoksi virkoja ei täytetä entiseen tapaan. Kirkkoherra voi nähdä, että diakonia kuuluu yhteiskunnalle.

Hiedanpää on mielessään kysynyt, ovatko aliarvostuksen takana muiden työntekijäryhmien asenteet. Kadehditaanko monitaitoista diakoniatyöntekijää?

On ilahduttavia poikkeuksiakin. Eräässä seurakunnassa diakoniatyöntekijät tekivät diakoniatyötä esittelevän videon ja se näytettiin luottamushenkilöille, eikä uhan alla ollutta diakonian virkaa lakkautettu.

– Tämä on oiva osoitus diakoniatyöntekijöiden luovuudesta ja päättäväisyydestä.

Kestohuoli on palkkaus.

– Työnantajan mielestä ei koskaan ole ollut oikea aika korjata palkkausta vastaamaan koulutusta ja työn vaatuvuutta.

Diakoniabarometri on hyvä mittari

Diakoniatyöntekijöiden koulutusta on muutettu vuosikymmenten varrella yhteiskunnan koulutuslinjausten myö-

tä. Ratkaisut ovat olleet toimivia. Diakonia-ammattikorkeakoulu aloitti vuonna 1996.

– Meillä on vaativa ammatti, johon tarvitaan koko ajan myös lisäkoulutusta. Hyväkään peruskoulutus ei riitä kuin työuran alkumetreille, Hiedanpää muistuttaa.

Kuunneltuaan vastavalmistunutta polvea Hiedanpää on tyytyväinen. Alalle tulee paljon myös jo muulla alalla toimineita ja vasta aikuise- na ammattiin opiskelleita, jotka tuovat osaamisensa ja uusia kysymyksiä kirkkoon.

– Liiton tehokas opiskelijatyö tuo monet jo opiskeluaikana liiton jäseniksi ja luottamustehtäviin. Se on hyvä, sillä yhdessä olemme vahvempia.

Hiedanpään koko työuran ajan kirkossa on väännetty kättä ”diakonaatis- ta” eli diakonian viran suhteesta kirkon virkaan (pappisvirka). Tämä pitkä marssi on kesken.

On laadittu kasapäin myös diakonian strategioita.

– Vähän teoreettiselle tasolle ne ovat jääneet. Käsitakseni mukaan ne silti antavat linjauksia käytännön työhön.

Diakoniabarometria, joka näki päivänvalon vuonna 1999, Hiedanpää pitää tärkeänä. Se laaditaan muutaman vuoden välein.

– Loistojuttu. Tutkimuksella on korkea vastausprosentti, mikä kertoo sen merkityksestä. Sitä kannattaa kuunnella, sillä se tuo entistä systemaattisempaa tutkittua tietoa.

Tutkimustyössä liitto on tehnyt yhteistyötä muun muassa Diakonian tutkimuksen seuran kanssa ja innostaa jäseniään osallistumaan vuotuisiin maksuttomiin Diakonian tutkimuksen päiviin.

Edunvalvonta imaisi varhain

Riitta Hiedanpää valmistui diakonisaksi vuonna 1976. Kolmen vuoden päästä hän oli yllätyksekseen ammat- tijärjestönsä leivissä, järjestösihteerin sijaisena. Edunvalvontatyöstä tuli elämäntehtävä.

– Olen etuoikeutettu. Sain työssäni seurata läheltä koko kirkon ja yhteiskunnan asioita, hän tiivistää työn loppumetreillä.

Paljon on muuttunut diakonian kenttätyössä ja omassa liitossa.

– Mutta kaikkina vuosikymmeninä jäsen ja hänen asiansa ovat olleet keskiössä liitossamme.

Uran alku oli diakoniassa kokoavan toiminnan aikaa. 1980-luvun hulluina vuosina kaikki kasvoi eikä ollut rahasta kiinni.

Sitten tuli 1990-luvun lama. Diakoniatyössä töitä tulvi ovista ja ikkunoista ja työmuodot uusiutuivat. Painotus siirtyi talousapuun, syrjäytymisen ehkäisyyn ja laman seurausten hoitoon.

– Moni olisi halunnut tehdä ”oikeaa” diakoniatyötä eikä vain jakaa rahaa ja tavaraa. Uusia asiakasryhmiä tuli, esimerkiksi konkurssin ja itsemurhan tehneiden omaisia.

Talousavun jakamisessa tultiin herkkään kysymykseen ihmisen omasta vastuusta. Onko se kohdallaan?

– Monella pulaan joutuneella olisi potentiaalia hoitaa paremmin taloutaan, mutta hän tarvitsisi talous- ja muuta neuvontaa.

Palvelijasta vaikuttajaksi

– Minun nuoruudessani oli sitä henkeä, että Herra tietää, mitä teemme. Hän palkitsee, Riitta Hiedanpää viittaa diakonian matalaan profiliin.

Nykyisin diakoniatyöntekijät ovat terhakoituneempia tiedottamisessa ja

puolesta

tuovat esiin hädän hiljaisia signaaleja vahvoina arjen asiantuntijoina. Esimerkiksi pikavippien seuraamukset nousivat julkiseen keskusteluun diakoniatyöntekijöiden ansiosta.

Yhteiskunnan ja kirkon päättäjiin vaikuttaminen on Hiedanpään mukaan ollut hyvä kehityssuunta.

– Puolustamme hyvinvointiyhteiskuntaa. Kun kaikilla menee kohtuullisesti, tulee vähemmän rettelöintiä. Diakonian perustehtävä on edelleen huolehtia kaikkein heikoimmista

Vuodesta 1996 on valittu vuoden diakoniatyöntekijä. Se on oiva tapa antaa kasvatustyölle.

Realismia keskusteluun

Tummat pilvet varjostavat taivaanrantaan Hiedanpään jäädessä eläkkeelle.

– Tuore Kilpailukykysojmus on torjuntavoitto, hallituksen pakkolait torjuttiin ja ay-liikkeen neuvottelu- ja sopimustie säilyi. Tämä on hyvä kaikille.

Viime vuonna karsittiin diakoniasta 50 virkaa, ja kilpailu viroista kasvaa, kun säästöt painavat koko kirkkoa. Suunta on huolestuttava.

Diakonia saa siellä täällä kritiikkiä siitä, ettei ole kyennyt uudistumaan.

Puhutaan myös, että työalat pitää räjäyttää tai ainakin mataloittaa niiden välisiä raja-aitoja. Sanotaan, että kun ammattilainen tekee kaiken, seurakuntalaisia ei tarvita tai heille jää satunnaisia tehtäviä.

Hiedanpää toivoo keskusteluun realismia.

– Asiantuntijuutta ei saa hukata. Diakonian johtaminen sujuu parhaiten siihen koulutetulta, joka myös koordinoi ja kehittää työtä.

– Kuka tahansa ei voi tehdä ammattilasta diakoniaa. Vain ammattilainen pystyy arvioimaan, mitä apua tarvitaan, kun käsissä on todella vaikea ongelma. Vapaaehtoisilla on aina paikkansa diakoniassa.

● LEA TAIVALSAARI

– Diakonien tuleminen yhteiseen liittoomme on työurani merkittävin järjestöpoliittinen päätös, toteaa Riitta Hiedanpää.

Kun kaiken keskiössä on ihminen

Otsikon ajatusta olen tässä kuluneen vuoden aikana kuljettanut mielessäni.

Enkä ainoastaan mielessäni, vaan myös käytännössä tämä slogan on ollut työssäni vahvasti mukana. Vuoden alkupuolella iloitsin suuresti siitä, mitä eri toimijatahojen yhteistyöllä voidaan parhaimmillaan saavuttaa, kun kaiken keskiössä on ihminen!

Olin yhtenä ihmisenä ja työntekijänä oivaltamassa sitä, että apua tarvitseva ihminen on itse lopulta vaa'an kielen asemassa, kun hänen elämäänsä vaikuttaa ulkopäin tulevalle avulla. Kaikkein merkittävintä yhteistyömme alkuvaiheessa oli sen oivaltaminen, kuinka autettavan oma vastustus ja epärointi

saivatkin meidät eri auttajat vakuuttuneiksi siitä, että tällä kerralla olemmekin aivan tosissamme tekemässä yhteistyötä. Uhuksimme perinteisiä käsityksiä motivaation merkityksestä autettavan asioiden eteenpäin viemisessä. Käytimme hyödyksi autettavan uhmakkuutta ja itsepäisyyttä muistaen, että hän on koko ajan auttamistapahtuman keskiössä. Viestitimme eri tulokulmista autettavalle, että mikään ei voi nyt estää häntä saamasta omaa asuntoa, jossa voi toteuttaa ihmisenä olemisen yhtä merkittävintä asiaa; olla tasavertainen ihmisen omassa kodissaan.

Yhteistyön tiivistämistä, tuumaamista ja käytäntöihin pääsemistä

Seinäjoella käynnistimme viime keväänä diakoniavaikuttamisen hankkeen. Kutsuimme hankkeeseen mukaan kaupungin aikuissosiaalityön, jonka kanssa tavoittelemme pitkäjänteisempää yhteistyötä. Pitkäjänteisempi ja samalla laadukkaampi yhteistyö voisi käytännössä tarkoittaa säännöllisempiä tapaamisia. Tavoitteenamme on, että vuoden 2017 aikana jokainen diakoniatyöntekijä ja sosiaalityöntekijä tapaavat vähintään kerran yhdessä autettavan kanssa. Näillä tapaamisilla tavoitellaan pyhästi ja yksinkertaisesti pohdintaa siitä, mitä toimenpiteitä tulisi tehdä, jotta ihminen voisi aidosti oman vastuunsa löytämisen seurauksena päästä elämässään eteenpäin.

On odotettavissa, että perustoi-meentulon Kelaan siirtymisen myötä aikuissosiaalityöhön jäävien sosiaali-

työntekijöiden kalentereihin vapautuu aikaa ja resursseja käytettäväksi hie-man eri tavalla kuin mitä tähän saakka on jäänyt. Ehkäpä voi ajatella niin, että sosiaalityö on palaamassa alkulähteleen eli enemmän kasvotusten tapahtuvaan ihmisten kohtaamiseen.

Minä olen hengissä kaikesta huolimatta!

Diakoniatyön erityisarvo on perinteisesti ollut siinä, että diakoniatyöntekijät ovat vahvalla ammattitaidollaan pystyneet elämään kohdattavien ihmistensä arjessa mukana. Seurakuntien diakoniatoimistot ovat tarjonneet apua hakeville ihmisille mahdollisuuden siihen, että he ovat voineet käydä aika ajoin ilmoittautumassa ja kertomassa olevansa hengissä kaikista vaikeuksistaan huolimatta. Uskon, että tätä ilmoittautumisen mahdollisuutta tarvitaan erityisesti myös sote-alueisiin siirryttäessä.

Diakoniatyö ei voi ottaa tässä uudessa tilanteessakaan kannettavakseen sellaisia vastuuta, jotka eivät sille kuulu. Diakoniatyöntekijöitä tarvitaan sote-uudistuksessa ja tulevaisuudessa siihen, että he yhä vahvemmin seisovat apua tarvitsevan ihmisen rinnalla ja pitävät silmät ja korvat avoimina, jotta lakisääteisiä sosiaali- ja terveyspalveluita tarvitseva ihminen saa tarvitsemaansa palvelua. Diakoniatyöntekijöitä tarvitaan varmasti myös niin Kela- kuin myöhemmin sote-uudistuksessa siihen, että kuuntelemme ihmisten kokemuksia uudistuksen mukanaan tuomista muutoksista. Tätä kir-

vai onko sittenkään?

joittaessani meillä kenelläkään ei vielä ole käytettävänänsä sellaista kristallipalloa, josta voisi katsoa, kuinka uudistuksissa onnistutaan. Eritoten laaja sote-uudistus on kokonaisuudessaan vielä monilta osin arvailujen ja mielikuva-harjoitusten varassa.

Kuka ohjaa mitä ja kuka kohtaa ketä?

Sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistus ymmärrettävästi aiheuttaa monenlaisia tunteita niin kansalaisissa kuin myös päättäjissä ja asiantuntijoissa. Tämä on ymmärrettävää, kun niin moni asia on vielä keskeneräinen ja tavalliselle ihmiselle jäsentymätönkin. Sote-uudistus on valtavan suuri uudistus ja muutos Suomen mittakaavassa.

Pahimmillaan sote-uudistus voi osoittautua käytännössä hyvinkin toimimattomaksi malliksi. Apua tarvitseva ihminen voi jäädäkin kauas auttamisen keskiössä olemisesta, tai ainakin hänelle voi jäädä sellainen kokemus. Uudistuksen näkyminen käytännössä on varmasti juuri se pyhä ja yksinkertaisen tärkeä asia. Miten sosiaali- ja terveyspalvelut hoituvat käytännön tilanteissa silloin, kun niitä tarvitsee käyttää? Oleellista lienee se, kuinka hyvin palvelun tuottaja ja sen käyttäjä kohtaavat toisensa. Ohjaako raha palveluiden tuottamista vai ihminen ja hänen tarpeensa?

Edellä mainittu huomioiden on paikallaan kysyä, mitä tarkoittaa käytännössä palveluiden valinnanvapaus? Saavatko valitsemansa ja haluamansa hoidon vain he, joiden sosioekonominen asema on hyvä. Miten käy niiden avuntarvitsijoiden, jotka elävät pienillä marginaaleilla? Kuinka suurien sote-alueiden reunamilla elävien ihmisten palvelut turvataan jne. Paljon on ilmassa kysymyksiä, joihin useimpiin kaan ei ole vielä valmiita ja varmoja vastauksia.

Diakoniatyö – sitkeä arjen rinnalla kulkija

Kirkon ja seurakuntien mukana oleminen on luontevaa sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksia käytäntöön laitettaessa. Kaupungeilla, kunnilla ja seurakunnilla on monissa kohden yhtymäkohtia palveluiden tuottamisessa. Diakoniatyö on perinteisesti ollut paikkaamassa kunnan toimeentulon piiristä pudonneiden ihmisten tilanteita. Rahallista paikkaamista merkityksellisempää on varmasti useimmiten ollut se, että diakoniatyö teki-jöineen on sitoutunut kulkemaan apua tarvitsevan rinnalla pitkäjänteisesti.

Sote-uudistus tarjoaa onnistuessaan pitkässä juoksussa mahdollisuuksia erilaisiin kehityshankkeisiin, joissa diakoniatyö voisi olla yhtenä palvelun tuottajana. Seinäjoen näkökulmasta ajattelen niin, että tällainen mahdollisuus voisi liittyä esimerkiksi vaikeasti asutettavien lähimmäisten auttamiseen ja tukemiseen. Tästä toiminnasta meillä on jo toki hyviä kokemuksia seurakunnan diakoniatyössä. Olemme saaneet toiminnastamme hyvää palautetta muilta auttajatahoilta. Kolmen viimeisen vuoden aikana olemme vaikuttaneet positiivisella tavalla kymmenien tukiasutettaviemme elämään seurakuntamme kriisi ja tukiasunnon avulla. Rohkaisevaa on ollut se, että monelle on myös löytynyt tukiasuntojakson jälkeen vakituinen asunto.

Usko tulevaisuuteen elää vahvana

Diakoniatyö ei voi olla kaikessa mukana eikä sen tarvitse yrittääkään olla. Uskon ja toivon, että vaikuttamalla diakoniatyön sisältöihin ja käytäntöihin yhtäältä seurakunnan organisaatiossa ja toisaalta koko laajassa palvelukentässämme, voidaan sote-yhteistyössäkin saavuttaa sellaista vaikutta-

Otto Savolainen

vuutta, joka koituu pitemmällä aikavälillä ihmisen hyväksi. Toimintaympäristössämme olemme eri yhteyksissä todenneet, että paljolti sama, apua tarvitsevien ihmisten joukko käyttää palveluitamme. Viimeaikaisissa tapaamisissamme ja tulevissakin on läsnä hyvin vahvasti tulevaisuuteen ennakoiva ajattelu. Ajatus on, että voisimme vielä vahvemmin konkreettisin keinoin nostaa apua tarvitsevan ihmisen auttamisen keskiöön.

● OTTO SAVOLAINEN
Diakoniajohtaja
Seinäjoen seurakunta

Mistä oli kyse Suomen saavutettavin kirkko radio-ohjelmassa

Suomen saavutettavimmaksi kirkoksi Radio Dein ja Kirkkohallituksen järjestämässä kesäkilpailussa äänestettiin Kangasalan kirkko. Samalla kisa oli ehdottomasti vuoden 2016 saavutettavuusteko kirkossamme nostaessaan saavuttavuutta näkyväksi aiemmasta poikkeavalla tavalla.

Kisan idean laitto liikkeelle kirkon vammaistyön neuvottelukunnan jäsen, diakoni ja yrittäjä **Tuomo Burman** Kuopiosta. Kisan tavoitteena oli lisätä tietoisuutta saavutettavuudesta ja nostaa esiin myönteisessä hengessä niitä tapoja, joilla saavutettavuus toteutuu eri kirkkoissa.

Kilpailun kautta haluttiin tehdä näkyväksi saavutettavuutta, esteettömyyttä ja moninaisuutta. Radio-ohjelma näyttäytyi uudenaikaisena kanavana tehdä saavutettavuutta näkyväksi. (ks. face-

book/Suomen saavutettavin kirkko)

Ehdokkaita Suomen saavutettavin kirkko -kilpailuun valitsi kirkon vammaistyön neuvottelukunta. Lisäksi ehdotuksia pyydettiin vammaisjärjestöiltä ja Radio Dein kuulijoilta.

Äänestykseen liittyi ohjelmasarja, jossa tutustuttiin saavutettavuuden eri näkökulmiin, kuten kehitysvammaisten kirkkoon, esteettömyyteen, tekstitettyyn jumalanpalvelukseen, asenteiden merkitykseen, viittomakieliseen kirkkoon sekä selkokieleen. Kilpailun

voittanut Kangasalan kirkko sai 43.9 prosenttia finaalin äänistä.

Finaalissa kilpailivat myös Mikkelin Pitäjänkirkko, Vaalijalan kirkko ja Turun tuomiokirkko. Voittoa tavoitteli yhteensä 24 kirkkoa.

Radio-ohjelmaa olivat toimittamassa Tuomo Burman, **Saara Rätty** Radio Deistä ja asiantuntija **Katri Suhonen** Kirkkohallituksesta.

Ohjelmassa oli kaikkiaan 12 jaksoa ja vieraitakin kolmisenkymmentä.

Näkövammaisen diakoni ja yrittäjä Tuomo Burman:

Miksi sinusta oli tarpeellista tehdä tämä radio-ohjelma?

Ohjelmilla saatiin jaettua tietoa saavutettavuudesta kirkossa. Radio oli uusi kanava, mikä toimi saavutettavuuden käsitteen esittelyssä hyvin. Itse koen hyvänä, että pystyin näkövammaisena, siis sokeana, olemaan osaltani tässä hankkeessa keskeisesti mukana. Paljonhan tuli matkustamista ja vähän epämukavuuden sietoakin, kuten pääväseltään Kuopiosta Turkuun ja takaisin junalla. Hyvin meni kuitenkin reissu.

Minusta on hyvä, että tämän kisan kautta saavutettavuutta pohti-

vat muutkin kuin diakoniatyöntekijät, joille se tietenkin on luonnollista. Meillähän oli kirkkoherra ja tiedottaja muun muassa mukana ohjelmassa.

Onko siitä jatkoa ajatellen hyötyä ja miten?

Kyllä varmasti siinä mielessä, että materiaali eli ohjelmat jäävät käyttöön. Kaikki ohjelmat ovat netistä kuunneltavissa. <http://sakasti.evl.fi/sakastinsf/sp3?open&cid=Content295A52>

Minusta saavutettavuuden edistäminen kirkossa on tärkeä asia. Kaikilla pitää olla mahdollisuus osallistua kirkon toimintaan ilman esteitä. Tämä

ohjelmasarja osaltaan toi asiaa esille myönteisessä valossa ja auttaa täten diakoniatyöntekijöitä puhumaan yhä saavutettavamman kirkon puolesta. Samallahan tässä luotiin jonkinlainen materiaalipankki, jos vaikkapa opiskelija haluaa perehtyä saavutettavuuteen kirkossa. Kuuntelemalla nuo lyhytohjelmat ymmärtää jo aika paljon, mitä saavutettavuus tarkoittaa. Uskon, että muutosta yhä saavutettavampaan kirkkoon tapahtuu. Aina-kin Radio Deissä väki ymmärtää, mitä saavutettavuus on. Tämä tuli esille, kun toimittajat kertoivat ehdokaskirkoista kisan aikana. Osasivat esittää todella hyviä kysymyksiä.

Radio Dein studiossa päätösjaksossa Tuomo Burman (vasemmalla) kysyy kirkon vammaistyön neuvottelukunnan puheenjohtaja Jukka Sariolalta, mikä kirkko on valittu Suomen saavutettavimmaksi kirkoksi. Myös asiantuntija Katri Suhonen osallistuu iloisissa merkeissä käytyyn keskusteluun.

Mistä eri näkökulmista radio-ohjelmien jaksot tehtiin?

Oikeastaan perusaiheet ovatkin jo aikaisemmin jutussa esillä. Kuitenkin tavoitteena oli iloinen, kannustava lähestyminen saavutettavuuteen. Ei siis pelkästään etsitty ongelmia vaan pyrittiin jakamaan myös hyviä vinkkejä. Kangasalan kirkossa käytetään turvakameraa siihen, että nähdään, jos joku tarvitsee apua. Kaarinan kirkossa on vapaaehtoisia kirkkoväärtejä, jotka auttavat apua tarvitsevia.

Lisäksi tein muutamia oheisjuttuja saavutettavuuteen liittyen, koska kaikkea ei mahtunut lyhytohjelmaan. Esimerkiksi Suomen saavutettavin kirkko -sivustolta löytyy mielenkiin-

toinen haastattelu vapaaehtoistyöstä, jossa haastattelen diakoniatyöntekijä **Ansku Leppästä**. Myös historiaan päästiin oheisjutuissa, kun haastattelin kirkkohallituksen jo eläkkeelle jäänyttä kehitysvammaistyön sihteeriiä **Kerttu Inkalaa**.

Oliko kisassa täydellistä kirkkoa saavutettavuuden näkökulmasta tarkasteltuna?

Eipä kyllä ollut, eikä sellaista voi mielestäni ollakaan. Aina voi kehittyä yhä saavutettavammaksi kirkoksi. Saavutettavuuden pitää levitä koko seurakunnan työntekijöiden, päättäjien ja seurakuntalaisten jutuksi. Kaikkea ei voi heti toteuttaa, mutta aina jotakin.

Esimerkiksi pistevirsikirjan hankkiminen tai yksinkertaisen ja konkreettisen kielen käyttäminen eivät ole iso juttu. Nämä eivät maksa paljoa, mutta vaativat asenteen kohdalleen.

Itselleni näkövammaisena diakonina ja yrittäjänä tämä Suomen saavutettavin kirkko -projekti on ollut hyvin avartava kokemus. Nyt osaan ehkä pienessä määrin ajatella asioita saavutettavuuden kannalta laajemminkin kuin vain sokean silmin katsottuna.

Esimerkiksi viittomakielisen diakoni **Tuula Mertasen** haastattelu radioon oli hyvin avartava kokemus. Monta asiaa voi tehdä, kun tahtoa ja luovuutta käyttää apuna.

Rikkaasta köyhäksi – pienistä suureksi = SALO

Vuonna 2009 kymmenestä pienestä kunnasta tuli Salon kaupunki ja samalla yhdistyivät seurakunnat. Vaikea sanoa näin myöhemmin saapuneena, kumpi muutos oli suurempi, mutta molemmat olivat omalla tavallaan suuria mullistuksia. Ehkä seurakuntien omaleimaisuus on paremmin jäänyt näkymään, koska kaikki entiset seurakunnat jäivät alueiden nimissä elämään ja toiminta alueilla jatkuu.

Salon seutu oli Saloran ja Nokian aikaan rikasta aluetta, jonne hankittiin lisää ihmisiä töihin. Muistan itsekin kuulleen sairaanhoitajista, joita houkuteltiin tarkkoina ihmisinä kokoamaan puhelimia hyvällä palkalla. Nyt kaikki on niin toisin ja työttömyysaste on noin kymmenen prosenttiyksikköä huonompi kuin Suomessa keskimäärin. Eräs ihminen kertoi kotikadustaan, jossa samana päivänä jäi työttömäksi viisi kadun seitsemästä perheenisästä. Nämä työttömät it-alan asiantuntijat eivät vielä työllistä perinteistä diakoniatyötä, mutta myös heillä on suuri vaikutus koko Salon tilanteeseen ja sitä myötä esimerkiksi kirkollisverokertymään.

Kirkon palvelut jäivät ennalleen

Kuntien yhdistymisen suurimpana haittana ihmiset kokevat sen, että palvelut keskittyvät keskustaajamaan ja

Vapaaehtoiset Vadim Jänis (vasemmalla), Leena Laukkanen ja Krister Andersson jakavat ruokaa Kirkkokadun diakoniatalossa.

uudetkin terveydenhoito-, koulutus- ja hallintorakennukset jäivät tyhjiin. Seurakunnan käytöstä on poistunut vain muutama vähällä käytöllä ollut huoneisto ja rakennus. Kaikissa kirkoissa on yhä jumalanpalvelustointaa, ja vain muutamassa messu on joka toinen pyhä.

En ole täysin perillä siitä, miksi päätettiin yhteen suureen seurakuntaan eikä yhtymämalliin, mutta olen päätök-

seen hyvin tyytyväinen. Kuten sanoin, kaikki kymmenen aluetta jäivät voimaan ja jokaisella alueella on ainakin yksi pappi, kanttori, diakoniatyöntekijä ja nuorisotyönohjaaja. Muutamien työalue kattaa kaksi pienempää aluetta, mutta mikään alue ei ole ilman työntekijää. Se on mielestäni merkittävä parannus entiseen ja mahdollistaa seurakuntalaisten tasapuolisen kohtelun. Alueilla voidaan toimia omaleimaisesti, mutta yhteistyö

on mahdollista ja toteutuu entistä yleisemmin kaikilla työaloilla.

Loimi ja kude yhtä tärkeitä

Kangasta kudottaessa tarvitaan sekä loimi että kude, muuten ei synny mitään. Tämä mielikuva minulla on työalojen ja eri alueiden yhteistyöstä. Salossahan työalat (diakonia, lähetys, musiikki, nuoriso ja rippikoulutyö sekä varhaiskasvatus) toimivat työalasta vastaavan johdolla, mutta yhteistyössä kunkin alueen kanssa. Esimerkiksi diakoniatyöntekijä kuuluu siis ainakin diakonian ja oman alueensa työtiimiin. Lisäksi muutamat samankaltaista työtä tekevät jakavat ajatuksia ja suunnittelevat työtään yhdessä, esimerkkinä tästä vanhus-, kehitysvamma- ja mielenterveystyötä enemmän tekevät diakoniatyöntekijät. Diakoniatyön sisäinen työnjako on kuitenkin vain viitteellinen, jokaisen työnkuvaan kuuluu kaikenlaisia asioita ainakin jossain määrin. Yhteistyö on tiivistä myös rippikoulutyön piirissä, koska me kaikki osallistumme siihen jollain tavalla.

Muutaman kerran jonkin aluekappalaisen kysymys, saako diakoniatyöntekijä osallistua jumalanpalvelukseen tai muuhun alueen toimintaan, on hämmästyttänyt minua. Kuten aiemmin sanoin, kangasta ei synny ilman kuteen ja loimen yhteen saattamista ja luotan alaisteni kykyyn priorisoida omaa työtään. Varsinkin keskustan ulkopuoliset alueet toimivat yksikköinä, jotka järjestävät asioita moniammatillisina tiiminä, ja siitä ei tietysti voi olla kuin iloinen. Salo-Uskelassa eli keskustassa erityisesti diakonia- ja lähetystyön yhteistyö on merkittävää, ja useimmiten mukana ovat myös varhaiskasvatus, musiikkityö tai nuoriso- ja rippikoulutyö. Yhteistyö mahdollistaa asioita, jotka yksin järjestettyinä olisivat liian työläitä.

Saisiko mistään sohvaa ja tietokonetta?

Salon klubitalon johtaja pyysi apua erään mielenterveysongelmasta kärsivän maahanmuuttajan asiassa, ja me saimme hankittua perheelle tarvittavan käytetyn tie-

tokoneen, huonekaluja ja astioita vaatteiden lisäksi. Perhe ei voinut enää asua vastaanottokeskuksessa isän mielenterveysongelman vuoksi, mutta kukaan ei autanut kodin hankinnoissa. Näitä erilaisia diakoniatyön yhteistyötahoja on todella paljon: sosiaalitoimi ja muut kaupungin organisaatiot, vastaanottokeskukset ja maahanmuuttajatyö, päihdepalvelut ja AA-toiminta, omaishoitoyhdistys, koulut, mielenterveyspalvelut ja Salon klubitalo, vanhuspalvelut ja eri laitokset sekä palvelukodit sekä veteraanityö, kehitysvammaisten keskuksset sekä erilaiset potilas-yhdistykset.

Toimintaa pyöritetään vapaaehtoisten avustamana

Salon seurakunta on alueeltaan suuri ja työntekijöitäkin on noin 150. Kuitenkin ilman suurta vapaaehtoisten joukkoa ja laajaa yhteistyöverkostoa moni asia jäisi hoitamatta. Esimerkkinä tästä suuresta voimavarasta on Vaatekammari, joka pyörii vahvasti vapaaehtoisin voimin ja kuntouttavan työtoiminnan tarjoaman työvoiman varassa. Toinen suuri vapaaehtoisten työllistäjä ja työkokeilupaikaksi sopiva paikka on Salotto – kaiken kansan olohuone. Näissä työmuodoissa toteutuu jo se tulevaisuuden visio, että palkatut työntekijät toimivat suurelta osin vapaaehtoistyön ohjaajina. Ja se ohjaamisen muoto on myös todellista työtä! Meillä on lisäksi yhden diakoniatyöntekijän vastuualueena vapaaehtoistyön organisointi ja Suurella sydämellä -toiminta koko Salon alueella.

Esimerkkinä tiiviistä yhteistyöstä päihdepalvelujen kanssa on Uukkari, eli neulanvaihtopiste, joka toteutuu viikoittain Saloton tiloissa. Samassa paikassa toimii myös yksi AA-kerho ja päihdeidenkäyttäjien läheisten ryhmiä, ja juuri viime viikolla järjestelin toisen AA-ryhmän tilaongelmaa. Olen iloinen siitä, että voimme tukea monenlaisissa vaikeuksissa eläviä lähimmäisiä.

Yleisin ongelma seurakunnasta apua hakevilla ihmisillä on taloudellinen hätä. Kaikkien diakoniatyöntekijöiden ajasta suuri osa kuluu jotenkin sitä ongelmaa selvittellen. Jaamme ruokaa vii-

Vaatekammariin lahjoitetut kengät ovat erinomaisessa järjestyksessä. Vapaaehtoinen on rakentanut niille hyllytilan ja tarvittavaa säilytystilaa muillekin tavaroille.

koittain yli sadalle hengelle (keskustassa 60–80 ihmistä ruokajonossa), ja pelkästään keskustan alueella noin viisisataa eri ihmistä on hakenut ruokaa. Vastanoitoilla pyydetään rahaa ruokaan tai välttämättömien laskujen maksuun, ja vielä olemme voineet jollain tavalla vastata haasteeseen. Teemme sosiaalitoimen kanssa tiivistä yhteistyötä ja joskus tuntuukin, että meistä on tullut kunnan ”takatasku”. Mutta eikö Kristus meitä asettanutkin pienten ja köyhien, hädänalaisten ihmisten rinnalle? Siinä on kristityn oikea paikka.

● ANNE SIPPOLA

Salon seurakunnan diakoniajohtaja

Etsivää ja tavoitettavaa Haminan seurakunnassa

Vuoden 2015 keväällä pohdimme diakonitiimin ideariihessä, missä olemme menossa ja mitä uutta haluaisimme työhömmе. Kotikäyntityöstä totesimme yhteisesti, että uusia yhteydenottoja tulee melko vähän. Tapaamme samoja vanhuksia, ja kotikäyntien määrät ovat laskussa. Vanhusten yksinäisyys ja turvattomuus tulevat kuitenkin esiin keskusteltaessa vanhusten, heidän omaistensa sekä yhteistyökumppaneiden kanssa. Miten siis tavoittaa ikääntyneitä, jotka hyötyisivät diakoniatyön yhteydenotosta?

Hamina-Vehkalahden seurakunta yhteistyössä Haminan kaupungin kanssa oli mukana *Anna ja Arvo -hankkeessa*, joka toteutettiin Yhteisvastuu-keräyksen varoin vuosina 2006–2009. Hankkeen pää tavoitteina olivat ihmisarvoisen vanhuuden toteuttaminen, vanhusten yksinäisyyden lievittäminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen. Yhtenä alavoitteena oli kotikäyntityön kehittäminen. Hankkeeseen liittyen nykyisen Haminan kaupungin alueella oli haastateltu vuonna 1930 syntyneitä henkilöitä, jotka tuolloin olivat 76-vuotiaita. Heidästä oli yhteensä 183, joista 83 haastateltiin alkuvuodesta 2007. Diakoniatyöntekijät olivat kokeneet haastattelut mielekkäiksi: oli helppoa mennä vieraisiin koteihin, kun oli erityinen syy. Työ oli mielenkiintoista ja jännittävää, ja se koettiin erittäin tarpeelliseksi etsiväksi työksi. Haastatteluihin halusivat osallistua myös henkilöt, jotka eivät olleet ns. aktiiviseurakuntalaisia. Heistä monet kertoivat seuraavansa seurakunnan toimintaa ”sivusta” ja arvostavansa diakoniatyötä. Nämä positiiviset kokemukset nousivat mieleen ideapäivässämme. Aikanaan hautumaan jäänyt ajatus toteuttaa samantyyppinen haastattelu toistekin alkoi muotoutua toiminnaksi.

82-vuotiaiden haastattelut yhteistyössä kaupungin kanssa

Vuoden 2016 keskeiseksi kehityshankkeeksi valittiin kotikäyntityö ja välineeksi haastattelukäynnit 82-vuotiaiden eli vuonna 1934 syntyneiden luo. Haminan seurakunnan alueella, johon kuuluvat myös Virolahti ja Miehikkälä, tähän ikäryhmään kuuluvia on 195 henkilöä. Heidät valittiin, koska Haminan kaupungin palveluohjaajat tekevät hy-

vinvointia edistäviä kotikäyntejä 80- ja 85-vuotiaiden luo ja päällekkäisyyttä haluttiin välttää. Lisäksi yli 80-vuotiailla kolmas ikä alkaa vaihtua myöhäiseksi vanhuudeksi, joka tuo väistämättä muutoksia hyvinvointiin ja toimintakykyyn.

Yhteistyö Haminan kaupungin ikäihmisten palveluiden ja diakoniatyön kanssa on ollut hyvää. Työntekijöiden tustuminen toisiinsa, positiivinen asenne ja yhteinen päämäärä, ikääntyneiden hyvinvointi, ovat hyvä lähtökohta yhteistyölle. Myös haastatteluja suunniteltaessa kokoonnuttiin yhteen kartoittamaan vanhusten tilannetta. Kotihoidon työntekijät toivat esiin huolen vanhusten yksinäisyydestä ja kotona pärjäämisestä, muistisairausta ja heidän omaisistaan, omaishoitajista sekä päihteiden ja lääkkeiden liikkakäytöstä. Todettiin, että kaupungin vanhustyön strategiassa oli otettu huomioon henkisen ja hengellisen tuen tarve sekä diakonisen vanhustyön mahdollisuudet palvella ikääntyneitä. Lisäksi tavoitteeksi oli asetettu diakoniatyön ja kotipalvelun yhteistyön tiivistyminen entisestään. Diakoniatyöntekijöiden käynnit 82-vuotiaiden kotona asuvien luokse nähtiin tarpeellisina.

Tietoa maaseudun vanhusten tilanteesta

Kesällä 2015 Haminan seurakunta kutsuttiin mukaan Kirkkohallituksen *Hidden* (kätkeyty, piilossa oleva) -projektiin, joka liittyy Suomen kirkon yhteistyöhön Unkarin ja Saksan evankelis-luterilaisten kirkkojen kanssa. Avainsanoiksi diakonian yhteiseksi kehittämiseksi oli valittu vanhukset, maaseutu, palvelujen järjestäminen, asumisen mahdollisuus ja yksinäisyys. Projektin kohderyhmänä Suomessa ovat syr-

vanhustyötä

jäytyneet tai syrjäytymisvaarassa olevat, erityisesti maaseudulla palvelujen ulottumattomissa asuvat vanhukset. Haminan seurakunnassa, jonka alueesta suuri osa on harvaan asuttua maaseutua, 82-vuotiaiden tapaaminen kotikäynneillä nivoutuu hyvin *Hidden*-projektin tavoitteeseen.

Haastattelut aloitettiin alkuvuodesta 2016, ja tavoitteena on saada ne tehtyä vuoden loppuun mennessä. Haastateltaville lähetetään kirje, jossa kerrotaan haastattelun tarkoitus: saada tietoa ja kokemusta v. 1934 syntyneiden arjesta paikkakunnalla diakoniatyön kehittämiseksi. Ikääntyneet itse ovat oman elämänsä parhaita asiantuntijoita. Kirjeessä painotetaan osallistumisen vapaaehtoisuutta ja keskustelujen luottamuksellisuutta. Haastatteluissa tehtyihin muistiinpanoihin ei tule henkilötietoja. Kirjeen lähettämisen jälkeen henkilölle soitetaan, ja jos hän haluaa mukaan, sovitaan aika kotikäynnille.

Rakentavaa yhteistyötä vanhusien parhaaksi

Haastattelulomakkeessa päädyttiin mahdollisimman yksinkertaisiin ja keskustelulle tilaa antaviin kysymyksiin. Ne koskevat ikääntyneen omia ajatuksia asumisesta, arjesta selviytymisestä ja ihmissuhteista. Kontakteja kodin ulkopuolelle selvitetään verkostokarttaa soveltaen. Koska haastattelun toivotaan olevan voimaannuttava, esiin pyritään nostamaan selviytymisen kokemuksia, ilon aiheita sekä tulevaisuuden toiveita ja haaveita. Hengellisyden merkitystä pyydetään pohtimaan ja palautetta seurakunnalle toivotaan myös. Käynnit ovat hyvä mahdollisuus kertoa tarjolla olevasta seu-

Anna-Liisa Suntio

Pöytä on katettu iloisia syntymäpäiväjuhlia varten Haminan Simeon-talolla.

rakunnan toiminnasta ja diakoniatyöstä, joka on monille tuntematonta. Henkilökohtaiset kohtaamiset ja kiireettömät keskustelut lisäävät luottamusta ja välittävät diakoniatyön halua toimia ikääntyneiden parhaaksi. Ne madaltavat myös kynnyistä ottaa yhteyttä diakoniatyöntekijään jatkossa.

Tähänastiset kokemukset haastateluista ovat samansuuntaisia *Anna ja Arvo -hankkeen* kanssa. Tapaamiset ovat tuoneet uutta virtaa työhön, mielenkiintoisia kohtaamisia, positiivista palautetta ja lisääntynyttä yhteistyötä erityisesti kaupungin kotihoidon kanssa. Viime keväänä aloitettiin diakoniatyöntekijän käynnit Haminan sairaalan lyhytaikahoidon yksikössä, jossa tavataan omaishoidettavia ja muita kotona tuen avulaa asuvia. Kotihoidon työntekijät ovat

myös levittäneet tietoa kyytikerhosta, jonka idea on saatu Anttolan seurakunnasta. Haminassa järjestetään kuljetusta avointen ovien toimintaan sellaisille ikääntyneille, joille kyydin puuttuminen on este toisten seuraan lähtemiselle.

Diakoniatyön kehittämisessä pyörää ei tarvitse keksiä uudelleen. Tietoa hyvistä käytännöistä on esimerkiksi eri toimijoiden etsivän työn hankkeiden tuloksena runsaasti saatavilla. On kuljettava silmät ja korvat auki, pyrittävä pysymään ajan tasalla vanhusien tilanteesta omalla työalueellaan, rakentava yhteistyötä ja etsittävä yhdessä parhaita keinoja ikääntyneiden hyvinvoinnin turvaamiseksi.

● RIITTA VANHOJA
Diakoni vs.
Haminan seurakunta

Lukkarin kou

”Ihmisoikeussopimukset velvoittavat Suomea” – niin kuului professori Mika Scheininin mielipidekirjoituksen otsikko Helsingin Sanomissa 16.9.2016. Hieman hämilläni huomaan lukeneeni otsikon lähes automaattisesti muodossa ”...velvoittavat Suomeakin”. Oikeastaan outoa, asianhan pitäisi olla läntisessä demokratiassa ja ehkä aivan erityisesti sen pohjoisen ulottuvuuden keskellä poikkeuksellisen selvä. Lukuvirheeseen sisältyy epäilemättä pieni kyynisyys.

Minun on hyvin kauan ollut vaikea uskoa siihen, että Suomen valtio tai Suomen kansa on maailman maiden joukossa eturivin ihmisoikeustaistelija. Scheininin suvussa heitä tunnetusti on, mutta mikään suomalaisten ominaispiirre se tuskin koskaan on ollut, sen enempää Suomessa kuin kansainvälisilläkään foorumeilla. Vietnamin venepakolaiset joutuivat aikanaan tiukan vasemmistokritiikin ja torjunnan kohteeksi. Kunnon stalinistin oli vaikea nähdä USA:n imperialistien etelävietnamlaisien kätyrien inhimillistä hätää. Oikeisto puolestaan katseli karsaasti Chilen tapetun vasemmistopresidentti Allenden taatusti vallankumouksellisten kannattajien rantautumista suomalaisen turvasatamaan.

Jari Tervo on uusimmassa romaanissaan nostanut esiin, miten inkeriläiset olivat sodan julmuuksien päätyttyä suomalaisille halpaa ja oikeudetonta vaihtotavaraa itäisten naapurisuhteiden markkinoilla.

Omassa nuoruudessani eivät erilaiset ihmisoikeussopimukset paljoa painaneet. Neuvostoliitosta länsirajan yli eli Suomeen paenneet palautettiin säännönmukaisesti ja suuren hiljaisuuden vallitessa takaisin, vastoin Suomen solmimia kansainvälisiä sopimuksia.

Mielipiteen- ja uskonnonvapaus, saati turvapaikka-anomukset eivät kotiinhjauksen kiireessä paljoa painaneet. Jälkimmäisten jättämiseen ei useimmiten annettu edes mitään mahdollisuutta. Yksittäiset poliisit, rajamiehet ja sotilaat neuvoivat kylä aina välillä rajan yli ”eksyneille” nopean jatkoreitin Ruotsiin, ajoivatpa lempeimmät heistä pakenijan omalla autollaan mahdollisimman lähelle läntistä rajaa. Suomessa ei loikkarilla ollut turvaa eikä oikeuksia, Ruotsissa oli. Asiasta vaiettiin julkisesti, mutta rajaseutujen upseerien ja rajamiesten sauna- ja nuotioilloissa teema oli tuttu. Itsekin pääsin joskus jopa kuulijaksi. Kansainvälisen oikeuden näkökulmasta homma oli irvokasta, inhimillisyyden näkökulmasta useimmiten täysin piittaamatonta.

Migrissä ei viime aikoina ole todennäköisesti ollut kovinkaan miellyttävää työskennellä. Jopa talon sisällä kuohuu, ihmisoikeuksien tulkinta päätöksenteon tasolla ei vaikuta olevan linjakasta eikä myöskään linjassa. Suorastaan vastenmielinen on se alttius, jolla niin pääministerimme kuin pienimmätkin toimeenpanovallan käyttäjät korostavat luottavansa täy-

sin Migrin niin talon sisäisessä kuin ulkoisessakin kritiikissä oudon ristiriitaiseksi paljastuneeseen linjaan. Ministerien mielestä kaikki on hyvin, enintään kaivataan pientä tarkennusviilausta joissakin yksityiskohdissa.

Virhepäätösten kohtalokkuus pakolaisille ja ihmiskaupan uhreille sekä ihmisoikeussopimusten velvoittavuus ovat päässeet pahasti unohtumaan. Niin tunnen. Tärkeämpää kuin ihmisen arvon ja oikeuksien koskemattomuus lienee hallituksen kasassa pysyminen.

Jos irakilaisista pakolaisista Suomessa on viime aikoina saanut turvapaikan noin joka kymmenes ja Saksassa samaan aikaan 60–70 sadasta, on jossakin kohtalokas arvio- tai näkövirhe. Migrille ”turvallinen Irak” näyttää saksalaissilmissä olevan jotain aivan muuta kuin turvallinen. Turvapaikanhakijoiden määrää Saksassa ja Suomessa vertailtaessa – 11000000/30000 – voisi kuvitella, että juuri germaaniensa kannattaisi kaikkein eniten kuvailla ja korostaa kaksoisvirtain maata paratiisimaisen rauhahan tyyssijana.

Jostain syystä tilanne on täysin päinvastainen. Suomen Maahanmuuttovirasto löytää jostain Irakin kolkasta aina profeetta Miikan rauhannäyn korkeimman vuoren, missä Isis, luodit sekä sunnien ja shiiojen keskinäinen väkivalta ovat vain menneisyyden pahaa unta. Ja jos Heran vuoren rauha sattuisi joskus järkymäänkin, niin ainahan voi siirtyä

lussa Migrissä

muualle. Siirtyä muualle Irakissa, Suomeen nyt ei sentään.

Pääsin enemmän tai vähemmän satumalta erään turvapaikanhakijan turvamiehiksi Migriin. Avustajan titteli oli kuulemma varattu vain juristeille, joten aluksi minut heitettiin haastatteluhuoneesta kylmästi ulos. Migrin turvapaikanhakijalle lähetetyissä papereissa tästä laadullisesta kriteeristä ei kylläkään ollut minkäänlaista mainintaa.

Soitin tulistuneena tutulle Korkeimman oikeuden tuomarille, jonka toisen tulkinnan ja arvovalan rohkaisemana päädyin takaisin yhteiseen keskustelupöytään, tosin vaikenemaan tuomittuna tukihenkilönä. Uskallan kyllä epäillä tämänkin hiljaisuusmääräyksen laillista sitovuutta...

Jakamani haastattelukeskustelun tärkein tema oli täysin yllättäen systemaattisteologinen. Turvapaikanhakija oli jo vuosi aikaisemmin ilmoittanut julkisesti halunsa tulla kristityksi, kristityksi hän myös itsensä ymmärsi. Seurakunta oli antanut hänelle virallisen todistuksen hänen kristillisyydestään. Hän oli osallistunut alusta alkaen aktiivisesti niin luterilaisten seurakuntien kuin helluntailaistenkin tilaisuuksiin, myös puhujana. Nyt hän kuitenkin päätyi todelliseen rippikoulutenttiin.

Tavoitteena ei kuitenkaan ollut rohkaista häntä vaeltamaan kristityn tietä. Ei, koin ikävä kyllä, että tarkoituksena oli selvittää pikemminkin se, ettei hän tiedä kristinuskosta, Raamatusta, kasteesta ja uskosta riittävästi voidakseen

olla kristitty. Tai ainakin varmistaa se, ettei hän ollut kristitty Irakissa.

En tiedä, oliko haastattelijä pohtinut, miten naimisissa oleva sunnainen olisi sitä voinut ollakaan tai sellaiseksi sunnisukunsa ja -perheensä keskellä kääntyä?

Kysymyksiä satoi lähes pari tuntia, kokonaisuus oli kymmeniä. Vastakääntynyt sai vastata kysymyksiin niin kristinuskon keskeisimmistä opetusista, juhlapyhistä, ristin merkityksestä, rukoustavastaan, mutta myös oman uskonsa laadulliseen ulottuvuuteen eli kristillisyytensä hartautteen. Mielenkiintoista olisi kuulla suomalaisen rivikristityn vastaus odottamatta esitettyyn kysymykseen pyhästä kolminaisuudesta. Sormi voisi olla monella teologillakin suussa kun vastattavaksi annetaan, mitä kristinuskon mukaan tapahtuu kuoleman jälkeen. Asiasta kun on esitetty niin dogmihistorian kuin kirkkojen opetuksenkin eri vaiheissa kovasti toisistaan poikkeavia lausumia. Mutta ehkäpä haastattelijä tiesi asian paremmin? Jäin miettimään, ovatko näin henkilökohtaiset kysymykset ylipääntään uskonnonvapauslain mukaisia.

Mikä minua, kuunteluoppilasta jäi eniten häiritsemään? Kuka arvioi uskonnollisiin, osin selkeän teologisiin kysymyksiin vastaavan turvapaikanhakijan kristillisyyden, sen laadullisen riittävyyden? Entä vastausten teologisen sisällön asiapitoisuuden? Mitä kriteerejä arvioija mahtaa käyttää? Mistä löytyvät oikeat vastaukset,

oikean kristillisyyden mittarit? Määrittelevätkö piispat ja uskonnolliset johtajat ne sisällöllisesti? Vai teologinen tiedekunta, systemaattisen teologian professori? Vai onko arvio pelkkää mielivaltaa? Ja tältä pohjaltako turvan hakijan kohtalo ratkaistaan?

Tietääkö kukaan, mitä Migrissä uskonnon nimissä tapahtuu? Ja miksi?

● KAI HENTTONEN

Markus Henttonen

10 teesiä

Diakoniabarometri 2016 tuloksista

Juuri julkaistu, järjestyksessään yhdeksäs diakoniabarometri kertoo evankelis-luterilaisen kirkon diakoniatyöntekijöiden silmin tämän päivän Suomesta. Raportti antaa diakoniatyöstä sellaista tietoa, mitä ei ole muualta saatavissa.

Barometrin toteuttajatahot olivat Diakonian tutkimuksen seura, Diakoniatyöntekijöiden Liitto sekä Kirkon diakonia ja sielunhoito. Barometrin raportti on julkaistu Kirkon tutkimuskeskuksen verkkojulkaisusarjassa ja se on vapaasti ladattavissa Sakasti-verkkopalvelussa osoitteesta sakasti.evl.fi/verkkojulkaisu45. Saatavilla on myös englanninkielinen tiivistelmä.

1 Ylisukupolvinen ja kasautuva huono-osaisuus näkyy diakoniatyössä

Jokainen kyselyn 35 erilaisesta huono-osaisuuden osa-alueesta on tuttu diakoniatyöntekijöille. Tyypillisimmin diakoniatyöntekijät kohtaavat sairaita, köyhiä, pitkäaikaisesti työttömiä, nälkäisiä, yksinäisiä ja ylivelkaantuneita. Jopa 72 % diakoniatyöntekijöistä kohtaa kuukausittain tai useammin henkilöitä, joihin sopii yli 5 erilaista huono-osaisuuden määritelmää. Lisäksi 66 % diakoniatyöntekijöistä kohtaa kuukausittain tai useammin henkilöitä, jotka kokevat luovuttaneensa. Mahdollisesti vuosien jälkeen he eivät enää jaksaa koettaa saada elämäänsä paremmalle tolalle.

2 Sosiaalijärjestelmämme ei saa edellyttää tervettä ja toimintakykyistä avun hakijaa

Diakoniatyöntekijät kohtaavat säännöllisesti henkilöitä, jotka eivät ole yri-

tyksistään huolimatta saaneet tarvitsemaansa apua tai jotka eivät kykene hakemaan sosiaalietuuksia. Lähes 3/4 diakoniatyöntekijöistä kohtaa kuukausittain tai useammin henkilöitä, joilla on vaikeuksia muistin, oppimisen tai tarkkaavaisuuden kanssa. Avun hakemisen prosessien tulee olla sellaisia, että apua voi saada myös silloin, kun on sairas tai toimintakyky on syystä tai toisesta alentunut.

3 ”Uudet ideat” saattavat olla jo arkipäivää

Kirkkona pyrimme kohti seurakuntalaisuuden vahvistamista. Diakoniabarometrin mukaan tämä toteutuu diakoniatyössä monilta osin hienosti jo tällä hetkellä. Jokainen diakoniatyöntekijä on pyytänyt alueen ihmisiä mukaan diakonian toteuttamiseen. Lähes jokainen on luonut tai vahvistanut ihmisten välisiä verkostoja. Lähes 70 % diakoniatyöntekijöistä on järjestänyt tiloja ihmisten omalle toiminnalle. Oma työtään diakoniatyöntekijät tekevät yhtä paljon kirkon tiloissa ja ”kylillä”.

4 Osallisuuden yhteisö ja kohtaamisen kirkko edellyttävät diakonista otetta

Strategioissaan kirkko on vuosikymmenet pyrkinyt kohti yhteisöä, johon kaikki kokevat kuuluvansa. Tavoitteenamme on olla kohtaamisen kirkko,

osallisuuden yhteisö ja saavutettava kirkko. Mahtuvatko seurakuntaan vieläkin eri tavoin elämässään vastoin käymisiä kohdanneet tai tavallisimmasta normatiivisuudesta poikkeavasti elävät ja toimivat? Yli 60 % diakoniatyöntekijöistä kertoo edistävänsä vähintään kuukausittain huono-osaisen mahdollisuutta kokea olevansa merkityksellinen osa seurakuntaa. Tavoitetilaa on vielä siis matkaa.

5 Tarvitaan monipuolista diakoniatietoa

Diakoniabarometrin mukaan ns. asiakastyön osuus diakoniatyön kokonaisuudesta on korkeintaan puolet. Näin ollen diakonian asiakastyön tilastot kertovat vain korkeintaan puolet diakoniatyön kokonaisuudesta. On tärkeää saada tietoa ryhmä- tai yhteistyön työotteella kohdattujen ihmisten huono-osaisuudesta tai verkostoja yhteistyöllä tehdystä oikeudenmukaisuuden puolustamisesta ja huono-osaisen auttamisesta.

6 Kohtaamisen järjestäminen on seurakunnan mahdollisuus muuttaa suomalaista elämää

Turvapaikanhakijoiden ihmisarvon puolustaminen on seurakunnan työtä, linjaavat diakoniatyöntekijät. Tämä tapahtuu diakoniatyöntekijöiden mukaan parhaiten esimerkiksi oikeaa

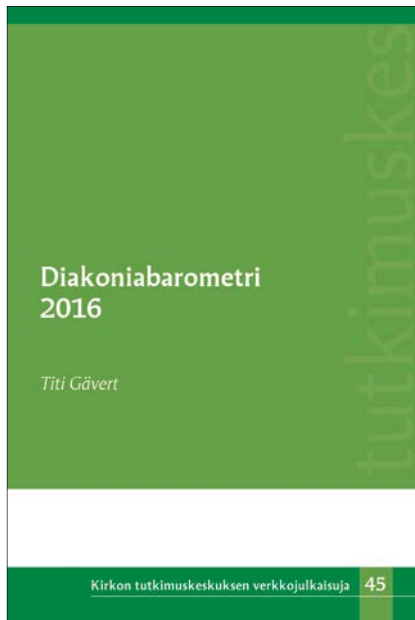

tietoa välittämällä ja henkilökohtaisia kohtaamismahdollisuuksia järjestämällä. Seurakunta voi ja sen tulee olla paikka, jossa erilaisista taustoista tulevat tai eri elämäntilanteissa elävät henkilöt voivat oppia ymmärtämään toisiansa. Vaikka monet turvapaikanhakijoita tai huono-osaisia koskevat linjaukset tehdään valtionhallinnon tasolla, ihmisten arkielämä muodostuu paljossa paikallisesti. Seurakunnan tehtävä on vahvistaa toivoa ja lähimmäisenrakkautta.

7 Diakoniatyö edellyttää laaja-alaista osaamista. Tulevaisuuden osaamistarpeita arvioitaessa kannattaa kuunnella sisällön asiantuntijoita

Tärkeimmiksi diakoniatyön osaamiseksi barometrin vastaajat nimesivät vuorovaikutus- ja kohtaamisosaamisen sekä yhteistyö- ja verkosto-osaamisen. Näiden lisäksi diakoniatyössä tarvitaan monipuolista tiedollista, taidollista ja työotteellista osaamista, mukaanlukien epämukavuusalueiden sietämisosaaminen.

Verrattaessa diakoniabarometrin tuloksia kirkkoherrojen ja kirkon työhön kouluttavien oppilaitosten arvioihin tulevaisuuden osaamistarpeista tulokset vaihtelivat merkittävästi vastajatahosta riippuen. Maailma näyttää olevan sellainen, miten sitä katsoo ja kuka sitä katsoo.

8 Oman alan lähiesimies on paras työn tukija

Esimies on tärkeä keskustelukumppani työn sisällöistä. Diakoniatyöntekijöiden kokemuksen mukaan oman alan lähiesimies onnistuu parhaiten antamaan tarvittavan tuen työlle. Lisäksi diakoniatyöntekijöiden tehtävänkuvaukskeskustelut käydään tunnollisemmin silloin, kun esimies on oman alan työntekijä. Tehtävänkuvaukskeskustelu on oiva mahdollisuus tarkistaa työn painopisteitä ja priorisointeja. Tähän oman alan esimiehellä on erityistä annettavaa.

9 Ukatilanteisiin ei saa tottua

Viime vuonna yli 60 % diakoniatyöntekijöistä kohtasi työssä henkilön, joka käyttäytyi uhkaavasti tai aggressiivisesti. Yli kolmasosa diakoniatyöntekijöistä oli työtilanteessa, jossa henkilö käyttäytyi muutoin epäasiallisesti työntekijää kohtaan. Uhkaaviin tai epäasiallisiin tilanteisiin ei saa diakoniatyössä tottua. Jokaisen tulee voida tehdä työtään turvallisesti.

10 Päivitä kuvasi diakonia-työntekijästä

Mielikuva diakoniatyöntekijöistä voi huomaamatta vanheta. Tällä hetkellä diakoniatyöntekijöiden oma esikuva on oikeudenmukaisuutta puolustava, joukkuepelaajan otteella toimiva työtapojen rohkea uudistaja, jolla on vahva kristityn identiteetti.

● TITI GÄVERT
Asiantuntija

Kirkon diakonia ja sielunhoito

Kuka saa tuottaa palveluja?

Miten Porissa Pelastusarmeijan osasto ja Diakonialaitos pysyvät yhteiskunnan muutoksissa mukana?

Porin Pelastusarmeijan osaston sosiaalityöntekijä **Niko Paasikivi** aloitti virassaan puoli vuotta sitten. Sitä ennen hän toimi saman osaston päihdeongelmaisten asuntolan johtajana lähes kymmenen vuotta.

Viime vuonna aloitettiin asuntolan alasajo. Tilanteeseen päädyttiin, kun Pelastusarmeija hävisi palveluntarjontakilpailuksessa kaupalliselle yritykselle ja kaupunki rakennutti omat tilat asumispalvelutoiminnalle.

Valtakunnallisesti Pelastusarmeijassa pyritään jälleen yhdistämään hengellinen ja sosiaalinen työ, jotka jossain vaiheessa erotettiin erillisiksi työalueiksi. Pelastusarmeijan työn päämääränä on auttaa ihmistä kokonaisvaltaisesti – hengen, sielun ja ruumiin tarpeiden mukaan.

– Tavoittemme on Porissakin osastokeskeinen toiminta yhdessä vapaaehtoisten, sotilaiden ja upseerien kanssa. Osastojen kautta hoidetaan myös joulupadat ja niistä saatujen avustusten jako, Paasikivi kertoo.

Sosiaalityöntekijänä hän auttaa avuntarvitsijoita taloudellisesti käytettävissä olevien resurssien puitteissa ja ohjaa heitä tarvittavien palveluiden, muiden auttavien järjestöjen ja seurakuntien piiriin. Työn sisällön hän sanoo muistuttavan diakoniatyötä.

– Avun tarvetta on paljon. Ihmisillä on taloudellisia huolia. Monet kiittävät minimitoimeentulolla eivätkä sitten selviä, kun tulee jotain yllättävää kuten sairaalakäynti, karenssiajast tai joku kodinkone hajoaa.

Pelastusarmeija pyrkii auttamaan jokaista apua hakevaa, erityisesti kiinnitetään huomiota perheisiin. Pääasiallinen taloudellinen avustumuoto on ruokakassi tai lahjakortti ruokakauppaan, mutta laskujakin voidaan tapauskohtaisesti maksaa. Paasikivi arvioi osaston sosiaalityön piirissä olevan noin 300–400 ihmistä, kun lasketaan perheiden lapset mukaan.

Avustummäärärahat saadaan avustuksina. Perinteisen Joulupatakeräyk-

sen rinnalle on tullut myös valtakunnallinen nettipatakeräys.

Raha ratkaisee?

Entisiä asuntolan asukkaita asuu nyt tukiasunnoissa, ja Paasikivi vastaa heidän kuntoutuksestaan. Hän tekee yhteistyötä kaupungin kanssa tukiasuntotoiminnan puitteissa, ja yhteistyötä on myös muiden päihde- ja mielenterveystoimijoiden kanssa.

Viikoittain kokoontuva Kahvitupa on uusi toimintamuoto, jonka malli on saatu Porin seurakuntayhtymän päihdetyöntekijä **Matti Huopaiselta**.

Paasikivi on työssään kokenut kuntouttavan työn mahdollisuudet. Hän epäilee, että kaupallisissa palveluntarjoajayrityksissä ei panosteta tarpeeksi kuntouttavaan työhönteeseen.

– Kun tehdään minimirahoituksella päihdetyötä, rekrytoidaan työtehtäviin nuoria, juuri valmistuneita. Silloin hukataan sitä hiljaista tietoa, jota kokeneilla työntekijöillä on paljon. Päihdetyössä luottamuksen syntyminen kuntoutettavan ja työntekijän välillä on tärkeää.

Paasikivi tietää kokemuksesta, että päihdeongelmaisen kuntoutuminen ei tapahdu hetkessä. Tavoitteena pitäisikin olla selvien päivien lisääminen, mutta toteutuminen on epävarmaa, kun hoitokaksot ovat lyhyitä.

Muutosten myötä Paasikiven työkuva on muuttunut. Työ sisältää nyt erilaista kohtaamista ja rinnalla kulkemista. Innostusta herättää kuntouttavan ryhmätoiminnan suunnittelu. Haasteet eivät ole loppuneet, ja hän osallistuu edelleen osaston varainhankintaan, josta riippuu myös hänen oman palkkansa saanti.

– Sotesta ei vielä tiedä, avaaako se mahdollisuuksia vai sulkeeko se. Jär-

Niko Paasikivi tekee yhteistyötä Porin kaupungin kanssa tukiasuntotoiminnan puitteissa.

Länsi-Suomen Diakonialaitos tukee projektin kautta työttömien työkokeiluja ikääntyvien sotaveteraanien ja heidän omaistensa avustajina, kertovat Riitta Sookari ja Aku Keltto.

jestöpuolella on huolta siitä, edetäanko siinä kaupallisten toimijoiden ehdoilla. Voivatko jatkossa pienet järjestöt vastata mistään? Niko Paasikivi kysyy.

Laitosdiakonia sopeutuu

Porissa sijaitseva Länsi-Suomen Diakonialaitos tuottaa muun muassa sosiaali- ja terveysalan palveluja. Ikäihmisten palvelujen asiantuntijuus perustuu yli 60 vuoden kehitystyöhön.

Diakonialaitoksella on totuttu yhteiskunnan muutoksiin, ja palveluja kehitetään jatkuvasti oman arvopohjan mukaisesti.

– Raha-automaattiyhdistys vetäytyi pois työmme rahoittamisesta 2000-luvun alussa, ja silloin tuli tämä osuus asiakkaan maksettavaksi. Olemme siis palvelujen tuottajana samalla viivalla kuin muut yritykset, kertoo toimitusjohtaja **Aku Keltto**.

Väestön siirtyessä keskuksiin on Diakonialaitoksella rakennettu uusia asuinkerrostaloja ja kehitetty ikäihmisten asumismuotoja siten, että ne mahdollistavat yhteenkuuluvaisuuden sekä luonnonläheisen ja virikkeellisen ympäristön.

– Diakonia-ammattikorkeakoulun ja Satakunnan Kansa -lehden toteuttaman peräkonttikirppiksen tuotolla palkkaamme nuoria, alle 25-vuotiaita työttömiä ikäihmisten kavereiksi, kertoo Keltto heidän uusimmasta hankkeestaan.

Hanke nivotaan Diakonialaitoksella vuodesta 2000 toimineeseen Porin Veteraanien Tuki -projektiin, PoVeTu:n.

– Projekti on avustajatoimintahanke, joka mahdollistaa työttömälle työnhakijalle työkokeilun, koulutuksen ja palkkatyön. Projektin kautta tuetaan ikääntyvien sotainvalidien ja muiden sotiemme veteraanien sekä heidän puolisoitensa ja leskiensä kotona selviytymistä, kertoo projektipäällikkö **Riitta Sookari**.

Avustajatoimintahankkeen osallistajat valitaan yhteistyössä paikallisen työhallinnon kanssa. Työsuhteen aikana avustajat saavat perehdytyksen työhönsä ja koulutusta vanhustyöhön. Projekti toimii tiiviissä yhteistyössä työvoimahallinnon kanssa.

Yhteiskunnan muutokset näkyvät työalassa siten, että työllistämisrahat

ovat pienentyneet. PoVeTun rahoitukset ovat vielä jatkuneet määräaikaikaisina.

– Kaikki osapuolet ovat olleet tyytyväisiä projektiin, ja koulutukseen osallistuneet ovat päässeet urallaan eteenpäin, kertoo Sookari.

Hän keskittyy yhteiskunnan muutosten paineissa työssään olennaiseen.

– Diakonilaitoksen organisaation toiminta, arvot ja kokonaistaloudellisuus, Sookari luettelee huomionarvoisia seikkoja ja tähdentää vielä, että ihmisyyden arvostaminen on tärkeää.

– Toivon, että yksityinen sektori otetaan vahvasti mukaan palvelujärjestelmän valmisteluun, koska siellä on pätevää osaamista, Sookari sanoo.

Keltto kertoo Diakonialaitoksen olevan nyt ensimmäistä kertaa mukana Satakunnan alueen satasote-työryhmissä. Niissä järjestöt ja yrittäjät ovat mukana kartoittamassa alueen sosiaali- ja terveyspalveluja.

– Sote-muutokselta odotan, että tulevaisuudessa palvelutuotannon hankinnoissa huomioidaan laatu ja tehokkuus sekä lisäarvona arvopohja ja yhteiskunnallisen yrityksen rooli.

● JOHANNA SOINTULA

Kirsti Ijäs
Taivaan hyvyyttä elämääsi

Tunnelmallinen lahjakirja merkkipäiväänsä viettävälle. Kirjan tekstit muistuttavat ilon ja kiitoksen aiheista elämän varrella ja ohjaavat katsomaan luottavasti tulevaan: Usko kantaa ihmistä ja valaa sydämeen levollisuutta ja rauhaa. Saamme olla turvassa ahdingonkin keskellä. Ijäs kannustaa vaalimaan hyviä muistoja ja suuntaamaan ajatukset kaikkeen, mikä on kaunista ja rakastettavaa. Mieli kevenee, kiitollisuus lisääntyy ja näköalat avartuvat.

16,90 (18,90)
Väh. 20 kpl **15,20**
Väh. 50 kpl **13,90**

Alk.
13⁹⁰

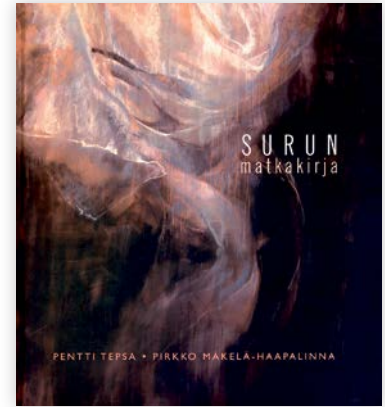
Tuula Pohjanta, Jouni Raudaskoski, Olli Seppälä
Adventista Ramadaniin

– Uskonnolliset juhlat Suomessa
Tiedätkö, mikä on diwali tai ridvan, entä kekki? Kirja esittelee 60 eri uskontojen keskeistä juhlaa Suomessa toimivien uskonnollisten yhteisöjen tapoja ja käytänteitä painottaen. Kristittyjen kirkkovuoden lisäksi kirjassa tutustutaan kuu- ja pyhimyskalentereihin, paastonaikoihin sekä luomiseen ja pyhiin teksteihin liittyviin juhliin. Haastattelulähteet tuovat mukaan eletyn elämän tuoksut ja maun.

30,60 (34,00)

30⁶⁰

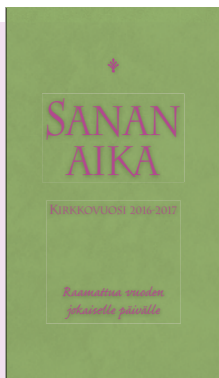

Pentti Tepsa, Pirkko Mäkelä-Haapalinn
Surun matkakirja

Kirkkoherra Pentti Tepsan ja kuvataiteilija Pirkko Mäkelä-Haapalinnan yhteistyönä syntynyt kirja on nimensä mukaisesti surun pysäyttämälle tarkoitettu matkaopas, joka turvallisesti ja lempeästi johdattaa läpi surun eri vaiheiden ja viitoittaa matkaa eteenpäin elämässä. Tekstit ankkuroituvat syväälle kristillisyyden toivon ja armon ytimeen ja maalaukset kuvittavat koskettavasti sisäisen ja ulkoisen maailman kohtauspintoja.

18,90 (22,90)
Väh. 20 kpl **16,20**
PMH DESIGN OY

Alk.
16²⁰

Kaskinen, Ruokanen, Sariola (toim.)
Sanan aika

– Kirkkovuosi 2016–2017
Vuositain päivittyvä Sanan aika elää mukana luterilaisessa kirkkovuodessa ja tarjoaa päivittäisen annoksen Raamatun sanaa arkeen ja juhlaan.

6,50 (7,70)
Väh. 100 kpl **5,90**
Väh. 500 kpl **5,60**

Alk.
5⁶⁰

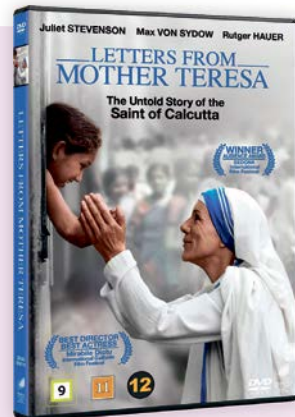

Pekka Nyman Ensemble:
Kohotkoon ilohuuto cd
– **Lauluja virsikirjan lisävihkosta**

Mukana niin uusia kuin tuttuja lauluja virsikirjan lisävihkosta. Pekka Nymanin lyömäsoitinpainotteisia sovituksia soitin- ja lauluryhmän sekä solistien esittäminä.

19,90 (21,90)

19⁹⁰

Letters from Mother Teresa dvd

Ensimmäinen Äiti Teresan elämästä kertova kokopitkä elämäkertaelokuva keskittyy suurilta osin Intian vuosiin. Juliet Stevenson näyttlee pääosan rinnallaan mm. Max von Sydow ja Rutger Hauer. Suomenkielinen tekstitys.

16,90

16⁹⁰

Työttömille paluu yhteisöön

Alppilan kirkon konsepti on yksinkertainen. Kysymys ei ole enää itsenäisestä seurakunnasta vaan Kallion seurakuntaan kuuluvasta kirkosta. Toiminnan taustalla on osin projektiraha, jonka tarjoaa Helsingin seurakuntayhtymä. Tarkoitus on etsiä arjen toteuttajiksi työttömiä, yhdyskuntapalvelua tekeviä, kuntouttavassa työssä olevia ja kaikkia halukkaita seurakuntalaisia rakentamaan Alppilan kirkon toimintaa.

Havainnot, joita tässä tekstissä kuvaan ovat vuodelta 2015, mutta perusmalli jatkuu ja kehittyy edelleen uuden toiminnanjohtajan, **Petri Patrosen**, johdolla.

Alppilan kirkolla toimii viitenä päivänä viikossa laadukas lounasbaari, jossa ei hifistellä fine dining -tyyliin, mutta tarjotaan konstailemattomaan tapaan häpeilemättömän hyvää ruokaa. Keittiön sieluna on kokkina Manuel Sanchez, joka toimii palkkiotöimisestä. Muutoin lähes koko kahvilan porukka on vapaaehtoisia, tukityöllistettyjä, yhdyskuntapalvelua tekeviä tai työkokeilussa olevia. Tyyliä haetaan lauantain brunssiin valkoisilla liinoilla ja valmiiksi katetuilla pöydillä, joihin ruoka tarjoillaan. Lapsiperheiden juttuna on vieressä oleva leikkitali, jossa on ohjattua toimintaa.

Kirkolla työkokeilussa osana yhteisöä

Saman talon toisessa laidassa on vanha pannuhuone herännyt uuteen eloon, kun fillariprojekti tuottaa vanhoista, kaatopaikkakuntoisista polkupyöristä luottofilareita. Renkaat korjataan, vaihteet tarkistetaan, runkoon tulee räikeän pinkki väri ja pieni logo, joka kertoo kyseessä olevan luottofillari. Sitä saa vapaasti käyttää, mutta lukitseminen ei toivota, jotta seuraava tarvitsija voi tarttua pyörään.

Alppilan kirkko etsii uutta tapaa olla tukipaikka erilaista yhteisöä etsiville. Yhdelle se on sunnuntain messuyhtei-

sö, toiselle taas paikka poiketa kahville ja kolmas tuo sinne lapsensa muskariin. Yhdeltä osin tämän kaikki on mahdollista sen avulla, että tekemässä on palikatun joukon lisäksi paljon vapaaehtoisia ja paljon välityömarkkinoilla paikkaansa etsiviä.

Orjatyötä ja byrokratiaa? Ei kumpaakaan!

Työkokeiluilla ja työharjoittelulla on toisten silmissä huono leima. Orjatyötä, riistoa, hyväksikäyttöä. Työkokeilun konsepti on seuraava: normaalin työttömyyskorvauksen lisäksi KELA maksaa 9 € päivässä lisäkorvausta työkokeilijalle, joka puolestaan tekee töitä vähintään 16 tuntia viikossa. Usein tuntimäärät ovat 25–30h/viikko. Maksimipituus kokeilulle on kuusi kuukautta.

Työkokeilun, yhdyskuntapalvelun tai kuntouttavan työn järjestämisen paperisota on pientä ja vaivatonta. Kun on kerran käynyt prosessin läpi ja saanut elämyksen asian yksinkertaisuudesta, niin jatkossa tähän ei kulu aikaa juuri lainkaan. Suurin este ei olekaan byrokratia vaan päänupin sisällä olevat esteet.

Työkokeiluun tullaan, kun halutaan tutustua alaan tai palata takaisin työmarkkinoille. Sen jälkeen olisi ideaalia päästä opiskelemaan, tukitöihin tai töihin vapaille markkinoille. Alppilan kokemuksen perusteella kaikki työkokeiluun tulevat hyötyvät jaksosta. Olenaisista on se, että työkokeilu on molemmin puolin haluttu, siihen ei pakote-

Manuel Sanchez valmistaa suussasulavia ruokannoksia lounasruokailijoille.

ta ja että jatkosuunnitelmat ovat realistiset. Askeleita voi ottaa eteenpäin myös silloin, kun ne ovat pieniä. Harva astuu vuosien työttömyydestä suoraan vapaiden työmarkkinoiden imuun, mutta jaksot työkokeilussa voivat olla ratkaisevan tärkeä askel voimistamassa tunnetta omasta elämänhallinnasta, työkyvystä, ajanhallinnasta ja työelämän sääntöihin suostumisesta.

Pidän puhetta orjatyöstä ja riistosta pahansuopana panetteluna, jol-

Luottofillarit ovat olleet kysytyjä liikuntavälineitä Kallion kaduilla.

la voidaan mustamaalata hyvä malli. Myös työkokeilua voidaan yrittää hyväksikäyttää ja sen avulla voidaan pyrkiä saamaan ilmaista työvoimaa, mutta yksi mätä omena ei pilaa koko satoa.

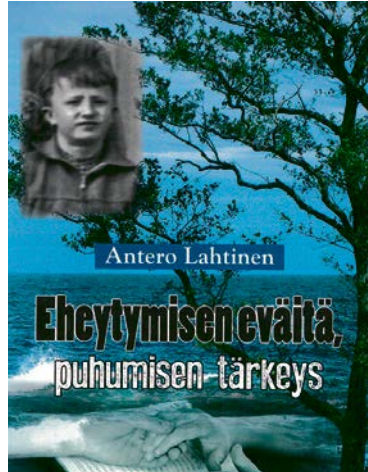
Kirkossa paikka erilaisille tekijöille

Paikallinen kirkko voi toimia erinomaisena alustana elämän siipirikoille ja eri tavoin kylkeensä saaneille. Työllistäminen ja paikan avaaminen yhteisössä on iso kädenojennus sille, joka on lyöty ulos joukosta. Tämän soisi olevan normaali osa seurakuntien toimintaa. Kysymys on yksinkertaisesti kirkon kutsumuksesta elää Jeesuksen jalanjäljissä arkisella tavalla. Jos messussa sunnuntaina jaksetaan rukoilla työttömien puolesta, niin kyllä sen jälkeen kannattaa miettiä, mikä on se vanha tai uusi toiminta, johon voidaan ottaa mukaan työtön paikkansa etsijä.

● KARI LATVUS

Kirjoittaja on yhteiskunnallisen työn asiantuntija Kirkkohallituksessa ja toimi vuonna 2015 Alppilan kirkon toiminnanjohtajana

Muuttuva diakoniatyö, ennen ja tulevaisuudessa

ANTERO LAHTINEN:
EHEYTYMISEN EVÄITÄ,
PUHUMISEN TÄRKEYS
KUSTANNUSHD LOIMAA

Olen ollut diakonian virassa Itä-Helsingissä Mikaelin seurakunnassa yli kaksikymmentä vuotta. Valmistuin diakoniksi 46-vuotiaana, oltuani sitä ennen eri ammatissa maatalouden parissa.

Tulin diakoniatyöntekijäksi Mikaelin seurakuntaan vuonna 1990. Maassamme alkoi silloin suuri lama. Ihmiset velkaantuivat. Yrityksiä meni konkurssiin. Tämä näkyi voimakkaasti myös diakonia työssä. Diakoniatyöntekijöistä tuli velkaneuvojia, koska kunnallisia velkaneuvontapisteitä ei silloin vielä ollut. Kirkko tulivat mukaan ihmisten hätään. Velallisten tueksi perustettiin Takuu-Säätiö ja kirkkohallitus diakoniarahastoinen tuli vaikeuksiin joutuneitten ihmisten tueksi. Helsingissä toimi hiippakunnallinen kriisirahasto. Helsingin Seurakuntayhtymällä on oma kriisirahastonsa. Nämä tahot ovat olleet tärkeä tuki diakoniatyölle ja työntekijöille ihmisten rinnalla kulkemisessa heidän kriiseissään. Myöhemmin perustettiin Helsinkiin kunnallisia velkaneuvontapis-

teitä, joihin diakoniatyöntekijät ohjasivat asiakkaitaan.

Verkostotyön merkitys kasvaa

Mielestäni tällaista verkostotyötä pitäisi edelleen kehittää ihmisten ja perheiden auttamisessa velkaongelmissa ja muussa henkisessä tuessa. Vaikeuksiin joutuneet ihmiset ovat jääneet liikaa yksin taistelemaan byrokratian rattaissa. On tärkeätä, että diakoniatyöntekijän asiantuntemus olisi tärkeä osa tätä työtä.

Myönteistä on tapahtunut siinä mielessä, että asiakkaan tilanteesta voi diakoniatyöntekijä yhdessä asiakkaan kanssa neuvotella esimerkiksi ulosoton ja perintätoimistojen kanssa, kun asiakkaalla erääntyvät velat päälle ja asiakkaalla ja perheelä on häätö uhka.

Mielestäni kirkon eri työalat ovat vahvassa kosketuksessa perheiden arkielämään. Näiltä työaloilta ei pitäisi säästösyistä leikata resursseja. Jos näin tehdään, niin silloin kirkon ja seurakunnan kosketuspinta ihmisten arkeen kapeutuu.

Asiakkaat puhuvat yhä vaikeammasta arjestaan

Olen katsellut eläkkeelle jäätyäni kollegoitteni työskentelyä ja todennut, että työn määrä on lisääntynyt. Kun asiakas on tullut hakemaan diakoniatyöntekijältä ruoka- tai muuta apua, niin tapaaminen on johtanut samalla syvempään ja pidempään keskusteluun asiakkaan kanssa.

Olemme työtovereitteni kanssa todennet, että ihmisillä on liian vähän puhumisen mahdollisuuksia tässä hektisessä ja suoritusvaatimuksia täynnä olevassa elämässä.

Tämän olen myös todennut vastavalmistuneessa kirjassani "Eheytyksen eväitä, puhumisen tärkeys". Seurakunnan diakoniatyöntekijöi-

den ja muiden työntekijöiden työtä on mielestäni priorisoitava niin, että työntekijälle jää tilaa myös sielunhoidolliseen ja terapeuttiseen kohtaamiseen asiakkaan kanssa. Ja työtä on mielestäni priorisoitava niin, että työntekijä jaksaa.

Hiljainen tieto jakoon

Kun jäin eläkkeelle, niin minulta toivottiin jonkinlaista palautetta tekemästäni mielenterveytyöstä, ns. hiljaisen

tiedon auki kirjoittamista. Asiakkaani ovat antaneet suostumuksensa kirjoittaa heidän tapauskertomuksiaan anonyymeina, toivoen samalla, että niistä olisi hyötyä kanssa sisarille ja veljille. Miten selvittää eteenpäin raskaistakin elämäkokemuksista.

Mielestäni on tärkeää rohkaista ihmisiä lähtemään puhumaan jonkun ammattiauttajan kanssa, kun elämässä pitkään puhumattomina olleet asiat aiheuttavat oirehdintaa ja lopulta jopa sairastuttavat.

Rohkeutta lähteä puhumaan myös silloin, kun elämässä on jokin kriisi.

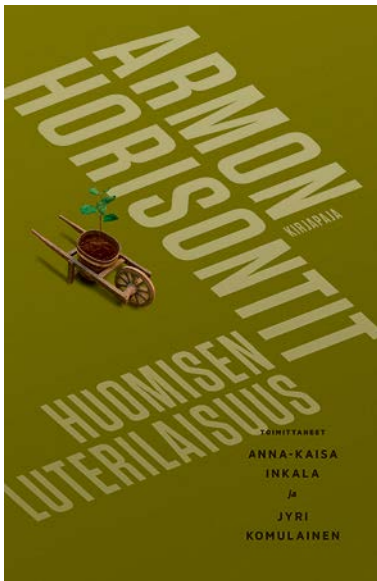
Olen kirjassani rohkeasti avannut myös omia mielenterveysongelmiani sekä sitä, miten lopulta olen päätenyt elämässäni ihmisten auttamistyöhön diakonian virassa.

Jaksamista ja rohkeutta kaikille ihmisille ja auttamistyötä tekeville toivottaen.

ANTERO LAHTINEN

Eläkkeellä oleva diakoni

Mihin luterilaisuudesta on?

INKALA ANNA-KAISA,
KOMULAINEN JYRI (TOIM.):
ARMON HORIZONTTI
– HUOMISEN LUTERILAISSUUS
KIRJAPAJA 2016

Syyskuun lopussa 2016 pidetään hiipakunnissa synodaalikokoukset. Tampereella piispan koolle kutsumaan tapahtumaan osallistuvat pappien lisäksi myös hiipakunnan diakonit ja diakonissat.

Synodaalikokouksilla on pitkä historia ja samoin niitä varten laadituilla synodaaliväitöskirjoilla, joita on oppineesti kokouksissa kommentoitu. Tänä vuonna kokouksiin mennään tausta-aineistona yhteinen kokoomateos

Armon horisontit – huomisen luterilaisuus.

Myönnän ennakkoluuloisuuteni, jolla tartuin kirjaan. Epäilyni oli samansuuntainen kuin työtoverillani, joka puuskahatti: Ajattele nyt, 25 vuotta sitten Helsingin synodaalikokouksen valmistui **Tapio Saranevan** Oikeudenmukaisuuden nälkä, mutta nyt meille opetetaan luterilaisuudesta!

Kirjaa lukiessani asenteeni muuttui. Vaikka kirjoittajajoukko on melko iso ja teemat moninaiset, teoksella on sanottavaa. Kirjoittajat pohtivat, mihin luterilaisuudesta on, mikä on luovuttamatonta ja mihin se pystyy venymään.

Kuopion piispa **Jari Jolkkonen** avaa pelin sujuvalla artikkelilla luterilaisen reformaation synnystä ja keskeisistä vakaumuksista. Lutherista ja Augsburgin tunnustuksesta on kirjoitettu pienen kirjaston verran. Jolkkonen tarkastelussa historiallinen ja yhteiskunnallinen tausta on melko ohutta, mutta kirjoituksen ansioita ovat selkeys ja katseen laaja-alaisuus. Rivien välistä pitää kuitenkin jälleen lukea, ettei Augsburgin tunnustus anna diakonialle oikeastaan mitään. Luterilainen opetus hyvistä teoista, kirkon vihkimysvirasta samoin kuin maalliseen kutsumuksesta voidaan kuvailla ilman viittausta diakoniaan.

Kulttuurihistorian professorin **Kari Immosen** kirjoitus luterilaisuuden vaihteluista suomalaisen yhteiskuntaan ja kulttuuriin on yksi parhaista tästä aihepiiristä lukemistani teksteistä.

Toinen osa vie luterilaisuuden uusiin ympäristöihin. **Patrik Hagman** kritisoi Bonhoefferin avulla halvan armon julistusta ja haluaa auttaa kalliin armon kirkon löytämistä. Raikkain viesti löytyy lopusta. Hagmanin mukaan luterilaiset kirkot ovat tilanteessa, jossa niiden perinne on käynyt ongelmalliseksi. Lääkkeeksi hän neuvoo muista kristillisistä traditioista oppimista.

Panu Pihkala tarkastelee luterilaisuutta ekoteologin silmin, mutta näkökulma luterilaisuuteen on melko perinteinen. Vielä perinteisempi kuva luterilaisuudesta, ehkä yllättäen, on Kalifornian luterilaisessa yliopistossa professorina toimivan **Kirsi Stiernan** artikkelissa luterilaisesta spiritualiteetista.

Tuoreimpia ajatuksia tarjoavat **Mika Vähäkangas** ja **Jyri Komulainen**. Vähäkangas pohtii **Max Weberin** käsitteellä reformaatiota ja valistusta lumouksen purkamisena ja karismaattista ja muuta kokemuskristillisyyttä uudelleenlumoutumisena. Komulainen vie ajatuksen toisten uskontojen maailmaan ja osoittaa armon teologiaa hindulaisesta bhakti-opista. **Meri-Anna Hintsala** tekee pioneerityötä käsitellessään sosiaalista mediaa luterilaisuuden kontekstina.

Huima on kirjan päättävä ortodoksi-teologi **Serafim Seppälän** teksti. Armo on luterilaisen kirkon ja jumalallistuminen ortodoksisen kirkon teologian avainkäsitteet. Kumpaakaan ei vain näe kirkon todellisuudessa.

● MIKKO MALKAVAARA

Älkää

Uudessa testamentissa on 162 jaetta, joista löytyy kehoitus: älkää. Monessa kohdin varoitellaan turhista murheista, nurinasta ja epätoivoon vaipumisesta. Mieleen tulee kertomus siitä, kun Jeesus, Pietari, Jaakob ja Johannes lähtivät patikoimaan vuorelle. Pietari ja Jaakob olivat Jerusalemin alkuseurakunnan ensimmäiset johtajat.

Kirkkauden keskellä pomoista alkoi tuntua hyvältä, joten Pietari ehdotti majanrakennuspuuhia. Kuitenkin vain, jos Jeesus niin tahtoo. Puuhat unohtuivat, kun he kuulivat Jumalan äänen. ”Tämä on minun rakas poikani, johon minä olen mieltynyt. Kuulkaa häntä!”

Uusi tilanne hämmensi. Miehet heittäytyivät pelokkaina maahan. Jeesus tuli heidän luokseen, kosketti ja sanoi: ”Nouskaa, älkää pelätkö.” (Matt. 17:7)

Diakonia ei ole koskaan valmis. Uuteen tilanteeseen on tartuttava tomerasti ja löydettävä hädän ääripää. Otto Aarnisalon ajoista toki moni asia on petraantunut. Edelleen on kuitenkin heitä, joita pidetään ”karsinoissa”, ja diakoniaa tarvitaan heikoimpien ja äänettömien puolestapuhujaksi.

Uskon, että monelle diakonian parissa työskentelevälle Pietarin ajatus on tuttu.

Eiköhän päräytetä tähän maja, tehdään asiat niinkuin on ennenkin tehty. Kerhossa Hilmalla on oma paikkansa, eikä siihen ole uusilla tulijoilla menemistä.

Epäonnistumisen pelko lyttää monta innostuksen vallassa esiteltyä ideaa. Diakonian pariin tulee koko ajan uusia toimijoita. Heillä ei ole ”vanhan liiton” taakkoja. He osaavat ja uskaltavat tehdä virheitä.

Kenenkään ei pitäisi syyllistyä siitä, että on epätäydellinen tai mokailee joskus töissä. Myöskään työtoveria ei pidä lytätä, jos hän tekee virheen. Epätäydellisyys on ihmisen osa. Tämä tarkoittaa sitä, että myönnän puutteeni ja virheeni, mutten syytä niistä itseäni. Vääriä tekoja on turha puolustella. Niistä voi vapautua puhumaan luonnollisena osana työelämää. Torjunta nakertaa sitä energiaa, jota tulee käyttää muutoshaasteiden kohtaamiseen. Samaa energiaa tarvitsemme myös oman itsen ja toisten hyvinvoinnin edistämiseen.

Rakas Jeesus. Kiitos, että rohkaiset meitä kohtaamaan lähimmäiset ilman pelkoa. Anna meille voimaa yli turhien murheiden, velttouden ja nurinan. Kiitos, että valaiset elämämme rakkautellasi juuri nyt. Amen.

● TERO KONTTINEN